

JUS PUBLICUM ECCLE- SIASTICUM

CAPUT I.

De Ecclesia.

§. I.

Ecclesiae notio.

De publico jure ecclesiastico eatenus hoc loco differimus, quatenus illud singularem cum jure naturæ & gentium hucusque explanato nexum habet.

Juris hujus ecclesiastici exordium ducendum esse ab ipsa notione veræ ecclesiæ meritò resolvimus; quia ex hac notione debite haustâ & institutâ principalia diffluunt causæ præsentis consecraria.

Dum itaque genuinam veræ ecclesiæ notionem investigaturi sumus atque tradituri, ingratos illos degeneresque ecclesiæ filios audire nolumus, qui per baptisma quidem eccle-

ecclesiæ ingressi sunt januam, & in ætate teneriore lacte hujus pientissimæ matris nutriti fuere, sequiore autem tempore increduli facti sunt & infideles; infideles, inquam, ipsis etiam paganis deteriores, & perfidæ sanctæ matris ecclesiæ persecutores; de quibus aptè intelligi potest illud apud Isaiam Cap. I. v. 2. "Audite cæli, & auribus percipe terra, quoniam Dominus locutus est: filios enutrivi & exaltavi; ipsi autem spreverunt me „

Audire etiam hac in causa non possumus illos, qui doctrinam quidem revelant admittentes, ad tamen infallibilem controversiarum in rebus fidei judicem averſantes, sacram Hierarchiam, unâ cum sacra jurisdictione inficiantur, frivole & impie dictantes, spirituale imperium nullum esse in ecclesia Dei. Sanè, cum apostolus act. 20. v. 28. dicat: "Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos spiritus sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo, „ manifestum est, quòd sacrum istud regimen sine sacra potestate seu jurisdictione exerceri nequeat, adeoque in Ecclesia sacrum vigere imperium, insuper & hierarchiam sacram: id quod fide salvâ nemo negaverit.

Sed neque dextram cum illis jungimus, qui sacram quidem in Ecclesia jurisdictionem admittunt; veruntamen eam ad supremum ali-

aliquid visibile caput Ecclesiæ extendere re-
nuunt; perperam contendendo, Christi in
terris vicario primatum quidem honoris, non
autem propriæ jurisdictionis in omnes om-
nino Ecclesiæ filios competere: hi namque
Ecclesiæ unitatem scindunt, & sic à vera
ejus notione recedunt.

Profectò, si modernorum novatorum
speciosas, quas de Ecclesia tradunt, defini-
tiones inspiciamus, oppido liquet, quod sub-
dole non minus, quàm studiosè, sub vario,
ad tamen semper inani prætextu, imperium
summi pontificis omiserint; eodem ferme
modo, quo id actitatum legimus à pristinis
impie notæ authoribus.

Verùm in memoriam revocandum est
novatoribus nostris, quòd ipsi galli, ad quos
tamen elato supercilio provocare solent,
istam doctrinam tanquam magistram scbis-
matis, unitatisque sepulchrum semper de-
testati fuerint.

In specie universitas parisiensis anno
1617. suâ censurâ confixit sententiam An-
roni de Dominis apostatæ, declaravitque, quòd
propositio, quâ ille adseruerat, Romanam
Ecclesiam jure divino auctoritatem in alias eccle-
sias non habere, hæretica sit & scismatica.

Ipsam hanc doctrinam suam reperit &
rectè insinuavit eadem universitas anno 1683.
his

his verbis: " Antiquæ suæ in sedem apostolicam reverentiæ esse duxit, hic breviter de ea præfari, diserteque repetere, quod olim non semel professa est: romanum Episcopum esse jure divino summum in Ecclesia pontificem, cui omnes christiani parere teneantur; & qui immediatè à Christo non honoris solùm, sed potestatis ac jurisdictionis primatum habeat in tota Ecclesia »,.

Et illustrissimus Petrus de Marca Lib. I. Cap. II. n. II. de concord. Sacerd. & imp. disertis ac nervosis inquit verbis: " Itaque, ut omnibus fiat satis, liquidò & secundum sententiam meam omniumque gallo- rum assero, præcipuum ac primum libertatis ecclesiasticæ fundamentum apud nos hoc esse, ut principatus apostolicæ sedis suum locum semper obtineat. Etenim, cùm ecclesia gallicana inter præcipua & illustria Ecclesiæ universalis membra censeatur, totius vero corporis caput in Ecclesia romana sit constitutum; fieri non potest, ut veræ ecclesiæ libertatibus fruatur, nisi capituli hujus unioni inserta sit. Retineri autem communio illa non potest, nisi officiis illis caput excolatur, quæ principatui apostolicæ sedis nemo sanus unquam negaverit. Docendum itaque est, gallos ab ipsis Ecclesiæ primordiis usque ad nostram ætatem, & communionis ecclesiasticæ originem in cathedra Petri constituisse, & suam premam

“*premam Ecclesie auctoritatem huic sedi colla-*
“*tam semper coluisse juxta varios illos gra-*
“*odus, quibus eam pro bono publicae disci-*
“*plinæ, temporis ratione habitâ, Pontifices*
“*romani explicare consueverunt.*”

Recta hæc ecclesie gallicanæ sensa ad
nostra usque tempora sine interpolatione fuisse
protracta, vi quorum nempe apta nulla le-
gitimaque Ecclesie universalis notio sine ex-
pressionem præfulum, & præprimis summi in
terris Christi vicarii tradi potest, luculen-
tissimè é recentioribus etiam authoribus na-
tionis illius patescit.

Sic in specie author *institutionum theolo-*
gicarum ad usum scholarum accommodatarum,
Lugduni impressarum anno 1780. Ecclesiam
definit in modum sequentem *Dissertatione*
IV. Cap. I. “*Ecclesia militans rectè defini-*
“*da videtur, societas hominum viatorum*
“*& baptizatorum, à Christo Domino insti-*
“*tuta, sive internis fidei, spei, charitatis,*
“*sive externis communionis catholicæ, ejus-*
“*demque fidei professionis vinculis colligata*
“*sub regimine pastorum, quorum primus*
“*est summus pontifex beati Petri successor.*”
Qui etiam author eodem capite contra *Lau-*
noium demonstrat, quòd in Ecclesie defini-
tione horum pastorum mentio & injectio
fieri debeat. Quòd summi pontificis prima-
tus in Ecclesia non sit solius honoris, ve-
rum etiam *jurisdictionis*, idem author exposit
Differ-

Dissertatione VI. Propositione III. ex ipsa
Ecclesiae definitione evincit.

Insuper author de l'autorité des deux
puissances anno 1781. Tom. 2. part. 3. Cap. I.
Ecclesiam ita definit: " Ecclesia est societas
" personarum inter se colligatarum per pro-
" fessionem ejusdem fidei, & per commu-
" nionem eorundem Sacramentorum sub im-
" perio primorum pastorum, & vel maxime
" summi pontificis, qui ejusdem caput est, "

Quale autem, & quâ potestate dotatum ca-
put universalis Ecclesiae sit Papa, idem au-
thor Cap. II. §. I. ejusdem tomi verbis ad-
ferit sequentibus: " Papa jure divino habet
" primatum jurisdictionis in universali Ec-
" clesia in reliquos Episcopos in particulari.
" Hæc propositio est de fide (*pergit author*)
" eamque probo ex S. Scriptura, ex praxi
" Ecclesiae, ex testimoniis patrum & con-
" ciliarum, ex auctoritate ecclesiae gallicanae,
" & ex ipsa usque adeo confessione Febronii, "

Manifestum est porro, quòd hoc loco
status quæstionis non attingat *Ecclesiam regnan-
tiam in cælis*, aut *patientem in purgatorio*,
neque etiam *ecclesiam* quandam *particularem*,
qualiscunque demum illa fuerit; sed quòd
definienda sit *Ecclesia universalis militans*, ex-
tra quam non est salus: & de qua salvator
noster apud *Matth. Cap. XVI. v. 18.* inquit:
" Tu es Petrus, & super hanc petram ædi-
" ficabo *Ecclesiam meam*, & *portæ inferi non*

" pra-

“*prævalebunt adversus eam.* — MEAM, inquit Christus; per id dilucidè indicando, quòd Ecclesia universalis illa sit, contra quam portæ inferi prævalituræ sint nunquam, etsi sævissimo ipsam modo adgrediantur, atque in frustra secare incassum moliantur. — Definienda, inquam, est *Ecclesia Dei vivi*, quæ est *columna & firmamentum veritatis.* 1. Tim. 3. v. 15. Et de qua insuper dicit Christus: Si *“Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus”*, Matth. 18. v. 17 — Quæque tam in structura, quàm in vera doctrina immobilis erit usque ad mundanæ Machinæ dissolutionem: “*Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem Sæculi*”, Matth. 28. v. 18. — Item: “*Ego rogabo Patrem, & alium Paraclytum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum; & suggeret vobis omnia, quæ dixero vobis*”, Joan. 14. v. 16. — Definienda demum est Ecclesia, quæ in uno Deo est una, sancta, catholica, & apostolica; & cujus majestas per totum orbem terrarum tanto fulgore coruscat, ut orientem cum occidente nectat & illuminet.

Definitio. Ecclesia est societas universalis ex altissimo fine instituta à Christo Domino, complectens homines eadem Sacramenta, & interna charismata participantem, fidemque profitentem catholicam, ac colligatos sub sacro imperio Episcoporum, & summi in terris Christi vicarii romani Pontificis, ceu legitimi & visibilis illius capitis.

Ecclesia itaque vera est societas inæqualis ab alia quavis societate independens, gaudensque requisitis societatis rectè ordinatæ juribus ac prærogativis: est societas sacra, cui sacer proinde finis est præstitutus, qui attingitur per media quoque sacra tum interna, tum externa à suo Auctore indulta: est societas universalis, per totum orbem diffusa, cui se se adgregare tenentur universi; unde & mandavit Christus, ut Evangelium omni creaturæ prædicetur. Sacræ hujus societatis ab ipso Christo institutæ finis est majestatis ac gloriæ divinæ exaltatio, & animarum salus, ad cujus salutis æternæ consecutionem concessa sunt dona interna gratiæ, fidei, spei & charitatis, insuper & externa Sacramenta societatem istam sensibilibiter & externè colligantia, veluti & unanimitas catholicæ fidei professio externa. Porro societas ista æqualis non est, uti protestantes perperam existimant; sed inæqualis, utpote in qua vera obtinet hierarchia ordinis & jurisdictionis. — Profectò, si in ulla societate necessaria sit subordinatio, ea præprimis requiritur in Ecclesia Dei, in qua puritas & unitas doctrinæ facta recta conservari debet.

Caput hujus Ecclesiæ invisibile etiamnum est Christus dominus, à quo spiritua-
lia dona in eandem diffluunt: atvero caput
Ecclesiæ visibile instituit Christus suum in
terris vicarium, summum Pontificem, cui &
propriè nominis imperium spirituale conces-
sit

sit in universa Ecclesiae suae membra. Insuper Episcopis proprii nominis imperium spirituale concessit gregem sibi commissum pasceendi regendique; quibus & proinde reverentia non solum, sed & vera ac sincera obedientia debetur: suas quippe ecclesias regunt per potestatem immediatè à Deo acceptam adtemperatè ad sacram in universali Ecclesiam institutam & vigentem hierarchiam. Ecclesia itaque castrorum aciei rectè ordinatae meritò comparatur.

Denique romanum Pontificem esse supremum universalis Ecclesiae caput, & sub ea ratione ab aliis Ecclesiis agnitam semper fuisse cathedram Petri, luculentis verbis evincit illustrissimus Petrus de Marca, dum ulterius Lib. I. Cap. II. n. IV, V. & VI. in modum differit sequentem:

“ Sanè communi *omnium Ecclesiarum* consensu fuisse receptum, ut ad cathedram Petri, tanquam in descriptione circulari lineae ad centrum, respicerent, non solum nos docuit Leo primus, sed etiam omnes Africani patres: quorum testimonio hac quidem in causa satius est uti, quàm cæterorum; quippe, qui nullius gratiæ, aut adulationis apud ipsos hæreticos hac in re suspecti sunt, cum libertatis ecclesiae africanæ semper acerrimos vindices se præstiterint. Cyprianus itaque docet, Ecclesiam romanam esse Petri cathedram, &

“ *Eccle-*

“ *Ecclesiam principalem, unde unitas sacerdo-*
 “ *talis orta est. Epist. 55. Opratus verò mi-*
 “ *levitanus Episcopus, sacrilegi schismatis à*
 “ *Donatistis in Africa constati scelestam di-*
 “ *visionem inde damnare & evertere cona-*
 “ *tur, quod ab Ecclesia romana discessissent,*
 “ *ubi est origo & radix unitatis. Igitur ne-*
 “ *gare non potes, scribe te, in urbe Roma Petro*
 “ *primo episcopalem cathedram esse collatam, in*
 “ *qua sedexit omnium apostolorum caput Petrus,*
 “ *unde & cephas appellatus est: in qua una ca-*
 “ *thedra unitas ab omnibus servaretur, ne cæ-*
 “ *teri Apostoli singulas sibi quisque defenderent;*
 “ *ut jam schismaticus & peccator esset, qui con-*
 “ *tra singularem cathedram alteram collocaret.*
 “ *Lib. II. contra Parmen.* Hunc autem verbo-
 “ rum Cypriani & Oprati germanum sensum
 “ esse existimo, licet aliorum à plerisque
 “ torqueatur: nempe, cum Ecclesia (quæ
 “ instar corporis, nexu quodam mystico,
 “ Christo, ut capiti cohæret) nihil aliud sit,
 “ quàm plebs ab Episcopo collecta, unum
 “ tantum episcopatum unamque cathedram
 “ in illo corpore constitui oportere, cujus
 “ cathedræ dignitas summâ Christi liberali-
 “ tate collata est iis verbis, quibus Petro
 “ administrandarum *clavium*, & *pascendi gre-*
 “ *gis* curam demandavit. Porro Petrum so-
 “ lum à Christo interpellatum, ut unitas
 “ Ecclesiæ demonstraretur, & Petro digni-
 “ tas illa tribueretur, quâ totius Ecclesiæ
 “ repræsentaret figurata generalitate perso-
 “ nam, ut cum Augustino loquar; atque hoc
 “ pacto

“ pacto, & hac verborum formulâ de in-
“ dustria ad eum finem à Christo conceptâ
“ unus episcopatus instrueretur, *cujus quidem*
“ *pars à singulis Episcopis in solidum possidere-*
“ *tur*, ita tamen, ut ejus fons & origo ab
“ uno inciperet, à principe videlicet aposto-
“ lorum Petro: atque adeo nulli liceret, ne-
“ que ipsis etiam apostolis, episcopatum te-
“ nere alienum à communionem & consortio
“ unitatis, quæ viget in cathedra Petri. *

* Mentem S. Cypriani quoad præsens punctum
magis adhuc illustrat *Cl. Zallinger Lib. V. j.*
eccl. pub. Cap. V. in fine §. CCCLIII. ubi ait:
“ Hic est famosus Cypriani locus, quem pon-
“ tificiæ jurisdictionis & præminentiae hostes
“ objicere nunquam cessant: *Episcopatus unus*
“ *est, cujus à singulis in solidum pars tenetur.*
“ *Lib. de unitate Ecclesiae.* Imprimis non ipsum
“ Episcopatum (*universalem*) sed ejus partem à
“ singulis teneri affirmat S. Doctor: neque in
“ *solidum* teneri idem profectò denotat, ac in-
“ dependenter ab alia majore & universali po-
“ testate teneri. Enimverò pluribus iudicibus
“ delegari potestatem in solidum non repug-
“ nat, quin à delegante, aliove ob eam causam
“ independentes sint. Tenent ergo singuli par-
“ tem in solidum, quatenus non divisam, sed
“ unitam cum aliis partibus & cum toto te-
“ neant: eritque sic unus Episcopatus origine,
“ objecto, & fine. In quam explicationem in-
“ cidunt *Bellarmini* verba de romano Pontifice
“ *Lib. II. Cap. XVI.* Ecclesia una, & Episco-
“ patus unus est eò modo, quo multi arboris
“ rami sunt una arbor, multi rivi una aqua, &
“ multi radii una lux; ut *ibidem Cyprianus*
“ dicit:

" dicit : sicut ergo in ramis , rivis , & radiis
 " unitas est ratione unius capitis , id est , radi-
 " cis , fontis , solis , licet rami ipsi , rivi & ra-
 " dii multiplicentur ; ita etiam Ecclesia est una ,
 " & Episcopatus unus in radice & capite , Pe-
 " tro ejusque successoribus ; quamvis multæ sint
 " particulares Ecclesiæ , multique particulares
 " Episcopatus „

" Quapropter (*pergit de Marca*) eleganter
 " veritatis ille assertor Hieronymus ita efforma-
 " tum fuisse corpus Ecclesiæ docuit *Lib. VIII.*
 " *contra Jovin.* ut capite constituto schismatis
 " tolleretur occasio , ejusque capitis rationem
 " in cathedra Petri collocatam : ex quo pro-
 " inde sequatur , eum , qui alienus sit ab
 " Ecclesiæ romanæ communionem , à compa-
 " ge totius corporis avulsum , in peregrini-
 " tatem quandam redigi . Quam sententiam
 " exemplo suo testatus est , cùm , per va-
 " rias factiones Oriente discerpto , Antioche-
 " na ecclesia trium Patriarcharum schismate
 " vexaretur : *Ego , inquit ille , Epist. ad Da-*
 " *masum , nullum primum , nisi Christum , se-*
 " *quens , beatitudini tuæ , id est , cathedræ Petri*
 " *communionem consocior : super illam petram Ec-*
 " *clesiam ædificatam scio . Quicumque extra banc*
 " *domum agnum comederit , profanus est . Siquis*
 " *in arca Noe non fuerit , peribit regnante di-*
 " *ludio „*

De fundatione & origine Ecclesiæ Cl.
Zallinger Lib. V. j. eccl. pub. §. CCCXVII. no-
 " *tat adhuc sequentia : " Origo Ecclesiæ vel*
 " so-

“ societatis ecclesiasticæ non in natura quæ-
“ renda est, nec pactis hominum, nec legi-
“ bus Principum politicorum, sed rota est
“ divina, & ex consiliis divinæ sapientiæ ac
“ bonitatis pender quanta quanta est. Neme-
“ pe æternus Dei filius, unigenitus & con-
“ substantialis Patri, promissus in lege ve-
“ teri Messias, cum in plenitudine temporis
“ naturam adsumsit humanam, non modò
“ cœlestes hominibus veritates annunciavit,
“ & per Apostolos suos annunciari jussit;
“ sed credentes per gratiam suam in *unam*
“ societatem conjunxit, & conjungi jussit,
“ quam societatem nominavit Ecclesiam suam,
“ populum & hæreditatem suam, regnum
“ cœlorum, ovile suum. In quem sensum
“ referenda sunt splendidissima elogia, qui-
“ bus in codice veteris testamenti præfigu-
“ rabatur, & in novo designatur Ecclesia;
“ uti, cum dicitur *Domus Dei vivi, columna*
“ *& firmamentum veritatis, civitas supra mon-*
“ *tem posita, civitas posita in quadro, corpus*
“ *Christi, cujus corporis ipse est caput, acies*
“ *castrorum ordinata, sponsa Christi* „

§. II.

De unitate Ecclesiæ.

Post traditam explanatamque veræ Ecclesiæ
notionem, ad notas illius characteristicas,
nempe ad unitatem, sanctitatem, catholici-
tatem & apostolicitatem Ecclesiæ progredi-
mur;

mur; quas notas exhibet *Symbolum Constantinopolitanum*, in quo christiani profitentur, se credere in *unam, sanctam, catholicam, & apostolicam Ecclesiam*. Primo igitur loco de Ecclesiæ unitate aëcturi sumus.

Tria potissimum sunt, in quibus ista consistit unitas: nempe ejusdem veræ fidei & doctrinæ pia professio; eorundem bonorum spiritualium & Sacramentorum communio; & erga unum idemque imperium sacrum subjectio: quæ quidem principalia tria capita quodammodo explicatius discutienda sunt.

Quoad *unitatem fidei & doctrinæ* certum est, quòd omnes, qui veram tenent Ecclesiam, omnes & singulos catholicæ fidei articulos indubitato adsensu quoque tenere, simul atque expressè profiteri debeant; & qui vel in uno deficit, omnium reus efficiatur: id est, quia unum idemque indivisibile est credendi motivum, divina nempe veracitas; hinc, qui eam in uno spernit; spernit in omnibus. Quamvis ergo in aliis materiis adiaphoris, aut merè theologicis doctrina inter fideles possit esse diversa; ad tamen in rebus dogmaticis tanta debet obtinere unitas, ut hæreticus ille sit, qui ab hac unitate dogmatica desciscit, reuelatos, & ab Ecclesiâ propositos universos fidei articulos non admittendo. Huc referri solet illud Christi Domini apud *Lucam XI. 23.* " Qui non est
" mecum,

“mecum, contra me est; & qui non colligit mecum, dispergit.” — Colligitur ex dictis, quòd ad causam dogmaticam requiratur divina ipsa revelatio, & Ecclesiæ propositio: deficiente primo, non erit verbum Dei; & deficiente secundo, infallibiliter cognosci non potest, an tale sit.

Intuitu communionis bonorum spiritualium & eorundem sacramentorum gratiam præprimis respicimus, & habitum fidei, spei ac charitatis, indeque enatos actus, qui mysticum Christi corpus conjungunt; illa porro sacramenta singula, quæ Christus Dominus instituit, & tanquam sensibilia gratiæ simbola suæ reliquit Ecclesiæ. Horum igitur sacramentorum quisquis vel unicum contemserit & negaverit, à communionem sanctorum & Ecclesiæ recedere convincitur; adeoque extra veram & unicam domum Dei constitutus, & à S. communionem rescissus, salvus esse non poterit. Nemo ergo dixerit, se habere Christi charitatem, qui vixerit extra hujus communionem, & Ecclesiæ unitatem, & qui non fuerit in hac unitate spiritus, & in isto vinculo pacis; à viva hac radice avulsus, vitæ nutrimentum amittit, & perit.

Ratione subjectionis ad unum idemque sacrum imperium Cl. Zallinger Lib. V. j. eccl. pub. §. CCCXIX. sub finem ita differit: “Ter-
“*tium est unitatis vinculum, commune im-*
“*perium spirituale summi in terris Christi*

« Vicarii, cui omnes omnium locorum fide-
 « les, eorumque rectores ac pastores sub-
 « ordinati, nemine excepto, subjiciuntur.
 « Nam & spectatâ institutione divinâ, &
 « perpetuo Ecclesiæ usu; & ipsâ unitatis in-
 « tam vasto corpore conservandæ ratione,
 « necesse est, ut interna unitas externo ac
 « visibili vinculo constringatur. »

Quamvis autem supremum & univer-
 sale imperium sacrum in omnes Christi fi-
 deles traditum sit visibili totius Ecclesiæ ca-
 piti; nihilominus etiam alii Ecclesiæ Præsu-
 les ad unum istud sacrum imperium concur-
 runt eo modo, quo in quæstione de forma
 regiminis ecclesiastici dicturi sumus.

Quisquis igitur universali imperio sa-
 cro Ecclesiæ se se submittere renuit, aut ab
 eo se rescindit, etiamsi de cætero cunctos
 fidei tueretur articulos, ab unione recedit,
 ac schismaticus constituitur. Unde S. Cy-
 prianus *Ep.* 69. ait: « Ecclesia, quæ catho-
 « lica, & una est, scissa non est, nec divisa. »
 Et S. Hieronymus *Ep.* ad Tit. inquit: « In-
 « ter hæresin & schisma hoc interesse arbi-
 « tramur, quòd hæresis perversum dogma
 « habeat; schisma, propter Episcopalem
 « dissensionem, ab Ecclesia pariter separet. »

Ad hanc unitatem tam hæreticos, quam
 schismaticos sæpe invitavit Ecclesia, & spe-
 ciatim etiam *Tridentinum* Ss. 18. gravissimis
 ver-

verbis sequentibus: " Quoniam verò eadem
" sancta Synodus ex corde optat, Deumque
" enixè rogat, quæ ad pacem sunt Ecclesiæ,
" ut universi communem matrem in terris
" agnoscentes, quæ eorum, quos peperit,
" oblivisci non potest, unanimes, uno ore
" glorificemus Deum & Patrem Domini
" nostri Jesu Christi, per viscera misericor-
" diæ ejusdem Dei & Domini nostri; om-
" nes, qui nobiscum communionem non ha-
" bent, ad concordiam & reconciliationem,
" & ut ad hanc sanctam Synodum veniant,
" invitat atque hortatur: utque charitatem,
" quod est vinculum perfectionis, amplec-
" tantur, pacemque Christi exultantem in
" cordibus suis præ se ferant, in quam vo-
" cati sunt in uno corpore. *Hanc ergo non*
" *humanam, sed spiritûs sancti vocem audientes,*
" *ne obdurent corda sua; sed in suo sensu non*
" *ambulantes, neque sibi placentes, ad tam piam*
" *& salutarem matris suæ admonitionem exci-*
" *tentur & convertantur.* „

Quæ de cætero ad Ecclesiæ unitatem
spectant, noster Cl. P. *Bertrandus Erdt* in sua
Dissertatione de Ecclesia Christi regnante, Cap.
II. §. XI. tam adpositè tradit, ut propter
singularem hujus rei utilitatem verba illius
in longum referre consultum duxerim. Dis-
serit autem in modum sequentem: " Tam-
" etsi Christus jusserit Ecclesiam suam pro-
" pagari per omnes totius orbis provincias,
" regiones, & regna, *Matth. 28.* & actu
" pro-

propagata sit. Rom. 10. voluit nihilominus
 eandem esse UNAM; ut omnes unum sint,
 sicut tu Pater in me, & ego in te: ut &
 ipsi in nobis unum sint: ut sint consummati
 in unum: nempe, ut omnes sint unus spiri-
 tus, solliciti servare unitatem spiritus, Eph. 4.
 unanimes idipsum sentientes, Phil. 2. ut idip-
 sum dicant omnes, & non sint in eis scis-
 mata: sint autem perfecti in eodem sensu, &
 in eadem sententia 1. Cor. 1. unum corpus,
 cujus membra essent omnes per orbem
 dispersi fideles, 1. Cor. 12. sicut est unus
 Dominus, una fides, unum baptisma. Eph. 4.

Hæc unitas Ecclesiæ primario consistit
 in unitate doctrinæ, fidei, & morum; cum
 spiritus sanctus, qui Ecclesiam Christi do-
 cet omnem veritatem, non sit discordia-
 rum & dissensionum seminator.

Talis verò continua Ecclesiæ unitas
 haberi & servari nequit sine unitate Ca-
 pitis & summi imperii; sint etenim plura
 Ecclesiæ Christi summa capita; plura ab
 invicem independentia imperia; demum
 protestantibus, summum sacrum imperium
 stare penes singulos summos Principes po-
 liticos respectu suarum ditionum: qua ra-
 tione, si res quædam circa fidem, vel mo-
 res in controversiam veniat, decidetur;
 Num unus aliquis Princeps, qui in uno
 regno jus dicit, causam definiet? Vel an
 opus est, ut omnium, qui ubivis gentium
 Christi

“Christi fidem profitentur, Principum con-
“sensus accedat? Profectò neutrum dici po-
“test: nam primum illud nullus hæctenus
“adferuit; si enim est aliquis Princeps, quis
“nominari potest? ubi gentium sedem ha-
“bet? Quid aliquando in fidei negotio pro-
“torâ per orbem Ecclesiâ definiit? Quis ab
“eo in dogmate controverso sententiam
“perit?

“Fidei negotium omnium unanime est,
“nec aliud potest Italia, aliud germania,
“aliud gallia; & aliud occidens, aliud oriens
“profiteri: quemadmodum unum baptisma,
“unus Deus, ita una fides sine dissensione,
“sine schismate,

“Quis verò credat fieri posse, ut, si
“singuli supremi Principes suis regnis in
“fidei causa iudicium ferant, omnes & sin-
“guli à se invicem independentes & divisi,
“omnino consentiant, idem doceant consti-
“tuantque? Et quis demum eorum vota
“colliget, aut ad sacra comitia coget? an
“Imperator? Sed quid, si nullus Imperator
“aliquando extiterit? Quid, si ab Ecclesiâ
“deficiat? Si in plures scindatur imperium?
“Si Reges undique irruentes imperium di-
“lantent, & in suo quovis tractu imperi-
“tent? Quid, si quæ imperii portio lacera,
“non regii, sed sequioris & decoloris ali-
“cujus regiminis sortem experiri malit?
“Quid, si hæc omnia? Nam & hæc om-

"nia post Constantinum, labentibus sæcu-
 "lis, contigere in variis imperii romani
 "tractibus: igitur, si horum quodlibet, si
 "plura, si omnia eveniant, non congregari
 "à sæculari Principe concilium, nec vota
 "aliorum requiri poterunt.

"An ergo Ecclesia interim de summâ
 "rerum periclitabitur? Absit: non tam im-
 "providè ut Christus consuleret Ecclesiæ
 "suæ decuit: imò nec potuit, ut Summam
 "rerum sacrarum, unitatem ejusdem, &
 "religionis æternitatem ad tam procellosum
 "& labile imperii terreni sceptrum reli-
 "garer.

"Experiuntur id verè cum proprio dam-
 "no in suis, præsertim ab invicem divisis
 "ecclesiis acatholici; quot enim in materia
 "fidei, & morum, etiam quoad, prout vo-
 "cant, fundamentalia dogmata, eas inter-
 "vigent dissensiones, contradictiones, imò
 "mutuæ condemnationes! Exemplo sit liber
 "*Concordiæ* dictus, ab eruditissimis Doctori-
 "bus protestantibus, unitis studiis ad sta-
 "tuendam pro ecclesiis suis unitatem fidei
 "editus: qui tamen, eo non obstante, à
 "quibusdam acceptatus, ab aliis repudiatus,
 "à quibusdam condemnatus fuit.

"Quid planius dici potest, quàm quod
 "Christus in ultima cœna dixit: *accipite, &*
 "*comedite: hoc est corpus meum. Matth. 26.*
 "Et

“ Et tamen hæc verba tam palanter, & in
“ circumstantiis admodum decisivè à Christo
“ prolata, in sensus varios, & planè con-
“ trarios ita torta, & ampliata sunt, ut eo-
“ rum 80., imò, teste auctore anonymo
“ opusculi *de die Domini emortuali*, 200. in-
“ terpretationes hodie numerentur.

“ Deplorant id ipsum viri quidam ex
“ ipsis protestantibus eruditissimi, atque acerbè
“ conqueruntur, majores suos longius,
“ quàm par est, profectos, jure canonico,
“ & subordinatione ecclesiasticâ é fundamen-
“ tis dirutâ, posteris nihil reliquisse, præter
“ Schema Ecclesiæ anarchicum, acephalum,
“ autonomicum, ceu scopas malè dissolutas,
“ nulli servientes usui, nisi fortè in terga
“ eorum, qui dissolvère. Hinc illum contem-
“ tum, hinc laicorum ministris Ecclesiæ in-
“ sultantium impotentem fastum, ut illi ipsi,
“ qui ante id solum agebant, ut Pontificis
“ excuterent jugum, nunc voti damnatos,
“ sentiant se mutasse Dominum, non servi-
“ tutem; qui anathemata, & censuras, alias-
“ que pœnas canonicas ridebant, soluti sunt
“ illi quidem metu suspensionis in foro ca-
“ nonico, non in criminali.

“ Audiatur unicus *Cl. D. Fræveisen*, Aca-
“ demiciæ argentinensis Rector, & Superin-
“ tendens, in oratione de misero Ecclesiæ suæ
“ permultis in locis statu. §. I. apodicticè &
“ emphaticè de hoc argumento differens:

Misera, ait, mihi Ecclesiae nostrae conditio vi-
 detur ratione formae regiminis, & status ex-
 terni... etenim vix umbra unionis ecclesiasticae
 in ea adparet. — Et infra: Defectus hic for-
 mae ecclesiasticae visibilis fons est omnium, quae
 in ea frequentes adparent, miseriarum. — In-
 vestigat postea fontem hujus miseriae: Si
 satis providi fuissent, inquit, reformatores,
 cum Augustana confessione, seu norma eccle-
 siastica doctrinali, Syllogem quoque canonum ex-
 hibuissent... Per hanc syllogem certam quan-
 dam juris ecclesiastici universalis normam ob-
 tinuissent. Paulo post: Hinc fit (ex juris ec-
 clesiastici defectu) ut alia Ecclesia particula-
 ris ex Carpozovianis, alia ex Hobbessio- Tho-
 masianis, alia ex Titianis, alia ex Bæbme-
 rianis, alia ex aliis principiis jus sibi eccle-
 siasticum pro lubitu formet, magnam cum Ec-
 clesiae nostrae ignominiam... Similis evasit Eccle-
 sia nostra vermi in partes non tantum magnas
 & longas, sed & minutas dissecto, quarum
 quaelibet se movet, quamdiu aliquales vires
 supersunt, & quarum quaelibet sensim sensim-
 que vitam, & cum vita facultatem se movendi
 amittit... Si satis fuissent providi reformato-
 res, aut Hierarchiam episcopalem cum Saecis
 Danisque retinuissent, aut Consistorium saltem
 supremum & universale erexissent ad cognoscen-
 das causas ecclesiasticas.

Quid? quod ipse etiam Pfaffius in
 praef. in orig. juris eccl. scribat: Ex Eccle-
 siis, quae jugum romani Pontificis excussere,
 quaevis sibi peculiarem faciem pinxit.

"Accedit & illud: si cum jure terri-
 "torii ad dominium devolvatur jurisdictio
 "sacra, utique nullo sexûs discrimine su-
 "prema potestas ecclesiastica perinde, ac
 "politica residebit in fœmina, quæ jure na-
 "tali, aut emtionis titulo acquirit terri-
 "torium. Hæc igitur, quam nec loqui in
 "Ecclesia permittit Apostolus 1. Cor. 14.
 "etiam imperabit, leges feret, ordinabit di-
 "vinos ministros, vibrabit anathema &c.

"Hinc denuo antefatus *D. Fræveisen*
 "loco citato ait: *Objicitur sæpius, sed sine suf-*
 "*ficiente fundamento, Romanæ Ecclesiæ, fœmi-*
 "*nam quandam aliquando fuisse Papam: majori*
 "*specie hoc Ecclesiæ nostræ objici posse videtur;*
 "*in eâ enim jura papalia & episcopalia exercere*
 "*potest fœmina, dummodo sufficientes possideat*
 "*divitias ad emendum pagum... Nec desunt for-*
 "*san uxores, quæ per maritos sub ipsarum im-*
 "*perio viventes jura papalia, episcopalia, pres-*
 "*byteralia, & parochialia exercent.*

"Emphasi prorsus singulari: Si Agne-
 "tem papissam (quam tamen fabellam eru-
 "ditè refellit ipse *Blondellus heterodoxus*)
 "nos habuimus unam, quot adversarii? Non
 "ita in vera Christi Ecclesia, quæ in sacris
 "literis vocatur domus, civitas, regnum,
 "acies bene ordinata: sicut igitur in domo
 "unus est paterfamilias, in civitate unus ma-
 "gistratus, in regno unus Rex, in acie be-
 "ne ordinata unus supremus Campi-Mare-
 "schallus;

“schallus; ita & illa unum supremum habeat imperium oportet.

Denique Ecclesia, tanquam matrem summe provida, ex necessitate & studio conservandi unitatem fidei & doctrinae, iuste praecipit, ut Magistri, Doctores & alii in eisdem universitatibus ea, quae catholicae fidei sunt, doceant & interpretentur; seque ad hoc institutum initio cujuslibet anni solemni juramento adstringant. Ss. 25. in Decreto de Reform. Cap. II. quod incipit: Cogit temporum calamitas, & invalescentium haeresum malitia, ut nihil sit praetermittendum, quod ad populorum aedificationem, & catholicae fidei praesidium videatur posse pervenire.

Quantum sincera & sancta juramenti hujus adimpletio ad Ecclesiae unitatem contribuat, quilibet rerum expertus facile definiverit.

§. III.

De sanctitate Ecclesiae.

Unitatem Ecclesiae consequitur illius Sanctitas; ita quidem, ut nulla Ecclesia, sancta esse possit, si in ea deficiat unitas hucusque explanata: unde *author institut. theol. Diff. IV. Art. II. § II. Prop. I.* recte inquit: “Nulla, vel orientalium, vel occidentalium societas ab Ecclesia Romana separata, sanctita-

“tem

rem habet „ Rationem addit, quod ab Ecclesiâ Romanâ recedentes rei sint schismatis, adeoque eo ipso à charitate, proin & à sanctitate excidant.

Dum itaque de *sanctitate*, tanquam novâ characteristicâ, differimus, eam in illa facta societate universali inquirimus atque reperimus, quæ fundata est à Christo Domino, quamque sibi tanquam indefectibilem ipsam copulavit; & de qua dicit Apostolus ad Ephes. V. 25. “ Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro eâ, ut illam sanctificaret „ Item v. 27. “ Ut exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid hujusmodi; sed ut sit sancta & immaculata „

Sancta igitur est Ecclesia Christi ratione sanctissimi hujus capitis, à quo, tanquam lucidissimo fonte, cuncta spiritualia bona in ipsam dimanant: *Sancta* est in doctrina fidei & morum: *sancta* est in vita & in morte insignium multorum Ecclesiæ membrorum: *sancta* est denique in gloria & splendore miraculorum.

Fons omnis gratiæ, cæterorumque donorum spiritualium Christus est: is, ceu perpetuum Ecclesiæ *caput* invisibile, media quævis necessaria ac requisita pertingendi ad finem sanctum singulis præstiturum, abundè suppeditat: sanctissima instituit Sacramenta, per

per quæ sanctificemur, atque in uno sancto Ecclesiæ corpore colligati gloriæ ipsius participes efficiamur in illa Ecclesia triumphante, in qua singula etiam membra omnis maculæ sunt expertia.

Ecclesia est sancta *in Doctrina fidei & morum*; enimvero fidem tenet atque profiteretur à Deo revelatam, & ad omne opus pium sanctumque impellentem; dirigitur insuper in cognoscendis tradendisque veritatibus à spiritu sancto, juxta promissionem Christi: “ Ego rogabo Patrem, & alium
 “ Paraclytum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum, spiritum veritatis, quem
 “ mundus non potest accipere „ Joan. XIV. 16. & 17. Item: “ Hæc locutus sum vobis
 “ apud vos manens: Paraclytus autem spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, &
 “ suggeret vobis omnia, quæcunque dixerò vobis „ Ibid. v. 25. & 26. — Quis porro sanctum pervolvens Evangelium à Majestate ejusdem, summaque puritate & sanctitate non percellitur! sanctissima sunt illius præcepta, sanctissima quoque ejus consilia, quæ utrimque vigent in Ecclesia, & sanctè in eadem custodiuntur & observantur: unde fit, quòd & mores vigeant in Ecclesia sancti, quòdque insuper Ecclesia leges ferat & inculcet ad alienandam morum corruptelam, & ad vitam honestè, sanctèque componendam: à Christo & Ecclesiâ non ea proponuntur,

nuntur, quæ carni sapiunt, & passionibus
adulantur; sed talia prorsus, quæ omnimo-
dam spirant sanctitatem, atque ad æternam
beatitudinem viam parant; quæ proinde soli
eorum gultui non sunt adtemperata, qui
terrena sapiunt.

Circa hanc doctrinæ sanctitatem *Cl. Zalinge* *Lib. V. j eccl. p. §. CCCXX.* ita loquitur:
“ Sanctitas doctrinæ pertinet ad dogmata
“ fidei, ad mores, consilia evangelica, disci-
“ plinam Ecclesiæ. Inde ratio pendet tot con-
“ stitutionum Ecclesiæ, quibus Theses na-
“ turali honestati morum repugnantes dam-
“ nat ac configit: tot canonum de sanctis
“ sanctè tractandis, de vita & honestate
“ clericorum, de cœlibatû, de primævo spi-
“ ritu conservando in religiosis ordinibus.
“ inde provenere differentiæ nonnullæ juris
“ sacri, & profani: nam *omni constitutioni &*
“ *consuetudini derogandum est, quæ absque pec-*
“ *cato mortali non potest observari. Cap. fin. de*
“ *præscript.* Imo Ecclesia, cum regi te à spi-
“ ritu sancto etiam in constituenda disci-
“ plinâ quamvis variabili, non ignoret, in-
“ concusso anathemate damnat eos, qui ri-
“ tus, consuetudines, ceremonias, quæque
“ istius sunt ad disciplinam pertinentia, tan-
“ quam mala, inepta, juri divino repug-
“ nantia impugnare & pro libitu rejicere
“ audent.”

Notam characteristicam sanctitatis ne-
 tiquam inveniri in pseudo-ecclesiis Protestan-
 tium inter alia speciatim probat author In-
 stitut. theol. Diff. IV. Prop. I. superius citatâ,
 ubi agit de pseudo-reformatoribus, his ver-
 bis: " Illa societas (*pseudo-reformatorum*) ne
 " levissima quidem habet sanctitatis signa,
 " cujus doctrina moralis omnibus vitiis adi-
 " rum aperit: atqui hujusmodi est pseudo-
 " reformatorem doctrina moralis: nam imò
 " in ipsa Synodo Dordracena docent, cum
 " criminibus; etiam horrendis, justitiam
 " posse consistere; eam ab electis non amitti,
 " etiamsi adulterio homicidium junxerint ut
 " David, vel Christum abnegaverint ut Pe-
 " trus: uno verbo, solam incredulitatem
 " damnare. 2dò, Volunt, nullâ lege huma-
 " nâ, sive civili, sive ecclesiasticâ, fidelium
 " conscientias obligari. *Omnium hominum po-
 " testate* (inquit Calvinus) *exemptas esse con-
 " scientias constituimus. Lib. 3. instit. cap. 19.
 " n. 14.* 3tò, Monachos à votis solemnibus
 " liberos faciunt; Presbyteros à cœlibatûs
 " lege, Laicos à jejuniis, ab operibus sa-
 " tisfactoriis, à confessionis auricularis præ-
 " cepto &c. Atqui hæc omnia tradere, nihil
 " aliud est, quàm vitiorum omnium repa-
 " gula subvertere: ergo &c.

Prætermittere hoc loco non ausim ea,
 quæ Cl. Zallinger pro sanctitate Ecclesiæ in
 vita & morte membrorum refert, loco supe-
 rius citato in modum sequentem: " Sancti-
 " tatem

tatem Ecclesiae restatam faciunt & maxi-
mopere commendant virtutes praeclarae
apostolorum, torque martyrum, confesso-
rum, anachoretarum, virginum, aliorum-
que innumerabilium evangelicae perfectio-
nis studiosissimorum: hinc praecipuo loco
semper universa Ecclesia habuit Religio-
sos utriusque sexûs, quorum virtutes &
merita summo eidem ornamento & adju-
mento extitere. Quanta, Deum immorta-
lem, & coecitate & superbia laborent ne-
cesse est ii, qui opiniones suas sensui
constantiori retro sacrae antiquitatis an-
referre non verentur, „

Er sanè nostris etiam etsi turbulentissi-
mis temporibus complures variae aetatis,
sexûs, conditionis, & vocationis reperire est
homines, qui rara & ingenuâ virtute in Ec-
clesia sunt conspicui, ipsiusque sanctitatem,
fide non abscisso, ad posterum nostros trans-
mittunt.

Ratione *miraculorum*, utpote quae fiunt
in confirmationem veritatis, Ecclesia quoque
sancta est: audiamus cœnuo Cl. Zallinger loco
citato quoad hoc punctum ita differentem:

“ Quando de gloria miraculorum ser-
mo incidit, obmutescere coguntur sectae
omnes, nec quò se vertant, habent. Illud
animadversione dignum, ex institutis Re-
ligiosorum ac Monialium maximum pro-
“ diisse

« diisse hominum sanctorum numerum, quo-
 « rum cœlestem vitam, sanctissimamque mor-
 « tem apertissimis prodigiis Deus illustravit,
 « & illustrare non cessat. Dein plurima ex
 « omni memoriâ proferri miracula possunt
 « in confirmationem eorum dogmatum, qui-
 « bus Novatores maximè adversantur. At-
 « que hæc & sanctitatis, & miraculorum
 « lux, cùm non possit non incurrere in ocu-
 « los, eò majoris momenti est, quòd docti
 « æquè ac rudes ita apud se jure statuunt:
 « illi præ cœteris fidei, religioni, ecclesiæ
 « adhærendum esse, quæ tot homines sanc-
 « tos, Deo charos, prodigiis celebres pe-
 « perit, educavit, ad perfectionem adduxit.
 « Constat ex indubitatis momentis, eandem
 « ipsos, quam Ecclesia Romano-catholica
 « profitetur, fidem tenuisse, eadem fidei ca-
 « pita, quæ à Novatoribus repudiantur, pro-
 « balle, secutos esse, moribus, doctrinâ,
 « sæpe etiam sanguine confirmasse: iidem
 « perpetuò firmissimeque adhæsere aposto-
 « licæ Sedi, & sanctæ Romanæ Ecclesiæ,
 « aliarum Ecclesiarum matri ac magistræ:
 « iidem religiosa instituta, jejunia, carnis
 « mortificationem maximi fecere: iidem de-
 « nique venerationi reliquiarum, cultui ima-
 « ginum, pietatique erga cœlites, qui præ-
 « cesserant, atque imprimis erga sanctissimam
 « atque immaculatam Dei matrem addictissi-
 « mi fuere. Hæc expendens, cùm homines
 « novas novam promittentes doctrinæ lucem
 « conspiciet, dicet cum *Guerrico Abbate Serm.*
 « II.

et II. de Epiphan. prope fin: optimum est, no-
 stræque infirmitatis congruum illuminationis ini-
 tium, si intendamus in eos, qui illuminati sunt...
 si præcedentium patrum sequamur lumen præ-
 vium „

Recogitanda etiam hoc loco sunt mira-
 cula, quæ spectant sanctos divorum catalogo
 adscriptos, quæque sanctitati Ecclesiæ eximium
 fulgorem tribuunt ac testimonium: in his au-
 tem explorandis miraculis tanta diligentia ad-
 hiberetur & præcautio; ut, si spuria ea singula
 quis dixerit, is *Pyrrhonismum historicum* ad-
 mittere convincatur.

§. IV.

De catholicitate Ecclesiæ.

Circa id, quid propriè intelligendum sit
 per *catholica*, neque cum antiquioribus,
 neque cum recentioribus hæreticis conveni-
 mus. Donatistæ Ecclesiæ *catholicitatem* collo-
 cabant in observatione *omnium* præceptorum
 Dei, & in *omnium* Sacramentorum accepta-
 tione: unde S. Augustinus contra Donatum
 inquit Epist. 93. „ Acutum aliquid tibi vide-
 ris dicere, cum catholicæ nomen non ex
 totius orbis communionem interpretaris, sed
 ex observatione præceptorum omnium di-
 vinorum, atque omnium Sacramentorum „

Heterodoxi recentiores Ecclesiam solummodo ex eo capite *catholicam* adferunt, quòd omnes teneantur illius amplecti doctrinam.

Verum est quidem, quòd omnia debeamus observare præcepta divina, & omnia acceptare instituta à Christo Domino Sacramenta; verum est itidem, quòd omnes omnino homines teneantur fidem catholicam amplecti, veramque ingredi Ecclesiam: sed quòd per hæc ultimamè determinetur nota characteristica *catholicitatis*, id penitus falsum est, & arbitrariè confictum.

Aliter Ecclesiæ *catholicitatem* designant orthodoxi; rectè definiendo, quòd consistat in extensione & diffusione veræ fidei & Ecclesiæ per universum orbem terrarum.

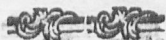
Potest diffusio illa esse *universalis* vel *originariè*, vel *propagativè*, vel *completè*. Item *completa* vel *mathematicè*, vel duntaxat *moraliter*.

Fundatam à Christo pleneque ædificatam Ecclesiam statim à principio catholicam, adeoque universalem fuisse nemo negaverit. Verùm universalis erat in *origine* sua & virtute, ita, ut mox in omnes gentes motu celerissimo fuerit diffundenda. Fuit & *catholica* seu universalis in stupenda illius *propagatione*, quia Apostoli ad omnes plagas terræ missi sunt, per quas & subito universas propagari cœpit. Tandem *catholica* seu universalis est Eccle-

Ecclesia *complete*, id est per univ^{er}sum orbem terrarum *reipsa* diffusa. — Diffusio isthæc præcisè non debet esse *mathematica*, ita ut nullus omnino locus adsignari queat, ubi non extarent catholici; sed sufficit universalitas moralis, vi cujus Ecclesia orthodoxa per plerasque, aut ferme omnes mundi partes diffusa conspiciatur. — Ita profectò fuit Ecclesia propagata, ut omnes omnino in ejus notitiam venire potuerint & possint; ut proinde inexcusabiles sint nationes, quæ huic fulgori per univ^{er}sum orbem splendenti occluserunt oculos: detestabiles autem illæ sunt gentes, quæ haustâ semel Evangelii veritate, eadem temerè excusâ, in densissimas incredulitatis tenebras reciderunt; aut adhuc indies ex magna parte in ipsas recidunt cum deplorandâ eorum, & successorum similia ethnicismi redivivi principia adoptantium forte.

Ecclesiam esse *catholicam* seu *undique diffusam* sancti Patres ex vaticiniis ac testimoniis S. Scripturæ depromserunt: unde de illo, quod legitur ps. II. 7. 8. “ Dominus dixit ad me, Filius meus est Tu, ego hodie genui te: postula à me, & dabo tibi gentes *hæreditatem tuam*, & possessionem tuam *terminos terræ* “ inquit *Augustinus Lib. de unit. Eccl. cap. 8. n. 20.* “ Quis enim Christianus hanc hæreditatem aliud, quàm Ecclesiam unquam intellexit? Quod vero hæreditas ista usque ad ipsos *terræ terminos* seu fines se extendat, ex ipso textu innotescit. Memora-

bile etiam est vaticinium *Malachiae I. 10. 11.*
 « Non est mihi voluntas in vobis, dicit Do-
 « minus exercituum; & munus non susci-
 « piam de manu vestra: *ab ortu enim solis*
 « *usque ad occasum*, magnum est nomen meum
 « in gentibus; & in omni loco sacrificatur
 « & offertur nomini meo *oblatio munda* ».
 Quam oblationem mundam rectè explicat
Calmetus in commentario literali de sacrificio
 catholicæ Ecclesiæ. — Porro illud *Luce XXIV.*
 27. 28. « Oportebat Christum pati, & re-
 « surgere tertiâ die, & prædicari in nomine
 « ejus pœnitentiam, & remissionem pecca-
 « torum *per omnes gentes*, incipientibus ab
 « *Jerusalem* ». *S. Augustinus* Lib. de unit. Eccl.
 cap. 10. n. 25. ita interpretatur: « Teneamus
 « ergo Ecclesiam ex ore Domini designatam;
 « unde cœprura & quousque perventura
 « esset: cœprura scilicet ab *Jerusalem*, & per-
 « ventura in omnes gentes ».

Porro *S. Cyprianus* Lib. de unit. Eccl. Edit.
Baluz. pag. 195. ait: « Ecclesia luce Domini per-
 « tusa, per orbem totum radios suos porri-
 « git... ramos suos in universam terram
 « porrigit ». Et *S. Optatus* Lib. 2. contra *Par-*
menianum cap. 1. Donatistis obviat in modum
 sequentem: « Apud vos solos (*Ecclesiam*) esse
 « dixisti... ubi vultis, ibi fit Ecclesia; & non
 « fit, ubi non vultis. Ergo.. apud nos..
 « non erit? in Hispania, in Gallia, in Italia
 « &c. per tot innumerabiles insulas & cœ-
 « teras provincias, quæ numerari vix pos-
 « sunt,

“ sunt, ubi vos non estis, non erit? ubi ergo erit
 “ proprietas catholici nominis, cum inde dicta
 “ sit *catholica*, quòd sit *ubique* diffusa? ”

Cùm itaque Ecclesia Romano-catholica
 sit diffusa per quatuor mundi partes, per
 orientem & per occidentem; hinc facile
 patescit, quòd pseudo-Ecclesiæ græcorum
 schismaticorum, quæ in parte orientis, &
 Protestantium, quæ in parte occidentis so-
 lummodo locum habent, neququam univer-
 salitate gaudeant.

Concludamus cum *S. Augustino Lib. contra*
Epist. fundamenti cap. 4 dicente: “ Nomen ca-
 “ tholicæ (Ecclesiæ) inter tam multas hæreses
 “ sic ista Ecclesia (Romano-catholica) sola ob-
 “ tinuit, ut, cum omnes hæretici se catho-
 “ licos dici velint, quærenti tamen peregri-
 “ no alicui, *ubi ad catholicam conveniatur*,
 “ nullus hæreticorum vel Basilicam suam,
 “ vel domum audeat ostendere ”.

§. V.

De apostolicitate Ecclesiæ.

Vera non est Ecclesia, quæ non est *aposto-*
lica; id est, quæ tum ratione *originis ac com-*
munionis, tum ratione *doctrinæ*, tum ratione
potestatis ordinis ac jurisdictionis non interruptæ
 ab Apostolis non descendit: in his quippe tri-
 bus capitibus Ecclesiæ apostolicitas consistit.

Ecclesia, quæ ratione *originis ac communio-*
nis non descendit ab Apostolis à Christo
 Domino electis ac missis ad veræ Ecclesiæ
 foundationem ac propagationem, à lapide fun-
 damentali revoluta est, atque à principali scissa
 capite: ergo nec vera esse potest, neque
 apostolica.

Necessum igitur est, ut fideles universi
 sint “superædificati super fundamentum Apo-
 stolorum & Prophetarum, ipso summo an-
 gulari lapide Christo Jesu: in quo omnis
 ædificatio constructa crescit in templum
 sanctum in Domino: in quo & vos coæ-
 dificamini in templum in habitaculum Dei
 in spiritu „ *Ephes. II. 20. 21. 22.* — Totam
 porro Ecclesiam ædificatam esse super ean-
 dem petram, constat ex Matth. XVI 18. à
 qua proinde avulsi petra quoad originem &
 communionem merguntur in profundum.

Ipse *Tertullianus* Lib. de præscript. cap.
 20. originis hujus & communionis necessita-
 rem testatur his verbis: “Apostoli Ecclesias
 apud unamquamque civitatem condiderunt,
 à quibus traducem fidei, & semina doctri-
 næ, cætera exinde Ecclesiæ mutuata sunt,
 & quotidie mutantur, ut Ecclesiæ fiant;
 ac per hoc & ipsæ apostolicæ deputantur,
 ut soboles apostolicarum Ecclesiarum „ —
 Et *S. Optatus* Lib. 2. adversus *Parmen* Cap. 3.
 inquit: “Vestrae cathedræ vos (*Donatistæ*)
 originem reddite, qui vobis vultis sanctam
 Ecclesiam vindicare „

Itaque illa sola est apostolica & vera Ecclesia, quam instruit originariè Christus, quamque Apostoli propagarunt; hæc verò est Ecclesia Romano-catholica, utpote cujus nullus alius Auctor & institutor adsignari potest, nullus alius propagator, quàm Apostoli, aut viri alii verè apostolici legitimè missi, & majorum suorum sacris vestigiis firmiter inhærentes, & à primò fundamento nusquam recedentes. Dum écontra alia prorsus est rerum facies, dum originem pseudo-Ecclesiarum intuemur; unde Bellarminus de notis Eccl. Cap. 5. dicit; “ In omni insigni religionis mutatione semper demonstrari possunt tum ipsius autor, tum dogma aliquod novum, tum tempus, quo cœpit, tum locus, ubi cœpit . . . ut exemplis rem illustremus, primo novimus Arianae hæresis autorem fuisse Arium Presbyterum Alexandrinum; Nestorianæ sectæ, Nestorium Episcopum Constantinopolitanum. Secundo novimus, quæ dogmata invexerint; Arius enim docuit, Filium Dei meram esse creaturam: Nestorius, duas esse in Christo personas. Tertio, Non latent tempora; cœpit Ariana hæresis anno 324. Nestoriana, anno 431. Quarto, non ignoramus loca; ortus est Arianismus in Ægypto, Nestoriana hæresis in Thracia, Lutherana in Saxonia. Nihil horum de Ecclesia Romanâ assignari potest ”.

Eidem atque doctrinam, quam Romana tenet Ecclesia, quoque apostolicam esse, seu eandem

dem, quam docuit Christus, quamque Apostoli prædicarunt, nemo ignorare potest, qui Dogmata in Romana Ecclesia etiamnum sine ulla interruptione vigentia fideliter & impartialiter cum dogmatibus primævæ Ecclesiæ conferre voluerit: nimirum avita fides sanctè & inviolabiliter custodita fuit semper in Ecclesia catholica in adventis gravissimis persecutionibus: dum é contra Novatores, ceu fluctuantes ac degeneres filii nova semper & nova parturire doctrinæ monstra à verâ Ecclesiâ semper reprobata & damnata. Et non mirum; quisquis enim à legitimis Apostolorum successoribus, à veris sanctæ & catholicæ Ecclesiæ pastoribus, à visibili Ecclesiæ capite, proin ab ipsâ verâ Ecclesiâ recedit, privarum sectando spiritum proprioque nitendo iudicio in discernendâ verâ doctrinâ, à veritatis tramite alienus esse dignoscitur.

Adpositè in rem hanc differit *Cl. Petrus Ballerinius in Appendice de infall. §. III. Pag. 257.* ubi ait: “ Cum porro ob potentio-
 rem vim primatûs necesse sit omnem Ecclesiam, hoc
 est, omnes, qui sunt undique, fideles con-
 venire, seu unitatem tenere cum Romanæ
 Ecclesiæ traditione ac fide, quæ ab Apo-
 stolis Petro & Paulo originem ducit; certum
 efficitur, eos omnes, qui hanc debitam uni-
 tatem custodiunt, custodire eam, quæ est
 ab Apostolis, fidem: & econtra eos, qui
 hanc unitatem deserunt, aut deseruerunt
 hæretici, à verâ apostolicâ fide defecisse con-
 vincantur.”

vincantur. Ita porro in unitate Romanæ fidei ab omnibus, qui sunt undique, fidelibus custodita est vera fides apostolica, ut ipsæ Ecclesiæ Apostolicæ, quæ fidem acciperunt ab Apostolis, conservarint veram fidem, quamdiu Romanæ fidei adhæserunt; ex quo autem hanc unitatem deteruerunt, à verâ Apostolicâ fide defecerint „

Speciatim verò notandum est, quòd, dum de fide & doctrinâ Apostolicâ loquimur, bene distinguendum sit inter res *dogmaticas*, & inter res *disciplinaves*: quam rem præclarè expendit *Cl. Zallinger Lib. V. j. eccl. p. §. CCCXXII.* ubi inquit: “ De apostolicâ origine doctrinæ necesse est, fidem seu dogmata, quæque ad necessariam morum honestatem aut jus divinum positivum pertinent, distingui à disciplinâ variabili, quæ pro temporum ratione alia esse potest, ac Apostolorum ætate fuerat. Ad fidem pertinent ea *Pauli* verba: *sunt aliqui, qui vos conturbant, & volunt convertere Evangelium Christi. Sed licet Nos, aut Angelus de cælo evangelizet vobis, præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit. Gal. I. 7. 8.* Ad morum honestatem & jus divinum referri debent ea, quæ ad Corinthios idem perscripsit: *Neque fornicarii, neque idolis servientes, neque adulteri, neque molles... regnum Dei possidebunt. I. Cor. VI. 9. 10. Ills, qui matrimonio juncti sunt, præcipio non ego, sed Dominus, uxorem à viro non discedere. Ibid. VII. 10.* His nihil addi, nihil demi potest: “una

« una declaratio, quam authenticam Ecclesia
 « facit ex promissâ assistentiâ spiritûs sancti
 « locum in illis habet; uti *Paulus*, qui *Timo-*
 « *theum* circumcidit, id non malum tum qui-
 « dem censuit; sed ad salutem esse necessa-
 « rium ita pernegavit, ut diceret: *si circumci-*
 « *damini, Christus vobis nihil proderit. Gal. V. 2.*
 « At disciplinam respexit Apostolus, cum
 « scriberet: *cetera autem, dum venero, dispo-*
 « *nam. I. Cor. XI. 34.* Aut cum Apostoli præ-
 « ceperent fidelibus: *ut abstinere, vos ab in-*
 « *molatis simulacrorum, & sanguine, & suf-*
 « *focato.* *Act. XV. 29.*

Apostolica est denique Ecclesia Romana ra-
 tione potestatis ordinis, simul atque jurisdictionis
 ab origine sua per seriem continuam in eâ solâ
 subsistentis. Potestas ordinis collata est à Chri-
 sto Apostolis suis, & ab eodem ipsis data po-
 testas jurisdictionis. Ab his dein utraque po-
 testas legitimo ordine & institutione translata
 est in successores, & sic consequenter, ac sine
 verâ interruptione ad nostra usque tempora;
 hujus successionis à primo Ecclesiæ exordio ad
 nos usque in Romanâ Ecclesiâ continuatio est
 factum publicum, atque certissimis historiæ
 momenti consecratum; Quis enim v. g. ig-
 norat, Quot, & Quinam summi Pontifices
 Romanam Cathedram successivè occupaverint
 à Petro Apostolorum Principe & Christi Vi-
 cario, usque ad Pium VI. nunc in eadem ca-
 thedra constitutum, & gloriosè regnantem?
 De cætera etiam perpetuum ministrorum or-
 dinem

dinem in Ecclesia Christus instituit, testante
Apostolo Ephes. IV. 11, 12. his verbis: "Et
" ipse dedit quosdam quidem Apostolos,
" quosdam autem Prophetas, alios verò Evan-
" gelistas, alios autem Pastores & Doctores
" ad consummationem sanctorum in opus
" ministerii, in ædificationem corporis Christi,

Ad hoc porro, ut quis genuinum agat
in Ecclesia Dei ministrum, legitima requiri-
tur vocatio, & missio: unde Christus Joan.
X. 1. 2. 3. 4. 5. inquit. " Amen, amen dico
" vobis: qui non intrat per ostium in ovile
" ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est
" & latro. Qui autem intrat per ostium,
" pastor est ovium. Huic ostiarius aperit, &
" oves vocem ejus audiunt, & proprias oves
" vocat nominatim, & educit eas. Et cum
" proprias oves emiserit, ante eas vadit, &
" oves illum sequuntur, quia sciunt vocem
" ejus. Alienum autem non sequuntur, sed
" fugiunt ab eo, quia non noverunt vocem
" alienorum,

Quæ circa necessariam missionem mini-
strorum Ecclesiæ Cl. Zallinger Lib. V. j. eccl.
p. §. CCCXXII. refert, meritò consignare hoc
loco juvat; nempe: " Istud statuendum, ei,
" qui officio sacro in Ecclesiâ defungi legi-
" timè velit, necessariam esse missionem;
" istamque aut ordinariam esse, quæ à legiti-
" mis sit Ecclesiæ Prælati, aut *extraordina-*
" *riam*, quam à Deo provenire non indubi-
" tate

" ratis signis & prodigiis comprobari debet.
 " Qui neutram exhibet, pro ministro Eccle-
 " siæ, vel Dei haberi nequit. *Quomodo præ-*
 " *dicabunt, nisi mittantur? Rom. X. 15. Nec*
 " *quisquam sibi sumit honorem, sed qui vocatur*
 " *à Deo, tanquam Aaron. Heb. V. 14. Atque*
 " *id quidem magnopere docendi sunt fideles,*
 " *& à quovis nostrum hâc præsertim ætate*
 " *solerter expendendum est; ut non simus par-*
 " *vuli fluctuantes, & circumferamur omni vento*
 " *doctrinæ in nequitia hominum, in astutia ad*
 " *circumventionem erroris. Ephes. IV. 14. Ad*
 " *hunc eundem finem eæ, quas adhuc re-*
 " *censumus, notæ, quibus Christi sponsa à*
 " *meretricibus distinguitur, summâ diligen-*
 " *tia considerandæ, atque animo infingendæ*
 " *sunt, ut cum Augustino de veritate per-*
 " *spicue quisque convictus dicere queat: In*
 " *Ecclesia catholica, ut omittam sincerissimam sa-*
 " *pientiam, ad cujus cognitionem pauci spiritua-*
 " *les in hac vita perveniunt.... Cæteram quippe*
 " *turbam non intelligendi vivacitas, sed credendi*
 " *simplicitas rutissimam facit: ut ergo hanc omit-*
 " *tam sapientiam, quam in Ecclesia esse catho-*
 " *lica non creditis, multa sunt alia, quæ in ejus*
 " *gremio me justissime teneant. Tenent consensio*
 " *populorum atque gentium: tenet auctoritas mi-*
 " *raculis inchoata, spe nutrita, charitate aucta,*
 " *vetustate firmata: tenet ab ipsa sede Petri Apo-*
 " *stoli, cui pascendas oves suas post resurrectio-*
 " *nem Dominus commendavit, usque ad præsen-*
 " *tem Episcopatum successio Sacerdotum; tenet*
 " *postremo ipsum catholice nomen. Cont. Epist.*
 " *fundamenti. C. 4.*

§. VI.

De Ecclesiæ stabilitate.

Tam vetus, quàm nova lex eundem Auctorem, Deum, habet: utraque eundem principalem respicit finem, nempe Jesum Christum Dominum universorum. Huic ab æterno præparatum est regnum indefectibile, quod indigitatur per Prophetam Daniel. II. 44. "Suscitabit Deus cœli regnum, quod in æternum non dissipabitur, & regnum ejus alteri populo non tradetur." Per hoc regnum præsignatam esse intellectamque Ecclesiam Christi ab interpretibus passim adseritur. Hujus sacri imperii seu Ecclesiæ continuationem usque ad finem sæculorum legimus apud Matth. XVI. 18. "Tu es Petrus, & super hanc petram, ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam." Item apud eundem Cap. XXVIII. 18. 19. 20. "Data est mihi omnis potestas in cœlo & in terra. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs sancti. Docentes eos servare omnia, quæcunque mandavi vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi."

Quod porro Christus illibatæ sanctæque huic sponsæ suæ, quam acquisivit sanguine suo, indissolubiler sit adhæsurus, eandemque usque ad finem sæculorum omnipotente sua

protectione conservaturus, vel ex eo solo conficitur, quod ipse sit potentissimum, invincibile, & indefectibile Ecclesiæ caput. " Ipse est caput corporis Ecclesiæ „. *Coloffen. I. 18.*

Quis verò mortalium illud concutiet, atque è fundamentis evellat ædificium, quod ab omnipotente digito Dei fabricatum est, & immobili inædificatum Petræ? Quæ creatura Conditoris suæ domum indefectibilem corruiere faciet? " Ecclesiam vincere nulla vis potest " (*inquit S. Chrysostomus Homil. cum de ejus expulsiōe ageretur, Tom. 3. pag. 413.*) Dei est Ecclesia, qui est omnibus fortior „. Et *S. Hieronymus in cap. 5. Isa.* ait: " Super petram fundata Ecclesia nullo turbine ventisque subvertitur „. Denique *S. Augustinus in psalmum 60. n. 6.* adseverat: " Non vincetur Ecclesia, non eradicabitur „.

Aliud igitur est, Ecclesiam impugnari; & iterum aliud, eandem expugnari. Si ergo Deus pro suâ Ecclesiâ, quis contra illam? Quis hominum suas cum omnipotente Deo poterit metiri vires, aut easdem efficaciter opponere conditori, Rectori & conservatori cæli & terræ? Incassum profectò omni ferme ævo undæ utcunque frementes allidebantur ad inconcussam petram, cui romana inædificata est Ecclesia; perstat adhuc immobilis, atque perstabit inconcussa sub præsidio omnipotentis usque ad finem mundi. Ubi est illa Monarchia, ubi illud regnum, quod tan-

tas inter procillas tanto constitit ac perduravit tempore, quanto contra omnium hostium machinamenta sævosque insultus Ecclesia Christi semper mansit invincibilis? Neque tyrannorum gladius, neque venenatus adversariorum calamus huic sponsæ Christi mortale vulnus infligere, eamque è medio tollere potuit: nimirum Monarchiæ aliæ ab hominibus erectæ, pariter ab hominibus aliis destructæ sunt & devastatæ: atvero Ecclesia, cujus Architectus est ipse Deus, neque infernali, neque humanâ potestate contereretur.

Neque etiam obstat, quòd anterioribus temporibus multi quasi turmatim & publicè ab Ecclesia defecerint: " Nam oportet & hæreses esse, ut & qui probati sunt, manifesti fiant in vobis, " *I. Cor. XI. 19.* Et aliunde Ecclesia certo fidelium numero non est adligata: discedant igitur quotquot voverint, Ecclesia tamen semper copiosis, & undequaque diffusis sodalibus gaudebit atque cultoribus.

Dolendum quidem est, quòd, scribente Apostolo ad *Titum Cap. I. 10. 11.* " Sint multi etiam inobedientes, vaniloqui & seductores. . . quos oportet redargui: qui universas domos subvertunt, docentes, quæ non oportet, turpis lucri gratiâ, Verùm perversiones istæ, provido Dei consilio, nunquam universales evadent. Perversores hujusmodi nil unquam in lucem ediderunt,

derunt, quod per cordatos Ecclesiæ filios ex
 asse refutatum & ex fundamentis evulsum non
 fuit. Tanta porro est supremorum Pastorum
 vigilantia, ut pertimescendum non sit, ne
 rotus grex pereat, etsi lupo rapax nonnul-
 los hincinde devoret incautos. Circa hoc præ-
 monuit nos *Paulus Act. XX. 29. 30. 31.* "Ego
 " scio, quoniam intrabunt post discessionem
 " meam lupi rapaces in vos, non parcentes
 " gregi. Et ex vobis ipsis exurgent viri lo-
 " quentes perversa, ut abducant discipulos
 " post se. Propter quod *vigilate* „

Denique Author inst. theol. Tom. I.
 Diff. IV. Prop. II. pag. 373. ait: "Leve est
 " etiam, quod à nonnullis objicitur, scilicet
 " Ecclesias particulares deficere posse, &
 " multas revera defecisse; ac proinde fieri
 " posse, ut tota pereat Ecclesia: prorsus, in-
 " quam, debile est hujusmodi argumentum;
 " quemadmodum enim ex eo, quòd Epis-
 " copus quilibet seorsim sumtus errori sit
 " obnoxius, non sequitur, totam unanimem-
 " que Episcoporum collectionem in iis er-
 " rare posse, quæ ad fidem moresque per-
 " tinent; ita pariter, licet Ecclesiæ particu-
 " lares seorsim spectatæ deficere possint,
 " malè concluditur, totam interire posse Ec-
 " clesiam. Scilicet Christus Ecclesiæ univer-
 " sali perpetuam durationem promisit; non
 " verò particularibus Ecclesiis „

CAPUT II.

De Regimine Ecclesie.

§. I.

Recensentur errores Protestantium.

Postquam Ecclesia à Christo Domino ædificata, & ab Apostolis, eorûmque successoribus propagata tanquam verus status sacer hierarchicus & inæqualis, tot jam sæculis perstiterat immobilis; ædificium istud divinum arrodere, structuræ lapides commovere, sacram Hierarchiam ordinis æquè ac jurisdictionis destruere meditati, & incassum conati sunt Protestantes. Et quamvis omnis retro ætas christiana latum admiserit discrimen inter potestatem sacram, & profanam, atque utramque rectè diviserit & adplicaverit in praxi; hi tamen suavis jugi constituti à salvatore pertæsi, idipsum excutere non sunt veriti: unde & factum, quòd varia, sibi non rarò opposita circa causas ecclesiasticas commenta Doctores eorum confarcinaverint, & in medium adtulerint. — Audiamus ex ordine principales errores eorum & auctores.

Hugo Grotius in suo Commentario posthumo de imperio summarum potestatum circa sacra, inter alia ponit sequentia:

Imprimis *Cap. 8. num. 10.* "Ecclesia le-
 " gislativam potestatem *lege divinâ* non ha-
 " bet; quare, quæ ante Imperatores chri-
 " stianos in Synodis conscripta sunt, ad
 " ordinem aut ornatum facientia, habent
 " aut solam consilii vim, aut obligant *per*
 " *modum pacti.* Neque hæc tamen obstant;
 " quominus facultas aliqua legislativa Eccle-
 " siis, Pastoribus, Presbyteris, aut Synodis
 " concedi possit *humanâ lege* „

Verùm si observare voluisset *Grotius*;
 Ecclesiam Christi esse societatem sacram in-
 stitutam non ab humanâ voluntate, non ab
 arbitrario sociorum pacto, uti aliæ societates;
 sed ab ipsa voluntate Salvatoris nostri Dei; fa-
 cile intellexisset, quod potestas legislativa Ec-
 clesie *divina* sit; minimè verò *lege humanâ* con-
 stituta, & ab ea dependens. — Quomodo porro
 sibi cohæreat *Grotius*, dum alibi (*in animadv.*
Privat. T. 4. p. 941.) inquit: "Sicut exerci-
 " tus, sicut navis regi non potest, nisi per
 " gradus Præfectorum, qui *gradus in unum*
 " *desinant*; ita nec in Ecclesiâ. . . . Hic ordo
 " quis esse deberet, monstravit in Petro
 " *Christus* „, quisque definiverit. Sanè, si in
 Ecclesia sint gradus, in eâ quoque est sub-
 ordinatio: si omnes isti gradus *desinant in*
unum, omnes *uni* capiti subjiciuntur: si hunc
 ordinem in Petro monstravit & instituit *ip-
 se Christus*, *divinus* est, non *humanus*: proinde
 à *lege humanâ* independens.

Pariter *Grotius* potestatem clavium, & quidem à *Christo* promanantem agnoscere videtur *Cap. 10. num. 2.* ubi inquit: "*Christus* ergo procul dubio is est, à quo jus prædicandi, Sacramenta exhibendi, & clavibus utendi oritur, & vim suam accepit; et si applicatio hujus facultatis ad certam personam fiat à pastoribus per ordinationem,"

Interea *Grotius* in pertractatione hujus materiae tam inconstans est & fluctuans, si non sibi ipsi in pluribus contradicens, ut *Cl. Author Commentarii de finibus utriusque potestatis ecclesiasticae, & laicae, Cap. 1. Pag. 9.* Sequentè modo eum recenscat: "In universum dicam, adeo leviter, ineptè & perturbatè causam illam Protestantium à *Grotio* agi per totum librum, ut *Grotium* ibi non amplius agnoscas, nec *Grotii* acumen, diligentiam, fidem; Dixeri, sæpe ludere hominem potius, quàm ferio agere; adeo frequens est in diverticulis quærendis, & inanibus argumentorum sedibus consectandis: neque sanè id in adeo afflictâ & desperatâ causâ fieri aliter potuit. Sed & aliquando ab impietate non abest: ut quando *Cap. 8. num. 2.* scribit: *Nellâ in re magis elucescit vis summi imperii, quàm quod in ejus arbitrio est, quænam religio publicè exercetur* (de toto publicæ Religionis corpore loquitur) idque præcipuum inter *Majestatis jura* ponunt omnes, qui politica scripserunt. . . Objicit sibi *Grotius*, hæc errare posse imperantem,

“perantem, & statum Religionis fore insta-
 “bilem & incertum. Sed reponit, neminem
 “esse, qui falli nequeat. Contra, *si pius est,*
 “*qui imperat, si diligens lector sacrae Scripturae,*
 “*si assiduus in precibus, si Ecclesiae catholicae*
 “*reverenens, si peritos attentè audiens, multum,*
 “*ait, per illum proficit veritas.*

“In hæc scilicet absurda incurrunt ho-
 “mines, quando à recta via semel descive-
 “runt; prout à Protestantibus factum, qui
 “inter cætera supremum etiam Religionis
 “& controversiarum judicem à Deo consti-
 “tutum abjecerunt: unde humani ingenii
 “mobilitati & arbitrio coacti sunt Fidem
 “ac Religionem suam permittere ”.

Absona illa, quæ proficiscuntur ex eo,
 quòd Protestantes jurisdictionem ecclesiasti-
 cam tribuant imperantibus politicis, eosque
 Fidei & controversiarum in causâ Religionis
 occurrentium statuunt iudices, indigitavimus
 supra Pag. 21. & seqq.

Samuel Puffendorfus Lib. de habitu Religio-
nis christianaë ad vitam civilem, inter alia §. II.
 comminiscitur, Ecclesiam non esse “ Statum
 “ à summo imperio civili separatum, vel
 “ exemptum. Scilicet per statum intelligimus
 “ (ait) ejusmodi conjunctionem plurium ho-
 “ minum, quæ imperio per homines admi-
 “ nistrato sibi proprio, & aliunde non de-
 “ pendente continetur,

Et §. 32. inquit, "absurdas esse quæstiones, monarchica, aristocratica, an democratica forma competat Ecclesiæ: hæ quippe formæ cadunt in statum aliquem, seu civitatem: Ecclesia autem status non est,"

Paulò post subjicit: "Personarum, quæ respectu Ecclesiæ oriuntur, simplicissima est divisio in *Doctores*, & *Auditores*,"

Dum itaque Puffendorfius perfrictè negat, quòd Ecclesia sit status, adoptato suo inhaeret præjudicio, erigi *statum in statu*, si Ecclesia separatum à Republica civili statum constitueret; & hinc præter jurisdictionem profanam admittere recusat jurisdictionem sacram à Christo manantem, suisque tributam Apostolis, horumque successoribus.

Verùm ineptiam, merumque inanem, ne erigatur *status in statu*, si Ecclesia Christi sit proprii nominis status, alio loco modò ad sufficientiam refutavimus; ubi & observavimus, *statum in statu* nunquam oriri, nisi dum uterque status est ejusdem generis & ordinis: at vero, dum iidem homines sunt subditi Ecclesiæ, simul atque civilis Reipublicæ, status ipsi gerunt omnino diversos tum ex parte institutionis, tum ex parte mediòrum, tum ex parte finis, qui maximè in adsequendâ salute & felicitate æternâ consistit: unde etiam docet experientia, quòd quis simul esse possit bonus Ecclesiæ ex una, &

itidem

iridem bonus Reipublicæ ex alia parte subditus; imò eos passim esse optimos subditos Reipublicæ, qui optimi filii ac subditi Ecclesiæ esse comprobantur: ut proinde nulla ex eo collisio oriatur, quòd Ecclesia sit *status sacer* felicitatem vel maximè æternam; Respublica verò *status politicus* speciatim felicitatem temporalem respiciens: quid? quòd maxima sit utriusque hujus status rectè ordinati concordia.

Quare *illustrissimus de Marca in Exordio Prolegomen. Tom. I.* inquit: “ Summa divini
 “ Numinis benignitate duobus *maximis præ-*
 “ *sidis* instructa est humani generis societas
 “ ad felicitatem consequendam, *sacerdotio,*
 “ & *imperio*: quorum alterum divinis mini-
 “ steriis se impendit, alterum componit Rei-
 “ publicæ statum, & humanæ vitæ tran-
 “ quillitatem procurat; ita, ut ex utriusque
 “ concordia christiana Respublica cumula-
 “ tissimis incrementis augeatur. Utraque *po-*
 “ *testatum* suis limitibus est circumscripta,
 “ & in *difficilis* omnino negotiis exercetur,
 “ cum illa *spiritualibus* addicatur, hæc pu-
 “ blicis (*politicis*) occupata sit „

Quo porro fundamento adstruere quis poterit, Numen summè providum hanc ipsam infinitam suam providentiam, ad regulandam per leges & iudices politicos felicitatem temporalem extendisse, quin & à potiore curaverit, ut in ordine ad obtinendam

nendam felicitatem æternam. Præsules instituerentur Spirituali potestate muniti, iudicesque competentes relatè ad causas spirituales & sacras? Sanè, quo nobilior ac principalior est finis, eo certior est cura quoad determinanda subjecta & media hunc finem promoventia. Si Respublica statum deposcat singularem pro fine Reipublicæ, à potiore Ecclesia status singularis est pro rectè adtingendo fine eidem præstituto.

Conficitur, quid sentiendum de *iudis Doctores*, & Auditoribus, quos quidem solos *Puffendorffius* in Ecclesia adstruit, quia sacram admittat Hierarchiam à Christo Domino tam manifestè institutam, & à *celeberrimo sanctoque & universali Concilio Tridentino* Ss. 23 *Can. 6.* reproductam his verbis: “Si quis dixerit, in Ecclesia catholica non esse Hierarchiam *divina ordinatione institutam*, quæ constat ex Episcopis, Presbyteris, & ministris, anathema sit „ Ad quid *Doctores*, si non sint missi, sique eorum Doctrina non sit consona Evangelio, & Ecclesiæ, si demum non doceant juxta mentem eorum, qui à spiritu sancto constituti sunt veritatis interpretes? Ad quid *Auditores*, qui ab iis, qui legitime haud sunt missi, genuinum verbum Dei non percipiunt, qui proinde nullam certam fidei regulam habent? — Sacram igitur divinamque subvertere Hierarchiam, idem est, ac à verbo veritatis auditum avertere, & Doctores sine vocatione, sine missione,

sione, sine potestate, sine charactere, sine ordinatione & sine subordinatione intrudere, à quibus proinde auditores tanquam *parvuli fluctuantes circumferuntur omni vento doctrine in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris*, uti loquitur Apostolus *Ephes. IV. 14.*

Ex iis, quæ *Puffendorfius* §. 34. subjicit, dilucidè patet, quòd ipsam etiam Ecclesiarum particularium junctionem, uti loquitur, aut potius Ecclesiam universalem totam à prærogativâ statûs excludat; loquitur enim ibidem in hunc modum: “Cum itaque in Ecclesiis particularibus ingens difformitas à statu adpareat, disquirendum est, num fortè istæ Ecclesiæ inter se junctæ magnum aliquem statum absolvant?”

Verùm, negat & hoc *Puffendorfius*; quoniam (ut ait ibidem) “in sacris literis (quod novum statum formaturis quàm maximè necessarium erat) non designatur certus locus, unde in reliqua foret Regimen; non designantur *ille*, vel *illi*, penes quem, vel quos in reliquos gubernatio esse debeat; non ostenditur modus communicationis cæterorum cum Sede Regiminis,”

Meritò autem ad inconditum hunc *Puffendorfi* discursum responderet *Author Libri de finibus utriusque potestatis Cap. I. n. 78.* in modum sequentem: “Hæc rifune vel commiseratione potius digna sint, non defini-

“niam. Sed hic cogitandi modus erat illi
“necessarius, qui Primatum Petri Apосто-
“lorum Principis, & Pontificum Romano-
“rum Sedem Petri tenentium, Primatum,
“inquam, hunc institutum à Christo, infi-
“ciari vellet cum suis „.

Detrectat nempe *Puffendorfius* explicite
confiteri, Ecclesiam verum esse statum; quin
tamen gravissimas sit ausus omittere ratio-
nes complures in contrarium pugnantes: nam
§. 35. ita profequitur: “Colorem aliquem
“habet, quod jactatur, melius & firmitus
“unitatem fidei servari, controversias com-
“poni, ac hæreses compesci atque extingui
“posse, si in unum statum coaluerint om-
“nes per orbem terrarum Ecclesiæ, & ab
“uno capite, sive Princeps is sit, sive sena-
“tus é pluribus constans, *regantur* „.

Profectò, conservatio unitatis fidei, con-
troversiarum in Religione compositio ac de-
terminatio, Hæresum extinctio momenta
sunt tanti ponderis, ut omnem colorem &
jactantiam superent & excedant. Cùm itaque
hæc singula ad debitum nequeant effectum
deduci, si Ecclesia non sit status universalis,
& quidem hierarchicus; consequens est, quòd
huic ecclesiastico Regimini ab ipso Christo
Domino instituto opponi validè nihil possit:
unde etiam absurdum est, quòd *Puffendor-
fius*, juxta allegata in prioribus, dicat, qua-
stiones, an forma monarchica, an alia con-
petat Ecclesiæ, esse absurdas.

Justus Henningius Bohmer, postquam in
jure suo parochiali exposuerat notiones &
 differentiam societatis *aequalis*, & *inaequalis*,
 Cap. 20. §. 14. quærit, qualis societas sit Ec-
 clesia? ac subdit: " Si est inæqualis, impe-
 rium, & obediendi gloriam supponere
 debemus, & ita favemus imprimis *Cle-
 ro*
pontificio, *Hierarchiam* quandam fingenti, &
suprematam Præsuli Romano *universalem* ad-
 scribenti „

Itaque §. 19. resolvit, quòd Ecclesia sit
 societas *aqualis*; quodque sit species aliqua
Collegii. Plura alia ad idem collimantia addit,
 quibus brevitas causa supersedeo referendis.

Mirandum profectò, quòd viri alioquin
 celebres, in ponderosissimâ hac causâ, quæ
 ipsam concernit salutem æternam, tantopere
 hallucinentur, ut Regimen Ecclesiæ, cujus
 fundator & institutor divinus noster Salvator
 ac Magister est, non ab Hujus claris verbis,
 sed à proprio suo arbitrio dimeri velint
 atque determinare.

Sane Christus Petro, ac reliquis Apосто-
 lis dedit *potestatem* solvendi, atque ligandi;
 adeoque jurisdictionem in alios sibi quoad
 hoc forum commissos, atque subjectos, ve-
 luti infra probabitur enucleatius & invictè;
 proinde ex institutione Christi Ecclesia non
 est societas *aqualis*, sed *inæqualis*; talis nem-
 pe, in qua viget instituta divinitus potestas
 sacra

sacra leges ferendi, & per ipsas fideles re-
 gendi, mediisque adtemperatis ad præstitu-
 tum finem deducendi &c. Igitur in Ecclesia
 verum est imperium sacrum, distinctum ab
 imperio profano, ita tamen, ut utrumque
 optimè conciliari possit. Opponam hoc loco
Bæbnero inprimis ex ipsâ Protestantium Ec-
 clesiâ *Jacobum I Regem Angliæ*, qui in mo-
 nitoriâ præfatione ad christianos Principes de
Apologia pro juramento fidelitatis æqualitatem
 in Ecclesia rejicit sequentibus adsertionibus:

“ Episcopus esse in Ecclesiâ debere, tan-
 “ quam institutionem apostolicam, ac ordi-
 “ nationem proinde *divinam*, contra Purita-
 “ nos semper sensi.... Cælum cœlesteque
 “ spiritus per ordines, ac discrimina disponi
 “ ac gubernari scimus; imò nec inferi sine
 “ suo quodam ordine & distinctione stare
 “ possunt. Qui igitur cœtus in terris ali-
 “ quis confusus permistusque, nullo *ordinum*,
 “ *dignitatumque* discrimine, possit consistere?..
 “ Episcopos, & *Ecclesiæ Hierarchiam*, & inter
 “ ipsos Episcopos ordinem aliquem, ac dis-
 “ crimen libens agnosco „

Opponam deinde é Protestantibus *Samuelem Basnagium*, qui in *Dissertatione quarta*,
 quam inscripsit *de Ecclesiastico tribunali*, §. I.
 ita loquitur: “ Tribunal Ecclesiæ jubente Deo
 “ erectum fuisse, faciles largimur *Baronio*.
 “ Etenim nulla societas consistere potest abs-
 “ que auctoritate poenas illis irrogandi, qui
 “ com.

“ compositas sancitasque leges evertunt at-
 “ que perfringunt. Propterea Apostolus (1.
 “ *Timoth. 5.*) meminir Presbyterorum, qui
 “ bene præfunt; & *Timotheum* monuit: *Ac-*
 “ *cusationem ne recipito, nisi sub duobus, aut*
 “ *tribus testibus.* Quibus constitutum in reos
 “ iudicium indicatur ”.

Pergit *Basnagius*: “ Suæ sunt delinquen-
 “ tibus castigationes ab Ecclesia impostæ,
 “ irrogatio censurarum, interdictio Sacra-
 “ mentorum, ex grege fidelium ejectio: qui
 “ actus *spirituali* sunt *Potestati* consentanei ”.

Addit ulterius: “ Neque à Principum
 “ voluntate Ecclesiæ tribunal, sed *ab ipso*
 “ *Christo* originem ducit. . . . Neque Princi-
 “ pes, sed *Episcopus* constituit spiritus sanctus
 “ *ad pascendam* Ecclesiam Dei. . . . utraque
 “ *potestas, politica* scilicet & *ecclesiastica*, can-
 “ cellis limitibusque circumscribitur suis,
 “ qui prorogari non debent ”.

Opponam insuper verba *Gulielmi Beve-*
regii viri inter Protestantes cordatissimi, qui
 in *Prolegomenis ad Synodicon* &c. 2. inquit:
 “ Si de fide loquamur christiana, & legibus
 “ ad *ecclesiasticam* spectantibus *disciplinam*, ipsi
 “ etiam Imperatores Christiani ingenuè mul-
 “ toties professi sunt, nihil sibi juris in isti-
 “ usmodi sancendis rebus tributum esse.
 “ Sic *Constantinus magnus, Valentinianus,*
 “ *Marcianus, Theodosius, aliique.* Quin
 “ ipse

“ ipse etiam omnium peritissimus legum
 “ Imperator Justinianus in eâ fuit sententiâ,
 “ leges nempe civiles non præcedere debere,
 “ sed sequi ecclesiasticas, idque sine dedig-
 “ natione. (*Novellâ* 83.) Hinc est, quod etiam
 “ si Imperatores multa de ecclesiasticis per-
 “ sonis, & rebus in suis constitutionibus
 “ ediderint; nihil tamen *de novo* constitue-
 “ runt, sed ea tantum, quæ ab ecclesiasticis
 “ Synodis prius constituta fuerant, ipsi sua
 “ etiam auctoritate confirmarunt: adeo, ut
 “ quæcunque in *Codice*, aut in *Novellis*, de
 “ personis causisque ecclesiasticis asserantur,
 “ ab ecclesiasticâ aliquâ potestate antea san-
 “ cita fuerint, quam illuc relata; ut ex sin-
 “ gulorum istiusmodi locorum inductione
 “ cuius canonici pariter atque politici pe-
 “ rito juris facile patebit „

Porro Bœhmeri aliorumque sociorum
 ejus commentum, quod Ecclesia Christi sit
 societas æqualis eò vel magis evanescit, quò
 majores sunt rationes, quòd Christus sacram,
 à civili distinctam fundaverit rempublicam;
 quocirca *Gelasii I. Papæ, de Anathem. vin-*
cul. notus est locus, ubi inquit: “ Christus
 “ memor fragilitatis humanæ, sic actionibus
 “ propriis dignitatibusque distinctis, officia
 “ potestatis utriusque discrevit, ut & chri-
 “ stiani Imperatores *pro æterna vita* Pontifi-
 “ cibus indigerent, & Pontifices *pro tem-*
 “ *poralium* cursu rerum imperialibus disposi-
 “ tionibus uterentur; quatenus militans Deo
 “ mini-

“ minimè se negotiis sæcularibus implicaret,
 “ ac vicissim non ille rebus divinis præsidere
 “ videretur, qui esset negotiis sæcularibus
 “ implicatus: ut & modestia utriusque or-
 “ dinis curaretur, ne extolleretur utroque
 “ suffultus, & competens qualitatibus actio-
 “ num specialiter professio aptaretur „

Recitato Gelasii loco (*inquit auctor Com-
 mentarii de finibus utriusque potestatis Cap. I.
 241.*) subdit *Meldensis Bossuetus Defens. De-
 clar. Gall. Lib. I. sect. 2. cap. 34.* “ Duas
 “ omnino causas memorat, cur ambæ po-
 “ testates suis finibus circumscriptæ, suis
 “ addictæ sint officiis. Primum, ne superbia
 “ efferretur, in quem congesta essent om-
 “ nia: tum, ut quisque se ad ejus ordinis,
 “ quem professus esset, actiones eò facilius
 “ aptaret, quò cujusque actiones diligentius
 “ inter se distinctæ essent. Addi posse vide-
 “ tur & tertiâ causa: ut scilicet societas &
 “ vinculum eò fortius inter homines consti-
 “ tueretur, quando ea, quibus una generis
 “ humani pars indigeret, in manu essent
 “ alterius partis: nimirum vita æternâ in
 “ manu Pontificum, vita temporalis in ma-
 “ nu Imperatorum „

Diversitatem imperii sacri, & civilis aptè
 etiam indigitat *S. Chrysostomus Hom. IV. in
 illa verba Isaia: Vidi Dominum*, ubi ait: “ Ille
 “ (*imperans civilis*) quidem opportunè ea,
 “ quæ sunt in terris, fortitus est admini-
 “ stranda:

Stranda: cœterum *Sacerdotii Jus* è supernis
descendit; quæcunque enim ligaveritis &c.
Regi ea, quæ hic sunt, commissa sunt,
mibi cœlestia: *mibi*, cùm dico, Sacerdotem
intelligo. Itaque cum videris sacerdotem
indignum, ne traducas sacerdotium; non
enim oportet damnare res, sed eum, qui
re bonâ malè utitur: quandoquidem &
Judas proditor fuit; verùm non ob id
accusatur ordo apostolicus, sed illius (*Ju-
da*) animus: nec crimen est sacerdotii,
sed malum animi. Regi corpora commissa
sunt, sacerdoti animæ. Rex residua pecu-
niarum remittit, sacerdos autem residua
peccatorum..... ille habet arma sensibilia,
hic arma spiritualia: ille bellum gerit cum
Barbaris, mihi bellum est adversus Dæ-
mones: major hic Principatus; propterea
Rex caput submittit manu sacerdotis, &
ubique in veteri scripturâ sacerdotes inun-
gebant Reges „

Denique non abs re erit in præsentem
negotio audire *Mart. Gerbert. de legit Eccles.
potest. Lib. II. Cap. 3. in fine*, ita differentem.
Hanc divinam Ecclesiæ suæ prospicientem
solicitudinem & providentiam utinam no-
biscum revererentur adversarii, agnosce-
rentque Christum Ecclesiam suam sic con-
stituisse, ut non solum sibi ipsi sufficiat,
nec alieno imperio ac regimine indigeat;
sed etiam ordinum amplitudine, majestatem,
auctoritateque omnia mundi regna longo
post

post se relinquat intervallo: nec munda-
norum regnorum vicissitudinibus subit.
Arque ab hostibus suis, quos infernus
nunquam non contra illam instruit, tantum
abest, ut quid sibi timendum sit, quin
hoc semper singulari Numinis divini be-
nignitate, & forti consilio factum cerni-
mus, ut laceffita, amplitudine & decore
crescat; & quod de persecutionibus Eth-
nicorum professa est antiquitas, sanguinem
Martyrum esse semen Christianorum, id de
insultibus Hæreticorum etiam verum sit,
Ecclesiam inde novum florem, decorem,
& amplitudinem nancisci „

§. II.

Quænam sit forma Regiminis in Ecclesia Dei?

Cùm Christus Dominus suam ipsemet fun-
daverit Ecclesiam, liquidò consequitur, quòd
ipse auctor sit & institutor Regiminis eccle-
siastici; quòd proinde nulla alia Regiminis
forma in Ecclesiâ admitti debeat, quàm ea
præcisè, quæ à divinâ Christi institutione
profluxit. Itaque Regiminis ecclesiastici for-
mam determinare ac figere non à volatili
hominum arbitrio, sed à mente, & institu-
tione Christi dependet; quam quidem Chri-
sti mentem ex propriis ipsius verbis & fac-
tis, ex doctrina & praxi Apostolorum &
Ecclesiæ, ex scriptura & traditione haurire
juvat.

juvat. — Certum verò videretur in antecessum, quòd Christus in suâ Ecclesiâ, tanquam societate omnium præstantissimâ, eam instituerit Regiminis formam, quæ inter alias est perfectissima. — Videamus itaque an purè monarchicum, an monarchicum aristocratiam temperatum, an denique aliud ab utroque distinctum Regimen pro sua Ecclesia definierit Christus. Quando ipsemet Christus adhuc in terris degens, & Ecclesiâ jam tum modò ab eo institutâ, ejusdem ageret visibile caput, supremum utique sacrum exercuit imperium. *Author Febronii abbreviati, Tom. 1. Pag. 92.* de imperio Christi rectè inquit: “ Respectu Christi
 “ imperium in Ecclesiâ propriè & perfectè
 “ monarchicum nemo negabit; ipse enim
 “ est supremus & independens Doctor, Legislator, Rex, Dominus & Monarcha.
 “ Pater Cœlestis de cœlo jussit, eum audire:
 “ *ipsum audite. Matth. 3.* Quo declaratur
 “ Doctor & Magister totius orbis. De Christo dicitur *psalm. 3.* *Ego autem constitutus sum Rex super Sion, montem sanctum ejus, prædicans præceptum ejus... & nunc Reges intelligite, erudimini, qui judicatis terram. Et, omnia mihi tradita sunt à Patre meo. Matth. 11.* *Data est mihi omnis potestas in cœlo & in terra. Matth. 28.* Dein, ut præteream innumera Prophetarum, tum alia veteris & novi testamenti testimonia, nonne Christus propriâ autoritate Ecclesiam, quæ est Regnum ejus, fundavit, leges & præcepta dedit, ministros & pastores ordina-

vit, præmia merentibus, & supplicia ma-
 gis facientibus æterna constituit? omnis
 potestas ab eo solo in Ecclesiam manavit,
 quæ dispersa per singulos ad ipsum rân-
 quam ad fontem revocatur. Ejus potestas
 est suprema & independens. Num quid
 amplius pro supremo Monarchâ desideres?
 nisi fortè fastum, pompam, & externa
 Potestatis insignia adesse velis? verùm hæc
 suâ doctrinâ & miraculis ita supplevit, ut
 etiam Dæmones coram ipso contremisce-
 rent, & homines stupore ac reverentiâ
 perfunderentur.

Christus igitur fuit primum visibile ca-
 put Ecclesiæ, mansitque tale à primâ Eccle-
 siæ erectione, usque ad suam gloriosam in
 coelos ascensionem; post quam caput Ecclesiæ
 invisibile permanens est usque ad consum-
 mationem sæculi.

Cùm itaque Christus Ecclesiam suam
 perdurare voluerit usque ad finem mundi,
 quin tamen ipse quæ caput visibile eandem
 regere posset post ascensionem suam; hinc
 necessum erat, aliud visibile caput, tanquam
 universalem suum vicarium, constituere, com-
 mensuratam summæ dignitati potestatem
 eidem tribuendo: insuper aliis opus erat Ec-
 clesiæ Rectoribus, cum quibus vastum
 Ecclesiæ Regimen adtemperatâ ratione ita
 divideretur, ut tamen in uno semper capite
 supremâ munitione potestate concurrerent.

Quodsi

Quod si igitur innotescat, in qualem pro
regenda Ecclesiâ potestatem Christus Petro,
& legitimis ejus successoribus summis Pon-
tificibus, qualemque Apostolis, horumque
Successoribus Episcopis concesserit; facile in-
telligitur, qualem Regiminis formam Chri-
stus Dominus in suâ Ecclesiâ instituerit. —
Præprimis rem ipsam ex sacris paginis evol-
vamus.

Fundamenta ædificandæ suæ Ecclesiæ al-
tero jam modò suæ prædicationis anno jecit,
dum post multos paulatim selectos discipu-
los, “ Exiit in montem orare, & erat per-
“ noctans in oratione Dei; & cum dies fac-
“ tus esset, vocavit discipulos suos, & ele-
“ git duodecim ex ipsis, quos & *Apostolos*
“ nominavit, Simonem, quem cognomina-
“ vit Petrum, & Andream &c. *Luce IV.*
“ 12. 13. 14. „ Hujus intuitu loci notandum,
quòd duodecim é discipulis electos Dominus
nuncupet *Apostolos*, antequam caractere
Episcopali erant insigniti; claro indicio, quòd
Apostolatus & *Episcopatus* promiscuè non
sint usurpandi; quodque successores in *Epis-*
copatu, propterea non dicantur successores
in *Apostolatu*.

Elegit ergo Christus ex multitudine disci-
pulorum *duodecim* *Apostolos*, quos & suo
tempore caractere Episcopali insignivit, &
præterea *sub ratione Apostolatus* misit ad præ-
dicandum Evangelium, ejusdemque verita-

tes, ubi opus fuerit, prodigiis confirman-
 dum. — Porro ex duodecim Apollolis elegit
 Petram, & in ordine ad Ecclesiam tuam per-
 ficiendam huic competentem, ex post & illis
 concernentem tribuit potestatem ac juris-
 dictionem. PERSPICIAMUS singula ex serie &
 ordine gesto, à Petro exordium ducendo.

Matth. XVI. 13. seqq. legimus: “ Venit
 Jesus in partes Cæsareæ Philippi, & in-
 terrogabat discipulos suos, dicens: quem
 dicunt homines esse filium hominis? At
 illi dixerunt: alii Joannem baptistam, alii
 autem Eliam, alii verò Jeremiam, aut
 unum ex Prophetis. Dicit illis Jesus: vos
 autem quem me esse dicitis? Respondens
 Simon Petrus dixit: Tu es Christus filius
 Dei vivi. Respondens autem Jesus dixit
 ei: *Beatus es* Simon Bar. Jona: quia caro
 & sanguis non revelavit tibi, sed Pater
 meus, qui in cœlis est. Ego dico tibi, quis
 tu es Petrus; & super hanc petram ædi-
 ficabo Ecclesiam meam, & portæ inferi
 non prævalebunt adversus eam. Et tibi
 dabo claves regni cœlorum, & quodcun-
 que ligaveris super terram, erit ligatum
 & in cœlis; & quodcunque solveris super
 terram, erit solutum & in cœlis.”

Occupatur hoc loco Christus in desig-
 nando & constituendo capite *universæ* suæ
 Ecclesiæ; dicit enim: & super hanc petram ædi-

ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam. Non alia profectò est ipsa Ecclesia Christi, contra quam portæ inferi non prævalebunt, quàm Ecclesia universalis. Hujus ergo Ecclesiæ claves Christus Petro tradit, cum potestate quodcunque ligandi, ac quodcunque solvendi: adeoque ei jurisdictionem tradit in Ecclesiam universalem: & hanc universalem potestatem clavium soli dat Petro, utpote quem solum alloquitur verbis undequaque manifestis: Jesus dixit ei, Petro. Beatus es, Simon. Caro & Sanguis non revelavit tibi, Petro. Ego dico tibi, quia tu es Petrus. Et tibi Petro, dabo claves regni cælorum.

Quis nunc verba Christi tam luculenta & clara ad alienum sensum detorquere audeat? verba scripturæ in hoc loco tam clara sunt, ut à mente Christi ex industriâ recedere velle videatur, quisquis contrarium iis sensum affingere comminiscitur.

Unde illustrissimus Episcopus Nicolaus Coeffeteau Lib. I Cap. 7. in Apologetico pro sacra Monarchia adversus rempub. Marc. Anton. de Dominis rectissimè inquit: " Vix ac ne vix
 " quidem in animum induxerit sanæ mentis
 " homo, Christum tot, ut ita dicam, ceremoniis
 " circa Petrum usum, ut efficeret nihil. Quid igitur sibi volebat splendor
 " ille verborum: & tibi dabo claves regni
 " cælorum? Sanè, quoties scriptura utitur
 meta-

“metaphorâ clavium, significat potestatem,
“non quamlibet, sed eximiam quandam ac
“singularem. Itaque cùm apud *Isaiam*,
“*Cap. XXII* 22. vellet Deus significare,
“datum se Eliacim summam auctoritatem
“in aulâ regiâ, dixit: “*Dabo clavem domûs*
“*David super humerum ejus, & aperiet, &*
“*non erit, qui claudat, & claudet, & non erit,*
“*qui aperiat.* Hoc enim de eximia quadam
“& singulari auctoritate scriptura interpre-
“rata est. Et apud *Lucam Cap. XI. 52.* Chri-
“stus: *væ! vobis legisperitis, qui tulistis clavem*
“*scientiæ;* id est, qui vobis arrogatis sum-
“mam auctoritatem interpretandi scripturam.
“Et in *Apocalysi, Cap. 18.* ut Christus in-
“dicaret, se unum habere potestatem vitæ
“& mortis, & occidere posse, & ad vitam
“revocare, dixit, se habere *clavem mortis ac*
“*inferni:* id est, summam vitæ ac mortis
“potestatem & imperium. Et rursus, ut
“indicaret, se esse omnium maximum in
“regno David, dixit, se habere *clavem do-*
“*mûs David. ibid. III. 7.* Ergo pari ratione
“hoc loco, cùm sit Petro dictum à Christo:
“*Tibi dabo claves regni cælorum,* eximia quo-
“que ac singularis aliqua potestas Petro
“concessa est.”

Cùm itaque Christus *soli* dixerit *Petro,*
super te ædificabo Ecclesiam meam, id est
universalem, eam nempe, contra quam por-
tæ inferi nunquam prævalebunt; cumque de
hujus Ecclesiæ clavibus sermo procedat,
una

unà cum potestate spirituali solvendi, atque ligandi; consequens est, quòd potestas illa hæc sive jurisdictio universalis sit, divinitus, seu *jure divino* collata sit; quòd potestas illa ligandi, ac solvendi propria sit & universalis puncto curæ animarum, & intuitu Sacramentalis judicii ligandi, aut solvendi; quòd insuper ista potestas sit propriè *rectoria* relate ad omnes Christi fideles sine exceptione; quòd proinde pro gubernandâ rotâ Christi Ecclesiâ potestas illa sit *legislativa, inspectiva, & executiva*; quòd per consequens denique Petrus, & legitimi ejus in summo sacro Principatu seu Pontificatu successores sint universales Pastores, & Rectores totius Ecclesiæ Christi, quorum subjectioni se nullus, absque violatione *divini juris*, se se subducere potest: omnes Christi fideles ad universale spectant ovile; omnes sunt oves Christi, oves summi ejus in terris Pastoris, legitimi scilicet vicarii Christi. — Quòd Primatus iste præ cæteris Apostolis præcisè Petro promissus à Christo fuerit, & opportunè collatus, solemniter ejus confessio de Divinitate Christi promeruit; veluti ex ipso adiatu textus decursu patescit.

Circa illa, quæ apud S. Lucam de Primatu Petri legimus, tam succinctè ac solidè *Cl. Zallinger Lib. V. j. eccl. p. §. CCCXXIX.* rem expendit, ut conveniens omnino duxerim, integrum istum hoc loco consignare paragraphum; ut sequitur:

“ *Fidei & unitatis inter fratres confer-*
 “ *vandæ firmamentum in fide Petri consti-*
 “ *tutum à Christo fuisse, non obscure do-*
 “ *cet ea Servatoris asseveratio, ac præceptio*
 “ *Petro facta in ultimâ cœnâ. Ait Dominus:*
 “ *Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos,*
 “ *ut cribraret sicut triticum: Ego autem rogavi*
 “ *pro te, ut non deficiat fides tua: & tu alii*
 “ *quando conversus confirma fratres tuos. Lucæ*
 “ *XXII. 31. 32. Tria hic animadvertenda*
 “ *sunt; postulatio Satanae de cribrandis Apo-*
 “ *stolis; oratio Christi, ne Petri fides defi-*
 “ *ceret; & cura ei delata confirmandi fratres.*

“ *Nulla fuit Dæmoni adversus Apосто-*
 “ *los potestas, nisi Deo permittente; quem-*
 “ *admodum de Jobo constat. I. 12. Meta-*
 “ *phora ex tritici cribratione ducta, mirè*
 “ *exprimit discrimina, quibus servos suos*
 “ *periclitatur Deus, quò puriores & sanctio-*
 “ *res efficiat. Cribrandi vocabulum usurpat*
 “ *Amos IX. 9. ut judæorum arumnas ac*
 “ *dispersionem significet: concutiam in omni-*
 “ *bus gentibus domum Israhel, sicut concutiam*
 “ *triticum in cribro.*

“ *Cur pro Petro imprimis orat. Chri-*
 “ *stus? Respondet S. Leo Serm. 83. Cap. 3.*
 “ *in Nativ. Apost. Petri & Pauli. Commune*
 “ *erat omnibus Apostolis periculum de tentationis*
 “ *formidine; & divinæ protectionis auxilio pari-*
 “ *ter indigebant, quoniam diabolus omnes exa-*
 “ *gitare omnes cupiebat elidere; & tamen spe-*
 “ *cialis*

"ialis à Domino Petri cura suscipitur, & pro
 "Petri fide propriè supplicatur, tanquam alio-
 "rum status certior sit futurus, si mens Prin-
 "cipis victa non fuerit. Vulnerata est Petri
 "fides, cum negaret Christum, non ex-
 "tinctâ: vivebat in mente fidei radix, sta-
 "timque per pœnitentiam refloruit, uti
 "Calmetus ex Patribus observat in commen-
 "tario hujus loci. Ac tum quidem promissum
 "potius summi Principarûs, quàm Princi-
 "patum ipsum tenebat. Petrus Ecclesiæ prepo-
 "nitur, postquam tentatus à Diabolo est; ideo-
 "que ante significat Dominus, quid sit illud,
 "quod postea eum Pastorem elegit Dominici gre-
 "gis. S. Ambros. in psalm. XLIII. V. & in-
 "ter gentes.

" Officium confirmandi fratres in fide
 "Petro injunctum, apertius indicant ea
 "verba: *conversus confirma fratres tuos*, quàm
 "ut declaratione egeant. Conversus Petrus
 "ad bonam frugem, & ventilatus sicut tri-
 "ticum, sit panis, qui nobis esset alimentum...
 "sit æternæ vitæ & salutis alimentum, subdit
 "S. Ambrosius eodem loco. In hunc sen-
 "sum & S. Bernardus Epist. 190. ad Inno-
 "cent. II. ait: *Oportet ad vestrum referre Apo-*
 "*stolatum pericula quæque & scandala emergen-*
 "*tia in Regno Dei, & præcipue, quæ de fide*
 "*contingunt. Dignum namque arbitror, ibi po-*
 "*tissimum resarciri damna fidei, ubi non posset*
 "*fides sentire defectum. Hæc quidem hujus præ-*
 "*rogativa sedit. Cui enim alteri aliquando dic-*
 "tum

" *tum est: Ego pro te rogavi Petre, ut non de-*
 " *ficiat fides tua. Ergo quod sequitur, à Petri*
 " *successore exigitur: & tu aliquando conversus,*
 " *confirma fratres tuos* „

Ad quod ante mortem suam Christus
 præparavit & designavit Petrum, ad univer-
 sale nempe Ecclesiæ suæ cum jurisdictione
 Primatum, hunc eidem reipsa contulit, post
 gloriosam suam Resurrectionem, Joann. XXI.

14. *segg.* ubi disertè ponuntur sequentia:
 " Jam tertio manifestatus est Jesus discipu-
 " lis suis, cum resurrexisset à mortuis. Cum
 " ergo prandissent, dicit Simoni Petro Je-
 " sus: Simon Joannis diligis me *plus his?*
 " Dicit ei: etiam Domine, Tu scis, quia
 " amo Te. Dicit ei: *Pasce agnos meos.* Dicit
 " ei iterum: Simon Joannis diligis me?
 " At illi: etiam Domine, Tu scis, quia amo
 " Te. Dicit ei; *pasce agnos meos.* Dicit ei
 " tertio: Simon Joannis amas me? Con-
 " tristatus Petrus, quia dixit ei tertio *amas*
 " *me; & dixit ei: Domine Tu omnia nosti:*
 " Tu scis, quia amo Te. Dixit ei: *Pasce*
 " *oves meas* „

Tradit igitur Christus hoc loco, post
 contestatam nempe ex parte Petri tertiâ vice
 singularem & præeminentem erga Christum
 dilectionem, & post iteratam Deitatis Christi
 confessionem, Petro integrum gregem *pas-*
cendum, agnos nempe, simul & oves; id est,
 juxta communissimam sanctorum Patrum sen-

sententiam, universum cœtum christianum
cujus Petrum supremum Pastorem consti-
tuit. Confessioni iteratæ Deitatis per hæc
verba: *Domine Tu OMNIA nosti, & præeminenti*
dilectioni indigita æ per illud *diligis me* PLUS
his, id est, magis, quàm cœteri discipuli,
præeminens quoque dignitas constituta fuit.

Hujus intuitu præeminentiæ, & potesta-
tis universalis in totum fidelium gregem in
cathedrà Petri persistentis, inquit S. Bernar-
dus Lib. III. de considerat. ad Eugen. Pap:
“ Habent Episcopi sibi assignatos greges,
“ singuli singulos: Tibi universi crediti, uni
“ unus, nec modò ovium, sed & Pastorum
“ TU UNUS OMNIUM PASTOR. Unde id pro-
“ blem, quæris? *Ex verbo Domini: pascere &c.,*

Quòd porro per *pascere* intelligi debeat
propria & vera commissum gregem regendi
gubernandique Potestas, saltem inter catho-
licos nemo negaverit; ne aliàs compellatur
admittere absurdissimum istud, quòd Epis-
copi tanquam veri *Pastores* gregis sibi com-
missi eundem debitâ ratione regendi guber-
nandique Potestate non gaudeant.

Sanè per *pascere* ex usu S. Scripturæ
vera Potestas *rectoria* designatur: uti dum
Israelitæ ad Davidem II. Reg. V. 1. 2. dice-
rent: “ Ecce nos os tuum, & caro tua su-
“ mus: sed & heri, & nudius tertius cum
“ esset Saul Rex super nos, tu eras edu-
“ cens

“ cens & reducens Israel: dixit, autem Do-
 “ minus ad te: tu pasces populum meum
 “ Israel „. Item Cyrus Pastor nominatur *Isa.*
 “ XLIV. 28. Qui dico Cyro: Pastor meus
 “ es, & omnem voluntatem meam complebis „.

Primatum quem tenuit Petrus, eundem
 & legitimis ejus successoribus, Romanis nem-
 pe Pontificibus competere, nemo sanus in
 dubium vocaverit: unde superfluum foret, in
 eam rem fusius excurrere. Profectò rationes,
 ob quas Primatus à Christo fuit institutus,
 non desierunt in Perro; sed adtingunt ac
 concomitantur Ecclesiam usque ad finem sæ-
 culorum; ut proinde eousque etiam Prima-
 tus ille continuandus sit ac conservandus.

Luculentam veritatem, quam nobis S.
 Scriptura de divino Primatu Petri, & con-
 sequenter successorum ejus suppeditat, ipsa
 etiam generalia Ecclesiæ Concilia expendunt,
 atque proponunt. Sic *Concilium generale La-*
teranense IV. celebratum 1216. C. 5. docet:
 “ Romana Ecclesia, disponente Domino, super
 “ omnes alias ORDINARIÆ Potestatis obtinet
 “ Principatum, utpote Mater universorum &
 “ delium & Magistra „.

Concilium generale Florentinum anno 1439,
in definitione Fidei Tom. 13. Concil. Labb.
Pag. 515. Græcis æquè ac latinis consen-
 tientibus, disertissimis verbis statuit atque
 pronunciat: “ *Definimus, sanctam apostolicam*
 “ *sedem* „

“ sedem & Romanum Pontificem in universum
“ orbem tenere Primatum, & ipsum Ponti-
“ ficem Romanum successorem esse B. Petri
“ Principis Apostolorum, & verum Christi
“ Vicarium, totiusque Ecclesiæ caput, & om-
“ nium Christianorum Patrem & Doctorem
“ exiltere, & IPSI in B. Petro PASCENDI, RE-
“ GENDI, GUBERNANDI ECCLESIAM UNIVERSALEM
“ A CHRISTO PLENAM POTESTATEM TRADITAM
“ ESSE; quemadmodum etiam in gestis con-
“ ciliarum œcumenicorum, & in sacris ca-
“ nonibus continetur „

Hanc Concilii Florentini Definitionem
postquam in extenso quoque retulerat *Cl.
Veronius in Regula Fidei, § XV. Pag. 139.*
subnectit: “ Hoc ergo est de Fide, quia pro-
“ positum à Concilio universali..... hoc
“ præsertim, in quo Græci & Latini con-
“ federunt, & exactissimè potestas hæc fuit
“ à Græcis præsertim discussa „

Author *Instit. theologic. Tom. I. Diff. VI.*
Prop. IV. præmissâ probatione, quod Pri-
matus Romani Pontificis juris sit divini, &
post allegatum, ut supra, Concilium Flo-
rentinum, *Pag. 473.* sequentia subdit: “ Ne-
“ que dixeris, Ecclesiam gallicanam in hac
“ parte à Concilio Florentino, vel à cæte-
“ ris Ecclesiis dissentire; jam enim ante illam
“ Synodum celeberrimus *Gerson*, Cancellarius
“ Parisiensis universitatis dixerat: *Status*
“ *Papalis constitutus est à Christo supernatura-*
“ *liter*

scilicet & immediate, tanquam Primatum habens. . . . quem Primatum quisquis impugnare, vel diminuire præsumit, si hoc pertinaciter faciat, Hæreticus est, Schismaticus, impius, atque sacrilegus. *Lib. de statib. Eccles. Confid. 1.*

Pergit eâdem paginâ *Author. Instit. theologic.* "Illustrissimus *Bossuet* in luculento opere cui titulus: *Expos. de la Doctrine de l'Eglise catholique. Art. 21.* docet, Primatum ex jure divino non inter ea numerandum esse, de quibus liberè disputatur in scholis: agnoscendum esse Caput à Christo institutum, Authoritatemque Cathedræ Petri certum habere fundamentum in Evangelio, & evidens in continuâ Traditione testimonium. Denique Clerus Gallicanus Anno 1682. in Præfatione declarationis suæ de Potestate Ecclesiastica conqueritur, non deesse, qui Primatum B. Petri, ejusque successorum Romanorum Pontificum à Christo institutum. . . . imminuere non verentur."

Qualem verò Primatum *Author. institut. theologic.* intelligat, uberius expendit *Tom. I. Diss. VI. Prop. III. Pag. 470.* ubi inquit: "Talis est Romani Pontificis Primatus, qualem definivit Ecclesia; atqui Primatum Jurisdictionis Romano Pontifici competere Ecclesia definivit: eum enim Primatum in Concilio Constantiensi assenit Ecclesia, quem negarunt *Wiclefus & Joannes Hus*; atqui Primatum Jurisdictionis uterque

que

que rejecit. Quæ fuerit Concilii mens,
clarius etiam aperit *Bulla Martini V.* quæ
juberet interrogari, qui suspectus fuerit,
An credat, quod Papa canonice electus.
Sit successor beati Petri, habens SUPREMACIAM
AUTORITATEM in Ecclesiâ Dei. Collect. Labb.
Tom. 12. Pag. 270.

Pergit Author loco supra citato: "Pri-
matus ille Papæ meritò tribuitur, quem
Pontifices Romani, etiam pietate insignes,
nemine reclamante, vel primis Ecclesiæ
sæculis non semel exercuerunt: atqui con-
stat, Pontifices Romanos, etiam pietate
conspicuos, Primatum *Jurisdictionis* exer-
cuisse: sic *S. Victor* Papa circa annum 200.
dum voluit excommunicatione latâ vel
saltem propositâ *Polycratem* Episcopum
Ephesinum, & alios Asianos cogere ad
Pascha die Dominicâ celebrandum, insig-
nem sanè Jurisdictionis actum exercebat;
atqui tamen nullus *Victorem* accusavit, quòd
autoritatem sibi indebitam arrogaret; sed
tantùm ne suâ abuteretur Potestate, tot
tantas Ecclesias à Corpore Ecclesiæ re-
scindendo, à *S. Ireneo* monitus est.

Eodem zelo adversùs *Cyprianum, Fir-
milianum*, aliosque bene multos ipsis ad-
herentes (circa baptismum *Hereticorum*) ex-
arsit circa medium tertium sæculum *S.*
Stephanus Papa; atqui nemo dixerit, sano-
tissimum illum Pontificem de sententiâ in
" tot

" tot tantosque Episcopos ferenda cogita-
 " turum fuisse, nisi novisset, Christianis per-
 " suasum esse, hanc penes Summum Pon-
 " tificem residere Potestatem: quam si non
 " habuisset, procul dubio *Cyprianus & Fir-*
 " *milianus* cum suis intolerandam hanc au-
 " toritatis indebitæ usurpationem *Stephano*
 " exprobrassent; atqui tamen nihil simile ab
 " iis actum est: ergo &c. „

Profectò ex iis, quæ hucusque retuli-
 mus, momentis antiquissimis & indefectibi-
 libus impartialis quisque facile confecerit,
 quàm infundata ac stolidi sit eorum senten-
 tia, qui originem Primatûs Jurisdictionis Ro-
 manis Pontificibus competentem in univer-
 sam Christi Ecclesiam, refundunt in *Decreta-*
les Isidori Mercatoris. — Sanè nullo invento
 humano, sed verbo divino, uti hucusque
 monstratum est, Auctoritas illa nititur. Quæ-
 re etiam *Augustinus* Concilii Milevitani no-
 mine ad *Innocentium I.* Papam scribit: " Ar-
 " bitramur, adjuvante misericordiâ Domini
 " Dei nostri... Auctoritati sanctitatis tuæ de
 " *Scripturarum sanctarum Auctoritate depromptæ*
 " facilius eos, qui tam perversa sentiunt,
 " esse cessuros. Epist. 176. n. 5. „

Audiamus & *Cl. Zallingerum* Lib. V. §.
eccl. p. §. CCCXLI. quoad præsentem matè-
 riam inter alia ita loquentem: " Potestas
 " Petri non prærogativa honoris inter Apo-
 " stolos fuit, nec solius directionis, aut
 " præ-

præsidii inter pares, sed veræ auctoritatis & jurisdictionis. Id apertissimè indicat ratio fundamenti, Pastoris universalis, officiumque confirmandi fratres. Neque enim fundamentum ad parerga ædificii & ornamenta pertinet; & curam pascendarum ovium demandare multò plus est, quàm primam inter oves constituere: & qui confirmandi fratres officio fungitur, majore ac fratres vi & firmitate pollere debet. Cui Christus dedit claves regni cœlorum, quod regnum est Christi, cum regni sui Vicarium, ac visibile caput esse voluit: Christi igitur Vicarius, & Ecclesiæ caput erat Petrus, habebaturque à totâ retro antiquitate. Unde damnata fuit ac proscripta in Concilio Constantiensi *propositio VII. Hussii: Petrus non est, nec fuit caput sanctæ Ecclesiæ catholicæ. Porro Vicarius regni, cui claves, id est, suprema potestas in regno commissa est, non solo honore præeminet; nec caput impositum est corpori solius ornamenti causâ* „

Addit postea Cl. Zallinger §. CCCXLII. sequentia: „Reprobata est ac damnata *Hussii propositio XXVII. Non est scintilla apparentiæ, quod oporteat esse unum caput in spiritalibus REGENS Ecclesiam, quod semper cum Ecclesia ipsâ militante conversetur, & conservetur. Dein propositio XXVIII. Christus sine talibus monstruosis capitibus, per suos veraces discipulos sparsos per orbem terrarum melius suam*

“ suam Ecclesiam regularet. — Propositio Lu-
 “ tberi XXV. damnata per Leonem, & re-
 “ jecta à toto orbe catholico: Romanus Pon-
 “ tifex Petri successor, non est Christi Vicarius
 “ super omnes totius mundi Ecclesias ab ipso
 “ Christo in B. Petro institutus. Et propositio
 “ XXVI. Verbum Christi ad Petrum: quodcun-
 “ que solveris super terram &c. Matth. XVI.
 “ extenditur duntaxat ad ligata ab ipso Petro. ”

Illud certum est, quòd infauti ac re-
 belles sectarii præcipuò contra Sedem Pon-
 tificiam vires suas exerere omni ævo conati
 fuerint: non alio sanè fine, quàm, ut hâc
 Petrâ semel contritâ, suos liberius possent
 disseminare errores. Verùm Roma toties im-
 pugната, nunquam expugnata fuit.

Romanæ Ecclesiæ, Romanique Pontifi-
 cis universalis ac suprema potestas porro
 tanta est, ut omnes Christi fideles *veram ipsi*
teneantur præstare obedientiam; id quod etiam
 ex ipsâ *Fidei catholice professione* manifestè
 elucescit & comprobatur; utpote in quâ,
 præter alia, continentur sequentia: “ Sanctam
 “ catholicam & apostolicam romanam Eccle-
 “ siam, omnium Ecclesiarum matrem & ma-
 “ gistrum agnosco: Romanoque Pontifici, B.
 “ Petri Apostolorum Principis Successori, ac
 “ Jesu Christi Vicario, VERAM OBEDIENTIAM
 “ SPONDEO AC JURO ”.

Quòd

Quòd porro ipse S. Petrus illa sit Petra, super quam Jesus Christus *suam*, proinde *universalem* Ecclesiam se ædificaturum dixit Matth. XVI. ex Patribus tam græcis, quàm latinis confirmat *præclarissimus Author de l'Autorité des deux Puissances Tom. II Pag. 131.* ubi in rem hanc adducit *ex græcis* originem, S. Athanasium, S. Gregorium Nazianzenum, S. Epiphanium, S. Chrysostrum, S. Cyrillum, & Theophilaetum. *Ex latinis* verò Tertullianum, S. Hilarium, S. Hieronymum, S. Augustinum, S. Maximum, S. Paulinum, S. Leonem, & S. Gregorium magnum. Ubi & *ex post Pag. 133.* ex *S. Bernardi ad Eugenium III. Papam* verbis dilucidè ostendit, quòd Christus *omnes omnino oves Ecclesiæ pascendas Petro* commiserit.

Quòd verò Salvator noster *soli Petro* hanc Potestatem *universalem* concesserit, quodque solus ipse sit petra illa, super quam Christus totam suam ædificavit Ecclesiam, citatus Author Pag. 136. ita confirmat: “ Ad cognoscendum verum sensum verborum Jesu Christi ad S. Petrum, nil requiritur aliud, quàm verba illa duntaxat simpliciter legere: Verba ista clara sunt, naturalia sunt. Jesus Christus alloquitur solum Petrum, & non alios Apostolos: ad hunc solum se vertit Christus, quem designat per nomen novum ad indicandam novam Potestatem, quam ipsi daturus erat: *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam* „

Postquam idem Author porro retulit, quod Ss. Patrum consensus sit moraliter loquendo unanimis quoad explicationem hanc sacrorum textuum; quodque paucitas Patrum eorum, quos in contrarium citat *Febronius*, cum hac multitudine comparata, nihil evincat, pro clariore magisque instructivâ notitiâ addit sequentia *Pag. 137.*

“ Veritas est generatim admissa, quòd
 “ verba sacrae scripturae diversas possint ha-
 “ bere significationes æquè veras, æquè ab
 “ Ecclesiâ probatas, omnes quoque suæ
 “ doctrinae conformes; quòd proinde expli-
 “ catio, quam certi interposuere Patres,
 “ non tollat interpretationes alias.... Pa-
 “ tres, quorum textus refert *Febronius*, &
 “ qui verba, quibus *Jesus Christus* allocu-
 “ tus est *Petrum*, adplicant vel ad Eccle-
 “ siam, vel ad Apostolicum Collegium, vel
 “ ad Fidem; uti sunt *S. Hilarius*, *S. Chri-*
 “ *ostomus*, *S. Leo*, *S. Gregorius magnus*,
 “ *S. Augustinus*, nihilominus alibi eadem
 “ verba de *Primatu Petri* explicant. Et
 “ *S. Gregorius Nissenus*, qui id, quod *Jesus*
 “ *Christus* dixit de lapide fundamentali Ec-
 “ clesiae, explicaverat de *Petri fide*, alio lo-
 “ co per ipsummet *Febronium* relato ex-
 “ pressè dicit: *Hic (Petrus) juxta prærogati-*
 “ *vam sibi à Domino concessam, firma & soli-*
 “ *dissima Petra est, super quam Salvator Ec-*
 “ *clesiam aedificavit.*

“ Hoc jam posito, dico: Doctrina in
“ interpretatione Sacrarum scripturarum tra-
“ dita tot sæculis per successivam Patrum
“ Ecclesiæ multitudinem, quin improbata
“ ipsa fuerit, quin eidem unquam obmorum
“ fuerit, quòd sit contraria spiritui ac sen-
“ sui scripturarum & doctrinæ catholicæ,
“ certum efformat testimonium *Traditionis*
“ *universalis Ecclesiæ*. . . Atverò talis est doc-
“ trina Patrum, qui memoratos textus Pe-
“ tro adplicant, quin allegari possint expli-
“ cationes horum improbativæ & elisivæ:
“ adeoque hæc doctrina est ipsa doctrina
“ *Tradita* ».

Demum idem Author in hujus doctrinæ
plenam confirmationem præter Concilia ge-
neralia supra à nobis citata, refert concer-
nentem passum *formulæ reunionis quarti Con-*
cilii Constantinopolitani, quod fuit *octavum*
æcumenicum, ubi statuuntur sequentia: “ Quia
“ non potest Domini nostri Jesu Christi præ-
“ termitti sententia dicentis: *Tu es Petrus,*
“ *& super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam;*
“ hæc, quæ dicta sunt, rerum probantur
“ effectibus, quia in Sede Apostolicâ imma-
“ culata est semper catholica reservata Re-
“ ligio, & sancta celebrata doctrina. Ab hu-
“ jus ergo fide & sanctâ celebratâ doctrinâ
“ minimè separari cupientes, & Patrum
“ Præcipuè sanctorum Sedis Apostolicæ Præ-
“ sulum sequentes in omnibus constituta,
“ anathematizamus *Photium*, qui contra fa-

“ cras regulas, & sanctorum Pontificum de-
 “ creta repente de curiali administratione
 “ sublatus &c..... Donec (*quamdiu*) Sedis
 “ Apostolicæ functionibus *inobediens* perfe-
 “ verans, ejus *Sententiam* tam de se, quàm
 “ de Patriarcha nostro *Ignatio* spreverit „
Concil. Labb. Tom. 8.

Percipiamus etiam nonnullos huc fa-
 cientes *sacrofancti & universalis Concilii Tri-*
dentini passus. Sic in *Ss. 14. Cap 7. de Reform.*
 perhibetur: “ Meritò *Pontifices Maximi* PRO
 “ SUPREMA POTESTATE SIBI IN ECCLESIA UNIVERSA
 “ TRADITA, causas aliquas criminum gravio-
 “ res *suo* potuerunt *peculiari* *judicio* reservare „
 Agnoscit ergo Concilium Jurisdictionem sum-
 mi Pontificis relatè ad universam Ecclesiam:
 confitetur insuper, quod hujus intuitu Po-
 testatis universalis reservare suo *judicio* pos-
 sit delicta quædam graviora; adeoque etiam
 quoad hoc singulos Christi fideles ei sub-
 jectos esse.

Idem œcumenicum Concilium *Ss. 24.*
Cap. 1. de Reform. urget sequentia: “ Postre-
 “ mo eadem sancta Synodus tot gravissimis
 “ Ecclesiæ incommodis commota, non po-
 “ test non commemorare, nihil magis Ec-
 “ clesiæ Dei esse necessarium, quàm ut *Bea-*
 “ *tissimus Romanus Pontifex*, quam sollicitudi-
 “ nem *universæ Ecclesiæ* EX MUNERIS SUI OFFI-
 “ cio debet, eam hic potissimum impendat,
 “ ut lectissimos tantum Cardinales adseiscat;
 “ &

“ & bonos maximè atque idoneos Pastores
“ *singulis Ecclesiis* PRÆFIAT; idque eò magis,
“ quòd ovium Christi sanguinem, quæ ex
“ malo negligentium & sui officii immemo-
“ rum Pastorum Regimine peribunt, Domi-
“ nus noster Jesus Christus de manibus ejus
“ sit requisiturus „

Quis autem non intelligit, aut quis in-
ficiari audeat, τὸ PRÆFICERE, & quidem ex mu-
neris sui officio, esse actum *proprie Jurisdic-
tionis*? Aut quomodò Jesus Christus de ma-
nibus Beatissimi Romani Pontificis requirere
posset sanguinem ovium, quæ ejus curæ
commissæ ab ipso non fuissent?

Quæ cum ita sint, rectè *Cl. Petrus Bal-
levinius, Presbyter Veronensis, Libro singulari
de vi ac Ratione Primatûs Romanorum Ponti-
ficum, Cap. II.* Statuit sequentia: “ S. Petri
“ & Romanorum Pontificum Primatus non
“ est Primatus meri ordinis; sed præcipuæ
“ auctoritatis, & *Jurisdictionis*: ex quo præ-
“ cipua ipsis jura & facultates competant
“ necesse est. — Hæc Propositio à Catholi-
“ cis, quibuscum agimus, adversariis ex-
“ pressè asseritur; neque à quopiam Catholico
“ revocari potest in dubium; soli enim Hæretici,
“ vel schismatici eam inficiari possunt. Primatus
“ ordinis non ille tantùm intelligitur, quo
“ quis merâ honoris prærogativâ donatus
“ omni omnino jure careat; sed ille etiam
“ hoc loco intelligendus est, quo in publi-

cis negotiis nullum jus in materiâ meri
 ordinis cuiquam tribuitur: unde hoc Pri-
 matu insignitus, præter honoris locum
 præcipuum, ad quædam tantummodo meri
 ordinis propria jus habet. Ita in omni
 Republicâ, in quâ jurisdicção penes omnes
 Patres residet, uni Primatus honoris de-
 ferri solet, ex quo ille non modò in dig-
 niore loco Primus sedet, primus nomi-
 natur, primus dicit sententiam &c. quæ
 ad merum honorem pertinent; verum
 etiam pro jure suo senatum indicere, re-
 ferre de negotiis, rogare sententias, &
 consultando, monendo, hortando totam
 actionem regere solet: quæ vera & pro-
 pria, at meri ordinis jura sunt, nec Pri-
 matum meri ordinis excedunt.

Si, quando agitur de Primatu Romani
 Pontificis, de hoc uno meri ordinis
 Primatu ageretur; nulla, vel admodum
 levis cum Hæreticis atque schismaticis ip-
 sis esset contentio. Cum enim in omni
 cœtu necesse sit, unum aliquem ordine
 præesse, qui publica negotia permoveat,
 & actionem cœtumque ipsum regat; quis
 id in solâ Ecclesiâ, & inter Episcopos Ec-
 clesiæ Præpositos necessarium inficiabitur?
 Hinc Salmasius in Præfatione operis de
 Primatu Papæ scripsit: ut in omni ordine
 Primatus est, quia & Primus semper aliquis
 datur ordinis, ut secundus, & tertius; ita in
 ordine Episcoporum. In hoc autem Episco-
 porum

porum ordine Primatum ejusmodi tribuere
Romano Pontifici, successori S. Petri, qui
Primas inter Apostolos à Christo institutus,
Apostolici collegii Rector fuit, cujusque
Sedes Romana primas semper in Ecclesiâ
habuit, nemo quicquam vel diutius re-
pugnaret. Ob unum *jurisdictionis Primatum*,
qui adversus *Schismata & Hereses* semper
in Ecclesiâ plurimum valuit, *Schismatici* at-
que *Heretici* in eandem Sedem iniquiores,
licem moverunt, parati tamen ordinis Pri-
matum illi concedere, si eo uno contenta
sit. *Claudius* quidem *Salmasius*, in laudatâ
Præfatione memorati operis, in quo ipsum
Primatum conatur evertere, de Hæreticis
palam fatetur, *Reformatos Primatum tantum*
ordinis in Papa agnoscere; id autem unum
eos indignari ait, quòd *Papæ potestas non*
primas in ordine partes, aut sedes tenere con-
tenta, suprema omnium, qui in aliquâ sunt
potestate aut dignitate, haberi vult. Et in Ap-
paratu ejusdem operis *Pag. 172*. Papam
recipi posse affirmat, si redire sustineret
ad Primatum ordinis. (Hic haud omitten-
dum videtur, hunc eundem scriptorem
in Epist. 27. gallicè scriptâ *An. 1630*, an-
tequam *librum de Primatu Papæ* lucubra-
ret, confessum fuisse, meri ordinis Pri-
matum sine ullo præcipuo jure Summo
Pontifici tribuere, penitus esse à primiti-
væ Ecclesiæ praxi, & abs Hierarchiæ Ec-
clesiasticæ conditione alienum). Idipsum,
concessio Primatûs ordinis, de Schismati-

"cis eò certius est, quòd hi Romanæ Sedis
 "Primatui minùs, quàm Hæretici infensi esse
 "solent; ut *Barlaami*, ac *Nili* schismatico-
 "rum testimoniis, si res exigeret, confir-
 "mare liceret.

"Ecclesia verò catholica à schismaticorum
 "æquè ac Hæreticorum partibus aliena, præci-
 "pua Jurisdictionis, non autem meri ordinis
 "Primatum Romano Pontifici SEMPER asseruit;
 "ejusdemque sententiæ sit oportet, quicumque in
 "Ecclesiâ catholica esse, & neque ad Hæreticos,
 "neque ad Schismaticos velit accedere.....
 "Ludovicus Maimburgus, qui in Romanæ Se-
 "dis Antistites non bene animatus, ab omni
 "assentationis suspicione hac in parte alie-
 "nissimus est, hæc scribit in tractatu gal-
 "licè inscripto: *De l'Établissement, & des*
 "*prerogatives de l'Église de Rome, & de ses*
 "*Evêques. Cap. IV. Id solum dicam, de quo*
 "*Catholicorum omnium est concors sententia,*
 "*Jesum Christum ex omnibus Apostolis S. Pe-*
 "*trum elegisse, cui non solum Primatum ordi-*
 "*nis, honoris, & gradus conferret, primum*
 "*locum illi concedendo tanquam primo inter*
 "*æquales dignitate, donis, facultatibus, & gra-*
 "*tiis Apostolatui, & Episcopatui inseparabiliter*
 "*adnexis; sed etiam PRIMATUM JURISDICTIONIS,*
 "*POTESTATIS, ET AUCTORITATIS IN OMNES*
 "*FIDELES IN TOTA ECCLESIA, CUIUS EUM IPSE IN-*
 "*STITUIT CAPUT.*

Quæ si S. Petro uti Primati conve-
niunt, ejus quoque successoribus Romanis
Pontificibus, ut idem Auctor deinceps
tradit, & ut ex *primâ propositione* necessa-
riò sequitur, pariter convenire dicenda sunt.

Prima hæc propositio Cap. I. à Ballerini-
o tradita est sequens: " S. Petrus inter
Apostolos Primatum habuit, qui in Ro-
manos Pontifices, ejus successores, tran-
sivit. Hinc ratio & vis Primatûs istorum
eadem est, ac illa, quæ fuit ratio & vis
Primatûs S. Petri: & idcirco quæcunque
S. Petro congruunt testimonia, unde Pri-
matûs ejus ratio & vis statuitur & expli-
catur, eadem in eandem planè sententiam
de Romanis Pontificibus, eorumque Pri-
matu accipienda est „

Pergit interim in superiore contextu Bal-
lerinius in modum sequentem: " Quare *Clau-
dius Fleury*, inter oppugnatores notissimus,
hanc doctrinam suo Catechismo historico
inferuit: *Episcopus Romanus, quem hodie ap-
pellamus Papam, semper habitus est omnium
Episcoporum primus; CUM HABEAT SUPRA ALIOS
PRIMATUM JURISDICTIONIS JURE DIVINO; sit-
que visibile caput Ecclesie, & Vicarius Christi,
qui est caput principale & invisibile.* Similia
aliorum hujus generis scriptorum testimo-
nia passim occurrunt hic verò satis
erit, recitare textum *Comitiorum generalium
gallicani Cleri Parisiis congregatorum* Die
" 8.

18. Maji, An. 1728 in Literis ad Regem
 Christianissimum, unde hæc ad verbum
 latine reddita profero: *Primatus, quem nos
 in Papa recognoscimus, non restringitur intra
 simplicem honoris præ eminentiam.* Et relatis
 aliquot testimoniis antiquorum Patrum,
 concluditur: *Necesse est igitur SECUNDUM CA-
 THOLICAM EIDEM recognoscere in summo Ponti-
 fice PRIMATUM honoris, simul & JURISDICTION-
 IS, uti agnitus fuit PRIMIS quoque Ecclesie
 temporibus.*

Hoc loco audiri etiam meretur *Ch. Au-
 thor Antifebronii vindicati*, qui Par. I. Dissert.
 II. Cap. IV. Pag. 356. & seqq. ita disserit:
 Quid ergo de gallis tantopere sibi plau-
 dit (*Febronius*) quasi ab eorum ipse doc-
 trinâ ne latum quidem unguem defecce-
 ret? Id enim galli adeo non negant, ut
 potius prædicent, ac magnificis verbis ex-
 tollant Romani Pontificis imperium in om-
 nes fideles, singulasque totius Christiani
 orbis Ecclesias. Nam sine imperio stare
 nequit Potestatis ac Jurisdictionis Prima-
 tus in omnem Ecclesiam, & Primatus qui-
 dem, cui omnes obedientiam ex conscientie
 legibus debeant. Hunc autem Primatum à
 gallis constanter adferi, negaverit nemo
 qui testes à me in Antifebronio, præfer-
 tim secundæ auctoris editionis, appella-
 tos consuluerit. Ac multò plures produ-
 cere potuissem. Satis sit duos proferre:
Archiepiscopum Senonensem, illustrissimum
 de

de *Languet* in gallicâ epistolâ ad *Encalis-*
mensem Episcopum, quarto nonas februa-
rii An. 1719. scripta: & Episcopum *Po-*
diensem, in Defensione Actorum Cleri gal-
licani. Ait ille (*Senonensis*) in memoriam
tibi revocandum est, nos (*Episcopos*) *etsi*
Judices, summo Pontifici tanquam superiori
ac Pastori nostro subjacere. Hanc veritatem
exultantis animi sensu profiteamur, inquie-
bat olim in publicis Cleri gallicani Comi-
tiis Bossuetius: amamus unitatem, & quam
exhibemus obedientiam, gloriæ ducimus;
omnes tam agnos, quàm oves, matres ip-
sas haud secus ac natos, vel ipsos Pastores
pascere ac regere proprium est ex Christi in-
stituto Petri officium. POPULORUM PASTORES,
OVES PETRI SUMUS. Hæc magnus ille *Mel-*
densium Episcopus, cujus suspecta tibi haud-
quaquam esse potest hæc super re aucto-
ritas; agnoscit ingenuè superiorem nobis
sanctissimi Patris auctoritatem, cui quidem
obedire nobis gloriandum. Hanc ipsi obe-
dientiam in nostrâ consecratione sub ju-
risjurandi Sacramento spopondimus; hu-
jus obedientiæ exempla Episcopi præde-
cessores nostri nobis imitanda reliquerunt?
Quoties in suis comitiis profectas à Sede
Apostolicâ Bullas receperunt, toties eas-
dem à se cum debitâ submissione ac reve-
rentiâ recipi palam protestati sunt. Verum
quidem est, & pari tecum animi vigore
propugnamus, Episcopos esse judices; ni-
hilominus tamen eorum nullus ab eis re-
cedere

“cedere potest obedientiâ, *cujus necessitatem*
 “*imponit jurisdictionis ille Primatus, quem*
 “*cathedræ unitatis ipse Christus adfixit: om-*
 “*nis quicumque fidelis Christi Vicario obedi-*
 “*tiam debet.* Ita dicitur illa, quam tenemus,
 “ita docet quam profitemur Fides; eandem
 “hanc fidem Episcopi in sacrâ suâ inaugu-
 “ratione profitentur. Illam obedientiæ pol-
 “licitationem solemniter renovant in tre-
 “mendo altarium sacrorum conspectu, ac
 “sancta super Evangelia jurant, se dein-
 “ceps Romano Pontifici pro tempore exi-
 “stenti, ejusque successoribus obedituros.

“Imò in alio ejusdem anni 1719. do-
 “cumento præclarus hic *Senonensium Archi-*
 “*episcopus Romanum Pontificem appellare*
 “*non dubitavit Auctoritatis ac Potentiæ Christi*
 “*Vicarium.*

“*Podiensis* porro Antistes Romano Pon-
 “tifici veram in singulos Episcopos Supe-
 “rioris Potestatem disertè tribuit P. I. Cap.
 “19. p. 89. “Hucusque *Antifebronius vindic-*
 “*catus.*

Itaque Christus Dominus, qui est Sa-
 cerdos in æternum, Domum sibi ædificavit,
 videlicet Ecclesiam, cujus ille sub plenu-
 dine supremæ Potestatis primum extitit ca-
 put visibile, cujusque caput invisibile mane-
 bit in omnem sacri & mystici hujus ædifi-
 cii perdurationem. Quoniam ergo Magister
 noster

noster divinus cunctis rite dispositis reverti
debebat ad Patrem suum in cœlum, adeoque
visibiliter extunc non amplius rectorus erat
Ecclesiam; necessum fuit, in locum suum
substituere supremum ac universalem Vica-
rium, qui cum requisitâ Potestate concedi-
tam sibi domum universam regeret, legi-
busque opportunè ita communiret, ut mag-
næ domûs istius membra ad finem sibi præ-
stitutum debitâ ratione dirigerentur. Claves
ergo domûs hujus, id est supremam judi-
candi, ligandi, solvendique Potestatem *im-*
mediatè tradidit *Petro*, tanquàm legitimo suo
Vicario, & hujus successoribus legitimè elec-
tis, ut per hos supremos sibi debitè succe-
dentes Pontifices universus Grex Christi pas-
ceretur, atque ut in firmissimo isthoc *fun-*
damento vastissimum istud ædificium incon-
cussè immobiliterque conquiesceret; eatenus
etiam, ut ipsæ portæ inferi adversùs illud
prævalituræ sint nunquam. Tanta nimirum
est, & esse debet summorum Pontificum Po-
testas, & Auctoritas, ut à Domo sibi con-
creditâ hostes repellere, & universos istius
incolas, tanquàm supremi Patresfamilias pro-
priè regere valeant atque tueri. Quis verò
mortalium rectè sapientium Auctoritatem
istam & Potestatem meri honoris esse dix-
erit? Sanè, aut penitus inefficax, atque à
scopo per Christum definito planè aberrans
est iste Primatus, aut est, uti revera est,
Primatus *strictæ Jurisdictionis* in omnes filios
Christi, cujus Papa Vicariatum gerit univer-
salem.

silem, cujusque exercitium non à voluntate
 ovium conceditarum, sed à traditâ per Chri-
 stum supremâ Potestate dependet. Supremus
 ille Pastor Christum in terris repræsentans,
 ejusdemque vices gerens exactam singularum
 ovium Christo reddere tenetur rationem;
 adeoque jure gaudere debet & singulas over
 regendi; & inspiciendi, quid in grege aga-
 tur, & illud omne exequendi, quod pro
 conceditarum ovium universalum salute
 utile est atque necessum. Verùm, quàm in-
 efficax & inutilis ad hæc præstanda officia
 sit inanimis ille Primatus, quem meri hono-
 ris vocitant, nemo non intelligit: vigilet,
 præcipiat Pontifex *merè honorificus*; quis vigili
 ejus curæ se se subjiciet, quis obtemperabit
 ex animo & conscientiâ, cum tamen urgeat
 Paulus, non solùm propter iram, sed etiam
 propter conscientiam superiorum jussa fide-
 liter esse exequenda?

Cæterùm *Cl. Laurentius Veith* in opere
suo de Primatu summi Pontificis sect. I. §. VI.
 pag. 14. præter alias etiam hanc adversariorum
 objectionem adducit: "Interrogatio Christi
 " Matth. 16. *Vos autem quem me esse dicitis?*
 " Fiebat ad omnes Apostolos. — Et Apostoli
 " omnes in scripturâ fundamenta Ecclesiæ
 " vocantur. — Unde *Hieronymus L. I. contra*
 " *Jovinianum C. 14.* ait: *Super omnes Aposto-*
 " *los ex æquo Ecclesiæ fortitudo solidatur. Er-*
 " *go verba illa promissionis: Tu es Petrus,*
 " *& super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam,*
 " non

“ non pertinent ad solum Petrum, sed ad
“ omnes Apostolos, consequenter ex illis
“ non evincitur Primatus Petri ”

Respondet autem adpositè loco jam ci-
tato *Cl. Laurentius Veitb* in modum sequen-
tem: “ R. ad *imum*: Interrogatio quidem
“ directa erat ad omnes Apostolos; nulla ta-
“ men iis hìc à Christo facta est promissio,
“ sicut nulla ab illis data est responsio. Nec
“ enim responderunt verbis suis (saltem de
“ hoc *Marthæus* nihil testatur) imò nescie-
“ bant, quid respondendum esset? *solusque*
“ *Petrus ex revelatione divinâ* Christi Divini-
“ tatem tunc intellexerat: quod etiam Pa-
“ tres docent apud *Bellarminum* L. I. de
“ Rom. Pontifice. C. 12. Neque verum est,
“ quòd *Petrus* propriè & strictè loquendo
“ *omnium nomine* Christo interroganti respon-
“ derit. Quamvis enim *Chrysostomus* in hunc
“ locum scribat, Petrum tunc fuisse *os Apo-*
“ *stolorum*; per id tantùm significatur, cœ-
“ teros silentio suo Petri confessionem ad-
“ probasse, & sic quasi per os Petri locutos
“ fuisse. Item, dum *Hieronymus* ait, Petrum
“ ex personâ omnium Apostolorum Christi
“ Divinitatem professum esse, sensus est,
“ Petrum respondisse ut caput & Principem
“ cœterorum. Similiter, quando *Augustinus*
“ *Serm. 13. de verbis Domini*, asserit: Unus
“ pro multis dedit responsum, nempe Pe-
“ trus, sensus est: *Petrus* solus respondit
“ pro omnibus Apostolis: id est, loco om-
“ nium

« nium, sive id, quod etiam reliqui respondere
 « debuissent, si eandem, quam Petrus accep-
 « pit, de Christi Divinitate revelationem ipsi
 « quoque habuissent. Paritas aliqua habetur
 « in casu, quo Præceptor discipulos omnes
 « interrogat, & ex omnibus unus tantum
 « responder; quia ille solus, quid respon-
 « dendum sit, novit; hoc enim casu potest
 « ille unus dici respondisse pro omnibus; licet
 « ignorent cæteri, quid respondeant.

« Ad 2dum concedimus; reliquos etiam
 « Apostolos esse fundamenta Ecclesiæ ex
 « duplici capite: primo, quia prædicatione
 « doctrinæ à Deo revelatæ posuerunt Eccle-
 « siæ christianæ fundamentum, uti & Pro-
 « phetæ. Hinc ad *Ephes. II. 20.* primi illi
 « Christiani dicuntur *superædificati super fun-
 « damentum Apostolorum & Prophetarum.* Dein,
 « quia Apostoli primi Ecclesias ubique fun-
 « darunt, ita, ut ab ipsis Ecclesiæ omnes,
 « quæ ab aliis etiam viris apostolicis postea
 « fundatæ sunt, originem acceperint. Id In-
 « dicatur *Apoc. XXI. 14.* ubi describuntur
 « civitatis Dei *fundamenta duodecim*, quibus
 « inscripta sunt *duodecim nomina duodecim
 « Apostolorum.* Atque in hæc utrâque præro-
 « gativâ (*prædicationis* nimirum, & *fundatio-
 « nis* Ecclesiarum) pares fuere omnes Apo-
 « stoli. Nihilominus ratione *Gubernationis*
 « Petrus inter illos Primatum Principatum-
 « que obrinuerat. Licet enim omnes am-
 « plissimam à Christo Potestatem pro uni-
 « versâ

versâ Ecclesiâ acceperint tanquam Apostoli
& Legati ipsius; tamen in hujus exercitio
Potestatis à Petro ut Capite dependebant.
Ita rem explicat ipse, qui nobis objectus
est Hieronymus, loco citato ita loquens:
At dicis, super Petrum fundatur Ecclesia.
Licet id ipsum in alio loco super omnes Apo-
stolos fiat, & cuncti claves Regni cælorum ac-
cipiant, & ex æquo super eos Ecclesiæ forti-
tudo solidetur; tamen propterea inter duode-
cim UNUS eligitur, ut CAPITE constituto,
SCHISMATIS TOLLATUR OCCASIO.

Denique, ne quis existimer, binis illis
scripturæ locis, quibus Apostoli funda-
menta Ecclesiæ vocantur, aut *Matth. 18.*
ubi omnibus Apostolis ligandi atque sol-
vendi Potestas à Christo datur, quidquam
derogari Primatui Petri *Matth. 16.* asserto,
ulterius observandum venit, quod in prio-
ribus tribus locis, nempe ad *Epbes. 2. Apoc.*
21. & Matth. 18. Petrus non minus, quam
duodecim alii in numero Apostolorum
comprehendatur: adramen Petro præterea
& singulariter *Matth. 16.* præ aliis Apo-
stolis, ob excellentem illam de Divinitate
Christi confessionem, tanquam præcipuum
aliquid à Christo significetur, quod sit illa
Petræ, super quam Ecclesia ædificaretur,
id quod nulli alteri Apostolorum dictum
est. Et quod amplius est, solus ille, mu-
tato nomine *Simonis*, accepit nomen aliud,
aptum ad significandam proprietatem fun-
damenti,

“damenti, nempe nomen *Petri*, quod an-
 “rea non habuit”.

Prosequitur idem *Laurentius Veith* loco
 citato *Pag. 18.* “*Urgent: Christus Joan. 20.*
 “ad omnes Apostolos æqualiter dixit: *Sicut*
 “*misit me Pater, ita ego mitto vos: ergo om-*
 “*nibus dedit æqualem clavium Potestatem.*
 “— Respondeo: Equidem hoc dixit Chri-
 “stus ad Apostolos *Joan. 20.*; sed *Joan. 21.*
 “uni *Petro* dixit: *Pasce agnos meos, pasce*
 “*oves meas;* nempe priore loco agitur de
 “*missione apostolica (ego mitto vos)* posteriore
 “verò loco de *Regimine supremo*, quod soli
 “*Petro* concessum est”.

Et profectò, si quis é memoratis Christi
 verbis eam inter *Petrum*, & reliquos Apo-
 stolos extundere æqualitatem veller, ut nulla
 in *Regimine ecclesiastico* quoad hos fuerit sub-
 ordinatio, sed plena æqualitas, adeoque Apo-
 stolorum in *Episcopatu* successoribus tantam
 competere Potestatem ecclesiasticam, quantum
 competit Summo Pontifici successori *Petri*,
 quasi verò ex eo, quòd dicat Christus: *Si-*
cut misit me Pater, ita ego mitto vos, om-
nes ab alio prorsus independentem, qualem
 habuit Christus, Potestatem accepissent, quo-
 niam missi fuissent, sicut missus fuit Christus;
 pariter ex illis verbis propter rò sicut in-
 erre deberet: ergo & omnes missi sunt tan-
 quam mundi Redemptores, tanquam Sacra-
 mentorum institutores &c. quòd absit.

Misit ergo Christus suos Apostolos ad veritates Evangelii, quas ipse ex missione Patris patefecerat, toti mundo communicandas, ita etiam, ut, ubi opus fuerit, easdem miraculis confirmarent.

Videant etiam illi qui præmemorata Christi verba nimium urgent, ne per hoc talem Parochis, discipulorum Christi in curâ animarum successoribus, Potestatem tribuant, qualem per ea verba Episcopis adtribuere conantur: inter ipsos namque, quos Christus alloquebatur, dum dicebat: *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos*, complures fuisse discipulos non Apostolos, facile quis ex contextu confecerit: enimvero citato Joan. XX. capite, versibus 19. 20. 21. 22. & 23, ita legitur: "Cum ergo serò esset die illo, una sabbathorum, & fores essent clausæ, ubi erant discipuli congregati, propter metum Judæorum, venit Jesus, & stetit in medio, & dixit eis: Pax vobis. Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus & latus. Gavisi sunt ergo discipuli viso Domino. Dixit ergo eis iterum: Pax vobis; sicut misit me Pater, & ego mitto vos. Hæc cum dixisset, insufflavit, & dixit eis: accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt."

Loquitur ergo scriptura de discipulis indefinite: loquitur de discipulis congregatis die

die Sabbathi, quo plurimos convenisse credendum: loquitur de discipulis clausis foribus congregatis propter metum Judæorum, qui metus & cadebat in discipulos, qui Apostoli non erant: quos pariter eo loco, ceu Presbyteros, Potestatem remittendi, & retinendi peccata accepisse quis dubitaverit?

Designavimus hucusque præcipuè supremam Petri, atque ejus in Papatu successorum, legitimorum nempe Summorum Pontificum, Potestatem: reliquum est, ut & expendamus, quænam sit Potestas Episcoporum, qui Apostolis reliquis in Episcopatu legitimè succedunt.

Ex eo, quòd universalis ac suprema Potestas immediatè à Christo tradita sit Petro, rectè concludimus, eandem & immediatè seu jure divino competere legitimis ejus successoribus, Summis Pontificibus. Quoniam igitur Christus residuos Apostolos, tanquam Episcopos, Pastores designavit, eisque promissam *Matth. 18.* Potestatem ligandi ac solvendi Potestatem per semetipsum reipsà contulit post resurrectionem suam *Joan. XX* per hæc verba: *accipite spiritum sanctum: quorum remisseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt: quoniam insuper spiritus sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei Act. 20.* Hinc Episcopis Apostolorum in Episcopatu successoribus jure divino Potestatem rectoriam ordine

dine suo hierarchico comperere contendimus: ita tamen, ut Potestatis hujus à Deo traditæ actuale exercitium, gregisque, in quem ipsa exerceatur, designatio ad supremam in Ecclesia Potestatem referatur; ut proinde hierarchica etiam in lineâ Jurisdictionis subordinatio debite observetur.

Habent igitur Episcopi vi characteris sui Episcopalis Potestatem *rectoriam*, & quidem ex institutione divinâ, quin tamen reipsa, seu *pro actu secundo* eam adplicare seu exercere valeant, antequam determinatum objectum, seu determinatus grex ab altiore seu suprêmâ Potestate ipsis fuerit assignatus. Novimus profectò, multos reipsa consecratos esse Episcopos, quin tamen singularem in gregem, utpote de quo in catholicis partibus ipsis necdum est provisum, Episcopalem Potestatem reipsa adhuc exercere valeant. Aliud igitur est, ipsam Episcopalem Potestatem in se spectatam esse immediate, à Deo; & iterum aliud, Potestatis illius exercitium Ecclesiæ determinationi adligari: unde *Auctor institutionum theologicarum ad usum scholarum accommodatarum, Lugduni, an. 1780. Tom. I. Diss. VI. Cap. V.* De Potestate Episcoporum hoc saltem candidè feretur & ponit: "Jurisdictionis Potestas spectari potest vel quoad primam illius institutionem & collationem, vel quoad exercitii limitationem. Non diffitemur, Jurisdictionis Potestatem quoad exercitii circumscriptionem

non

nem in singulis Pastoribus à sola Ecclesie
 autoritate repetendam esse. Hæc quippe Ec-
 clesie in varias Dioceses, quarum intra
 limites coercetur Episcopus quisque, di-
 stributio, non à Christo, qui singulos Apo-
 stolos in orbem universum miserat, habet
 originem, sed à sapiente Ecclesie oeco-
 nomia.

Itaque ex eo, quòd Episcoporum sacra
 Potestas in se spectata profluat immediate
 à Deo, minimè consequitur, eam non esse
 subordinatam, & in exercitio adligatam al-
 tiori ac præ eminentiori Potestati in Ecclesia
 Christi subsistenti. Voluit à potiore Christus,
 ut in suâ Ecclesia, tanquam castrorum acie
 rectè ordinatâ, varii essent gradus, qui ta-
 men singuli in unum desinerent, qui aliis
 præ eminentior atque superior recto ordine
 cuncta dirigeret in unitatem Fidei & Mo-
 rum. — Nihilominus Episcopi sunt veri Pa-
 stores, Rectores, Judices, & Legislatores
 gregis eorum Jurisdictioni commissi, scilicet
 cum relativâ subordinatione ad Ecclesiam &
 visibile illius caput, ad Summum nempe
 Pontificem, verum in terris Christi Vicarium.
 Episcopi, ceu successores Apostolorum in
 Episcopatu eminentem tenent in Hierarchiâ
 ecclesiasticâ locum, sunt veri Præsules, qui-
 bus reverentia debetur & obedientia prompta.

De Episcopis porro tradit magnum ac
 generale Concilium Tridentinum Ss. 23. Cap.
 IV.

Idem sequentia: “Sacrosancta Synodus declarat, præter ceteros ecclesiasticos gradus, Episcopos, qui in Apostolorum locum successerunt, ad hunc hierarchicum ordinem præcipuè pertinere, & positos, sicut idem Apostolus (*Paulus*) ait, à spiritu sancto regere Ecclesiam Dei; eosque Presbyteris superiores esse; ac Sacramentum Confirmationis conferre, Ministros Ecclesiæ ordinare, atque alia pleraque peragere ipsos posse, quarum functionum Potestatem reliqui inferioris ordinis nullam habent.”

Addit postea Tridentinum eadem sessione sequentem præter alios Canonem octavum: “Siquis dixerit, Episcopos, qui *Auctoritate* Romani Pontificis assumuntur, non esse legitimos & veros Episcopos, sed figmentum humanum, Anathema sit.”

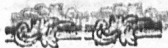
Quâ vero ratione Episcopi successerint in locum Apostolorum, docet *Ch. Zallinger Lib. V. j. eccl. pub. Cap. III. §. CCCXXXI. Pag. 662.* his verbis: “In Apostolatûs institutione ratio *muneris Episcopalis*, & ratio *Apostolatûs cum extraordinariis juribus ac donis conjuncta*, necessariò distinguendæ sunt... Extraordinaria fuerunt *Apostolorum jura*, ut quæquæ versùs prædicare possent, baptizare, docere, & *fundare Ecclesias*, & *constituere Episcopos*, & *præscribere tum Episcopis à se constitutis*, tum *eorum subditis regulas vivendi*, quemadmodum ab Apostolo
“ Paulo

“ Paulo factitatum novimus. Accessit lingua-
 “ rum & miraculorum donum, & inerrantiæ
 “ privilegium, quo singuli Apostoli gaude-
 “ bant in dijudicandis iis, quæ ad Fidem
 “ Moresque pertinebant. Hæc *extraordinaria*
 “ fuerunt, nec in successores necessariò de-
 “ rivari debebant, cum essent propria illius
 “ temporis, quo divinus sanguis pro re-
 “ demptione hominum effusus citò ac in
 “ universo orbe uberes fructus proferre &
 “ veritas Religionis ex ipsa celeri amplexu
 “ diffusionem ac propagationem illustrari ac com-
 “ probari debuit.

“ Ab hisce ergo *extraordinariis* *Apostola-*
 “ *tiis* *juribus* necessariò segregandum est
 “ *munus* *Episcopale*, quod in Apostolis insti-
 “ tutum est, & ab iis in alios deinceps serie
 “ non interruptâ propagatum.

“ Quæ Petro dicta sunt à Christo Do-
 “ mino, & in Petro instituta jura sacri Prin-
 “ cipatus, eadem ad Petrum, quâ funda-
 “ mentum totius Ecclesiæ, quâ Pastorem
 “ universalem & primum inter fratres, qui
 “ reliquos fratres confirmare debebat, per-
 “ tinebant; id quod luce meridianâ clarius
 “ ex ipsis verbis & adjunctis patet. At com-
 “ munita erant Petro cum reliquis Apostolis
 “ ea, quæ hic commemorata sunt jura &
 “ officia Potestatis sacrae; neque enim, cum
 “ ea in Apostolis conferrentur, Petrus ab-
 “ erat, neque in alium aliosve magis, quàm
 “ in

“ in Petrum cadebant. Unde perspicua &
“ inconcussa sequitur conclusio: Petrum quoad
“ jura extraordinaria Apostolatus reliquis coa-
“ quatum fuisse, & reliquos Petro coæqua-
“ tos. Quâ non obstante æqualitate salva
“ manebat Prærogativa, & integer ac salvus
“ Petri Primatus, quo reliquis singulis & om-
“ nibus prælatus est: quo constitutus est fun-
“ damentum totius Ecclesiæ, proindeque &
“ Apostolorum, qui præcipua Ecclesiæ mem-
“ bra fuerant: quo factus est Pastor univer-
“ salis: quo denique fratres confirmare in fide
“ debuit: unde eidem singulatim post resur-
“ rectionem suam Dominum apparuisse no-
“ vimus. *Lucæ XXIV.* Ex his non obscure
“ intelligitur, quomodo non obstante æquali-
“ tate apostolici muneris singularis Prærogativa,
“ seu potius Sacer Petri Principatus habue-
“ rit locum; quoniam & inter beatissimos Apo-
“ stolos, ut inquit S. Leo M. in similitudine
“ honoris fuit quædam discretio Potestatis; &
“ cum omnium par esset electio, uni tamen da-
“ tum est, ut cæteris præemineret. *Epist. 14.*
“ *Edit. Venet.*

“ Et si Potestas collata in Apostolos, &
“ conjunctim in Petrum, dimittendi pecca-
“ ta & retinendi, alligandi ac solvendi, sit
“ Potestas clavium dicaturque à Catholicis
“ omnibus; non tamen ea in sacris literis
“ clavis nomine exprimebatur, & magnopere
“ differt à clavibus jam ante singulatim Pe-
“ tro commissis, quæ claves regni celorum,

id est, totius Ecclesiæ nuncupantur, neque
 solam in singulos subditos Potestatem, sed
 sacrum in universâ Ecclesiâ Principatum
 & Imperium denotant. Maldonat. Com-
 ment in Evang. Matth. 16. ». Hucusque
 Cl. Zallinger.

Perspicuè nunc ex iis omnibus, quæ
 toto hoc magnoque paragrapho consignata
 sunt, elucescit, qualis sit forma Regiminis
 à Christo Domino in Ecclesiâ suâ instituta,
 & de sæculo in sæculum continuata. Paret
 nempe, quòd Christus instituerit *Unum*, tan-
 quam suum Vicarium, & visibile caput Ec-
 clesiæ, cum supremâ Potestate regendi uni-
 versos Christi Fideles; quæ utique impe-
 randi gubernandique Potestas & ratio est
Monarchica. Verùm, quoniam insuper Chri-
 stus adhuc alios, etsi huic *Uni* subordinatos,
 instituit Præsules etiam cum Potestate re-
 gendi; hinc *Regimen* istud *Monarchicum Aristocra-
 tici* temperatur: veluti ex notionibus Mo-
 narchiæ & Aristocratiae in jure naturæ pu-
 blico traditis manifestè patescit.

Audiamus denuo *Antifebronium vindica-
 tum Parte I. Diff. II. Cap. IV. Pag. 347. Et
 seqq.* in rem hanc ita differentem: "Constan-
 ter cum *Duvallo* adserimus, *Monarchiam
 Ecclesiasticam non esse simpliciter absolutam*,
 sed certis legibus ac finibus conclusam &
 limitatam. Primum enim nihil potest con-
 tra jus naturæ; quæ enim ex se & suapte

naturâ bona sunt, vel mala, non potest
Ecclesia, sive Pontifex quocunque modo
immutare, ita, ut bonum ex se, malum
reddat, & écontra. *Secundo*, nihil potest
contra jus divinum in Evangelio exaratum,
aut contra *Fidem scripto*, vel verbo *traditum*,
qualia sunt sanctorum invocatio,
imaginum veneratio, pro vivis & defunctis
Missæ celebratio, & quæcunque à Conciliis
generalibus adversus hæreses sunt definita.
Tertio, non potest suprema illa Potestas
statum ecclesiasticum in toto, aut in parte
immutare, nedum evertere: v. g. uni eidemque
sexcenta beneficia conferre, ritus etiam
generaliter per Ecclesiam ab omni ævo
inviolabiliter observatos abolere, & nudam
tantùm Sacramentorum substantiam fidelibus
relinquere. Sic enim Ecclesiæ dignitas &
splendor maximè minueretur, & ad certum
exitium devolveretur. Idem statuendum de
cæteris legibus disciplinæ, quæ perpetuâ
Ecclesiæ consuetudine, & iteratâ Canonum
sanctione sunt veluti consecratæ, ac tanquam
fundamentales haberi possunt. Vix fieri potest,
quemadmodum sapienter animadvertit *Cardinalis Orsius de Eccles. Monarch. formâ pag. 654.*
ut receptæ in aliquo Regno consuetudines,
aviti mores & *leges fundamentales* convellantur,
quin pax & tranquillitas Reipublicæ
perturbetur; atque adeo in ipsa Regni
susceptione, & in eâ generali, expressâ,
vel tacitâ promissione hæc etiam quo-

“ quodammodo comprehenditur, ut leges
 “ & consuetudines diuturno usu firmatae,
 “ & quæ etiamnum vigent, iisque vigenti-
 “ bus, ipsa quoque Respublica floret ac vi-
 “ ger, non modò à Principe non rescin-
 “ dantur atque labefactentur; verùm etiam
 “ ut omnem is operam conferat ad earum
 “ observantiam promovendam, intelligatque,
 “ id esse imperii sui potissimum munus, ut
 “ leges obtineant, & inviolabiles habeantur.
 “ Quò profectò, & non aliò spectant plu-
 “ rima veterum Romanorum Pontificum
 “ testimonia, qui se non violatores & in-
 “ fractores, sed *custodes & executores Canonum*
 “ profitentur; ut illud *Zosimi: Apud nos enim*
 “ *inconvulsis radicibus vivit antiquitas, cui sta-*
 “ *tuta Patrum sanxere reverentiam.* Et illud S.
 “ Martini, doctissimi Pontificis, & egregii
 “ Martyris: *Canones ecclesiasticos solvere non*
 “ *possumus, qui defensores & custodes Canonum*
 “ *sumus, non transgressores.* Hoc ipso ergo,
 “ quòd Apostolicum thronum *Romanus Pon-*
 “ *tifex* conscendit, se vindicem ac defenso-
 “ rem Canonum profiteretur. Cumque se se
 “ obstringat ad christianam Rempublicam
 “ inculpatè sancteque gubernandam, & ad
 “ pietatem, ac Religionis studium, morum-
 “ que sanctitatem in Cæro, & in Populo
 “ promovendam; hoc ipso etiam spondet,
 “ aut spondere censeretur sanctissimarum le-
 “ gum custodiam ac tuitionem, atque ea-
 “ rum imprimis quibus christiana pietas
 “ maximè continetur, & quibus vigentibus,
 “ et

ea maxime continetur & floret, quæque
 post Evangelicas, *fundamentales* Ecclesiæ
 leges dici quodammodo possunt. Hinc jure,
 & meritò An. 1482. à sacra Facultate Pa-
 risiensi inter quatuordecim *Joannis Angeli*
Minoritæ Propositiones hæc octava: *Papa*
posset Totum jus canonicum destruere, & no-
vum construere, damnata fuit veluti scan-
 dalosa, blasphematoria, notoriè hæretica,
 & erronea. Multa enim sunt in jure ca-
 nonico ex naturali & Divino jure profecta:
 non pauca ad Fidei Dogmata pertinent:
 plura ad generalem spectant Ecclesiæ Ita-
 tum; quæ scilicet omnia nulli humanæ
 Potestati obnoxia cum sint, à Romano
 Pontifice absque piaculo convelli non pos-
 sent. Miraberis fortasse Lector, tribui à
 me hanc Propositionem *Joanni Angelo;*
 cum *Eugenio IV.* à *Febromio* in adnotatione
 quadam ad secundi voluminis præfationem
Bulæi auctoritate adjudicaretur. Ideo, in-
 quit, indignè reputata fuit vox *Eugenii IV.*
 quadam *Bulla* ad omnes *Fideles* directâ scri-
 ventis: *Papam posse totum jus canonicum de-*
struere, & novum constituere. Hanc Proposi-
 tionem *Facultas Parisiensis* An. 1482. merito
 damnavit ut scandalosam, blasphematoriam,
 notoriè hæreticam, & erroneam. *Bulæus Hist.*
univ. Parisien. T. V. pag. 754. sed mirare
 potius mendacissimi hominis calumniam,
 qui *Bulæum* appellare audeat infandæ hu-
 jus criminationis non tam testem, quàm
 auctorem. Nihil eo loco de *Eugenio IV.*

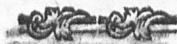
“ *Bulæus*; imò eam propositionem, *Joanni*
 “ *Angelo* disertè tribuit. Proh! singularem
 “ in mentiendo impudentiam!

“ Præterea Ecclesiastica Monarchia mul-
 “ tùm à civili distat; non solùm enim do-
 “ minatum, qui externâ quadam splendoris
 “ specie ac superbiæ fastu exerceatur, ex-
 “ cludit, verùm etiam, quòd ex Christi in-
 “ stitutione quodam Aristocratiae genere ci-
 “ vilibus Monarchiis non admodum usitato
 “ temperetur: ita, ut... non solùm (*liceat*
 “ *hic mihi Duvallii Theologi Parisiensis verbis*
 “ *uti*) ab uno Moderatore, sed etiam opti-
 “ matibus, nempe Episcopis, res Ecclesiæ
 “ debeant in solidum administrari, idque
 “ jure divino, & institutione Christi, qui
 “ unamquamque Potestatem ad Regimen Ec-
 “ clesiæ necessariam instituit: *Pontificiam*, quæ
 “ *suprema* est; *Episcopalem*, quæ *media*; &
 “ *Presbyteralem*, quæ *infima*. Sicut enim Chri-
 “ stus dixit Petro *Matth. XVI. Tibi dabo*
 “ *claves Regni cælorum. Ex Joan. XXI. Pasce*
 “ *oves meas*; ita dixit *Joan. XX. Apostolis*
 “ *qui Episcopos præfigurabant: sicut misit*
 “ *me vivens Pater, ita & ego mitto vos. Et*
 “ *Luce X. Designavit & alios septuaginta duos*
 “ *& misit eos binos ante faciem suam. His au-*
 “ *tem septuaginta Discipulis succedunt Pa-*
 “ *rochi, qui in partem sollicitudinis & Ec-*
 “ *clesiæ Regiminis pro modulo suo vocan-*
 “ *tur. Cùm enim Ecclesia per totum orbem*
 “ *esset disseminanda, & Pontifex ubique lo-*
 “ *corum*

“ corum præfens esse non posset, nec om-
“ nibus & singulis Ecclesiæ negotiis per se
“ intendere; id enim Deo & Christo prop-
“ ter Potestatem, quam vocant *Excellentiæ*,
“ solum convenit; consentaneum fuit, per
“ Regiones & Civitates sub uno supremo
“ Moderatore optimates constitui, qui ab
“ illo uno dependerent, & ab eodem, si
“ quando peccarent, emendarentur. Neque
“ verò Episcopos & Paroecos Pontificis Vi-
“ carios dicimus, cujusmodi in civilibus sta-
“ tibus Rectores sunt Provinciarum. Absit:
“ Hæ *Febromii* nugæ sunt, ad invidiam Ro-
“ mano Pontifici ejusque Defensoribus con-
“ ciliandam. Nam, quod idem *Duvallius* scire
“ observat, si optimates Ecclesiæ solum essent
“ Pontificis Vicarii, facile illius Potestas in
“ Tyrannidem degeneraret; . . . ideoque,
“ quamvis absolute res Ecclesiæ per Ponti-
“ ficis Vicarios administrari possent, cum
“ tamen multò sit decentius & utilius, imò,
“ ut ostendimus, quadamtenus necessarium,
“ per Ministros in solidum eam administrari,
“ credendum est, Christum formam hanc
“ Regiminis suæ Ecclesiæ reliquisse, juxta
“ vulgatam *Augustini* regulam: *Quidquid tibi*
“ *verâ ratione occurrerit, id credas fecisse Deum.*
“ *Lib. III. de libe. Arbitr. Cap. 5.*”

Quare *Natalis Alexander* *Dissertat. 4. in*
Sæc. 1. Hist. Eccl. inquit: “ *Optima* Regimi-
“ nis forma in Ecclesia instituta à Christo
“ est. Sed *Monarchia* omnibus Regiminis
“ for-

“ formis antecellit, ipsâ naturâ teste, quæ
 “ Regem unum apibus, gregibus ducem unum,
 “ armentis rectorem unum præfecit, ipso
 “ naturæ Auctore demonstrante, qui in cœ-
 “ lestibus Hierarchiis unum Angelum con-
 “ stituit cæterorum Ducem ac Prælidem;
 “ ergo Ecclesiæ Regimen ex Christi insti-
 “ tutione monarchicum est ”.

Superaddit & hanc *Natalis Alexander* ra-
 tionem: “ In Ecclesiâ veteris Testamenti, ab
 “ *Aarone* semper præfuit unus Summus Pon-
 “ tifex, seu Princeps Sacerdotum, idque ex
 “ divinæ legis decreto *Deuteronomii Cap. 17.*
 “ unde *Josephus Lib. 2. contra Apionem* ait:
 “ *Lex Sacerdotibus in communi quidem res præ-*
 “ *cipuas dispensare permittit: Summo vero Pon-*
 “ *tifici aliorum Sacerdotum Principatum com-*
 “ *petenter injungit.* Cùm itaque illius tempo-
 “ ris Ecclesia figura fuerit Ecclesiæ per Chri-
 “ stum constituendæ, ratio postulat, ut, si-
 “ cut in illâ, præter Deum invisibilem Rec-
 “ torem, fuit semper unum Caput visibile,
 “ ita & Ecclesia, præter Christum, Pastorem
 “ atque Rectorem supremum & adspecta-
 “ bilem obtineat, ne minor sit illius, quàm
 “ Synagogæ gloria; & ne societas ministro-
 “ rum veteris Testamenti magis perfecta,
 “ ordinataque magis, quàm societas mini-
 “ strorum novi Testamenti censeatur ”.

Præterea *Natalis Alexander* probationem
 subministrat sequentem: “ Probarur ex simi-
 “ litudinibus ”

litudinibus, sub quibus in veteri & novo
Testamento adumbratur Ecclesia. *Terribilis*
dicitur, *ut castrorum acies ordinata, Cant.*
VI. At in acie ordinatâ præter Tribunos
& inferioris ordinis Duces unus esse de-
bet Imperator, ad quem Summa rei mi-
litaris referatur, quique Exercitui quod
factu opus sit significet ac decernat. *In*
quovis grandi Exercitu unius Signum expor-
tatur, inquit S. Hieronymus in Epist. IV.—
Ecclesia Regnum est *Danielis II.* prædic-
tum his verbis: *In diebus Regnorum illorum*
suscitabit Deus cæli Regnum, quod in æter-
num non dissipabitur. Cum itaque Regnum
Christi sit præsentis temporis Ecclesia; in
eâ Summus Princeps esse debet, qui ip-
sam regat ac moderetur. Ecclesia navis
est, in qua per Baptisma salvamur in si-
militudinem eorum, qui in arcâ Noe sal-
vabantur, *1 Petr. 3.* Navi porro unus
Summus Nauclerus præesse debet, qui
singulis nautis sua munia præscribat. Ec-
clesia ovile est, *Joan. X. Fiet unum ovile,*
& unus Pastor. Nunquid verò in ovili præ-
ter minores opiliones non est aliquis Sum-
mus Pastor, cui incumbat ovium curam
gerere, easque universim regere ac fo-
vere? ... Ecclesia domus est. Nonne igitur
unus esse non debet illius Dominus,
unusque in ea œconomus constitui? ...
Ecclesia denique unum corpus est, *Rom.*
XII. Quemadmodum igitur in membro-
rum multitudine caput unum est, quod

“ omnia membra nectit ac regit; ita in Ec-
 “ clesia Christi unum Caput supremum esse
 “ deber. Quodnam porro illud est, nisi Ro-
 “ manus Pontifex? „

Denique pro coronide vasti hujus ac
 momentosi Paragraphi nonnulla audiamus,
 quæ doctissimus *Abbas Nonnotte in suo Lexico*
Religionis contra incredulos Part. II. sub voculâ
PETRUS in rem nostram adducit. Dicit itaque
 “ Petrus à Jesu Christo institutus est
 “ fundamentum Ecclesiæ suæ universæ, to-
 “ tiusque ædificii suæ Religionis „

Refert hoc loco Cl. Author integrum
 Textum *Matth. XVI.* à nobis supra Pag. 68.
 quoque in extenso relatam; ac postea sub-
 dit: “ In ordine ad vim & energiam tex-
 “ tûs hujus debite percipiendam, animad-
 “ vertendum est, quòd verbum Syriacum
 “ *Cephas, Petrus*, æquè significet nomen
 “ masculinum, quam lapidem, quo utimur
 “ in ædificiis. Vim hanc & efficaciam rectè
 “ senserat magnus *Athanasius in Lit. Synodic.*
 “ *ad Felicem*, ubi locum istum ita propone-
 “ bat: *Tu es Petrus, & super Te, tanquam*
 “ *firmissimo lapide meo fundamentali, columna*
 “ *Ecclesiæ, nimirum Episcopi, conquiescunt* „

Cùm porro Cl. Author retulisset verba
 Christi ad Petrum *Joan. XXI.* à nobis su-
 pra Pag. 74. consignata, subnectit sequentia:
 “ Hujus intuitu relationis, ubi Christus di-
 “ cebat

" cebat Petro: *Pasce agnos meos, pasce oves*
 " *meas*, notandum, quòd hæc Christi verba
 " idem significant, ac si dixisset eidem: *Pasce*
 " *universum gregem meum*: nam verba hæc:
 " *meos & meas* omnes illos complectuntur,
 " qui ad Christum pertinent, agnos & oves,
 " adeoque universa membra, omnesque ut-
 " cunque diversos status, é quibus Ecclesia
 " Jesu Christi componitur. Notandum est
 " insuper, quòd cura isthæc demandata fue-
 " rit Petro in reliquorum præsentia Apосто-
 " lorum; ut proinde cæteri Apostoli eun-
 " dem quàm talem agnoscere debuerint; eò
 " vel magis, quòd res hæc & institutio ab
 " ipsomet peracta sit Christo in facie eorum;
 " quodque ipsum, veluti ex post probatum
 " ibimus, agnoverint semper, & demum ex
 " ipso hoc motivo Fideles omni tempore
 " erga Cathedram S. Petri reverentiam fo-
 " verint maximam.

" Præterea in designandâ Potestate, quam
 " Apostolis tradidit Jesus, Petrus ab om-
 " nibus aliis discriminatur: omnes parem
 " accipiunt Potestatem remittendi aut reti-
 " nendi peccata, ligandi & solvendi; uti
 " refert S. *Matth. XVIII*. Verùm, soli Pe-
 " tro dixit Jesus: *Tibi dabo claves Regni cæ-*
 " *lorum*. Nemo quandam potest intrare do-
 " mum, aut civitatem, si is, qui claves il-
 " lius tener, aut ipse non aperiat, aut sal-
 " tem aperiendi tribuat facultatem. Eodem
 " ergo modo res se se habet cum Regno
 " cælo.

“ cœlorum, quia claves illius traditæ sunt
 “ Petro, Potestas, Facultas & Jus Fidelibus
 “ cœlum aperiendi itaque à Petro venit:
 “ atque per hoc unitas Ecclesiæ, unitas gre-
 “ gis, unitasque Pastoris constituitur: *Fiet*
 “ *unum ovile, & unus Pastor. Joan. X.*

“ Petrus unicus est Apostolorum, cui
 “ Jesus prædixit, quòd fides ipsius nunquam
 “ deficiat: unicus est, pro quo Jesus Chri-
 “ stus rogat specialiter, & cui committit ex-
 “ post, ut suos in Fide confirmet fratres.
 “ Nam, cum Jesus dixisset Apostolis suis
 “ universis *Luce XXII. Ego dispono vobis,*
 “ *sicut disposuit mihi Pater meus Regnum;* pro-
 “ pria ex post verba isthæc dirigebat ad Pe-
 “ trum: *Simon! Simon! ecce Satanas expeti-*
 “ *vit vos, ut cribraret, sicut triticum: Ego au-*
 “ *tem rogavi pro Te, ut non deficiat Fides tua;*
 “ *& Tu aliquando conversus, confirma Fratres*
 “ *tuos.*

“ Hujus in consequentiam Potestatis &
 “ Dignitatis supremi Capitis Ecclesiæ, Pe-
 “ trus immediatè post Christi ascensionem
 “ Regimen Ecclesiæ in omnibus causis gra-
 “ vioribus suscipiebat. Curabat itaque statim,
 “ ut loco Judæ proditoris duodecimus eli-
 “ geretur Apostolus *Act. I.* Gentilibus ipse
 “ primus janua aperiens Evangelii *Act. X.*
 “ Ipse primum Hierosolymis congregavit
 “ Concilium, quod ejus cum reverentiâ sen-
 “ tentiam recipiebat, ubi omnes congregati
 “ *tace-*

“ tacebant, ut primum loqui ipse incipiebat.
“ *Act. XV.* Et in omnibus libris Evangelii-
“ cis semper ante alios nominatur. — Ad
“ ipsum se conferebat *Paulus*, ut cum eo
“ ageret, eique rationem redderet, qua ra-
“ tione Evangelium ipse prædicaret; ut se-
“ curus esse possit; & *ne fortè in vacuum cur-*
“ *reret, aut cucurrisset.* *Gal. II.* Pro ipso sine
“ intermissione *universa* orabat Ecclesia, dum
“ ab Herode detinebatur captivus. *Act. XII.*
“ Omnia denique testantur, quòd in *univer-*
“ *sam* Ecclesiam jurisdictionem suam exer-
“ cuerit, quodque Ecclesia tota hanc ipsius
“ Potestatem agnoverit.

“ Concludi ex hisce potest, quàm in-
“ eptè loquantur illi, qui, dum de successore
“ sancti Petri sermonem habent, eum *non*
“ *alio*, quàm *Episcopi Romani* nomine com-
“ pellant: ex quo facile conficitur, quòd
“ homines istius commatis aut in Religione
“ parum instructi sint, aut contra Religio-
“ nem prava sensa foveant. — Illud pro-
“ fectò notatu dignissimum est, quòd illi,
“ qui ejusmodi terminis & expressionibus
“ majore cum fastu & audaciâ uti consue-
“ verunt, homines quandoque sint vilissimè
“ &c. Præter ea singula, quæ hucus-
“ que pro præ eminentiâ Potestatis Principis
“ Apostolorum adtulimus, adhuc in libris
“ Evangeliorum multi alii extant textus,
“ qui dona præcipua prerogativasque ex-
“ traordinarias indicant, quibus condecora-

« tus & exaltatus fuit Petrus. — Revelatione
 « penitus singulari illustratus erat & excita-
 « tus, dum primus de æternâ Jesu Christi
 « Deitate testimonium perhibebat. *Matth. XVI.*
 « Idem ipse primus erat inter Apostolos, cui
 « post Resurrectionem suam apparebat Do-
 « minus. *Luca XXIV.* Ex ore Domini per-
 « cipiebat, quòd, quemadmodum Hic, ita
 « & Ipse moriturus sit morte crucis. *Joan.*
 « *XXI.* Miraculis tam præpotens erat, ut
 « per ipsam usque adeo corporis sui um-
 « bram infirmi curarentur. *Act. V.* Verba
 « ipsius tam energica erant & penetrantia,
 « ut uno sermone quinque millia ad Chri-
 « stum converterit: constantia ejusdem, no-
 « titia & acumen, simul atque auctoritas,
 « quibus in perorando utebatur, Summum
 « Sacerdotem totamque Synagogam stupore
 « afficiebant & admiratione *Act. IV.* — Rem
 « verbo: Cuncta in ipso Vicarium Christi
 « Dei in terris, ac spiritûs sancti instrumen-
 « tum testificabantur,».

Quæ cum ita sint, oportet, ut simus
 in hac doctrinâ stabiles, atque ab institutâ
 per Christum sacra Hierarchiâ, quam & in-
 fallibilis Ecclesia catholica communivit, ne
 latum quidem unguem recedamus.

non obediunt illi? sed protestantur
 CA.

CAPUT III.

De Iudice Contraversiarum præcipuè in Causis Fidei.

§. I.

De necessitate talis Iudicis.

Quâ ratione Christus Dominus suam instituerit Ecclesiam, quæ jura eidem in sacris suis Præsulibus contulerit, ex omnibus illis, quæ hucusque retulimus, prope intelliguntur. Ecclesia nimirum est sacra, eademque perfectissima Respublica, cui Christus, ac Spiritus sanctus indefectibiliter adsistunt, ne ipsa in errorem Fidei prolabatur.

Cùm itaque in omni Republicâ rectè ordinatâ oporteat esse Iudices, qui occurrentes controversias debitâ ratione discutiant, rectoque iudicio terminent atque definiant; profectò sanus nemo inficiabitur, in sanctâ illâ ordinatissimâque Republicâ, quæ Deum ipsum pro immediato conditore habet, Iudicem gravissimarum illarum controversiarum, quæ circa res potissimùm Fidei suboriuntur, existere debere, providoque Dei consilio fuisse institutum.

Quare Author *Instit. Theologic. Diss. IV.*

Art. I. Prop. 1. inquit: " Illud profectò non
" fuit

“fuit à Christo prætermiffum, quod lumine
 naturali duce ipsi gentilium legiflatores
 “in formâ Reipublicæ fuæ Regimine in-
 “ftituerunt; atqui apud gentiles erant Pon-
 “tifices conftituti tanquam Religionis in-
 “terpretes, & earum, quæ nascerentur,
 “difficulcatum iudices. Tales inftituit Nu-
 “uma Pompilius apud Romanos; Galli fuos
 “habebant Druidas; Affyrii & Babylonii
 “Chaldæos; Perfæ & Medi Magos.”

Cùm porro à rectâ cognitione verita-
 rum ad Fidem pertinentium falus nofta de-
 pendeat æterna; cumque in defectu iudicis
 in graviffimâ hâc causâ competens facile
 in errorem induci poffimus, maximè, dum
 vera dogmata fæpius ab Hæreticis & incre-
 dulis ferpentino morfu arroduntur, ac falfa
 non rarò pro veris obtruduntur; hinc om-
 nino neceffum fuit, ut Chriftus de compe-
 tentibus controverfiarum in tanto negotio
 occurrentium iudicibus nobis provideret; qui
 proinde nobis viam veritatis oftendere, atque
 in Fidei petrâ consolidare nos poffent atque
 deberent. — Cùm in fuper Deum Ecclefiæ Ju-
 daicæ feu Synagogæ controverfiarum Judi-
 cem dediffe notorium fit; nemo dubitaverit,
 Chriftum, qui Synagogæ excellentiffimam
 fuam fubftituit Ecclefiam, huic quoque me-
 dium tantopere neceffarium cumulatius im-
 pendiffe.

Et qui non tantummodo in Synagoga, fed etiam in Ecclesia
 Chrifti, quæ hinc inde ab hæreticis & incredulis
 morfu arroduntur, ac falfa non rarò pro veris
 obtruduntur, hinc omni neceffum fuit, ut Chriftus
 de competentibus controverfiarum in tanto negotio
 occurrentium iudicibus nobis provideret; qui proinde
 nobis viam veritatis oftendere, atque in Fidei petrâ
 consolidare nos poffent atque deberent. — Cùm in fuper
 Deum Ecclefiæ Judaicæ feu Synagogæ controverfiarum
 Iudicem dediffe notorium fit; nemo dubitaverit,
 Chriftum, qui Synagogæ excellentiffimam fuam
 fubftituit Ecclefiam, huic quoque medium tantopere
 neceffarium cumulatius impendiffe.

Judicem in definiendis Fidei controversiis ultimum debere esse infallibilem, vel ex hoc solo conficitur, quòd Fideles iudicio ac sententiæ illius tutò acquiescere ac subscribere possint ac debeant, quòd proinde per eam dubium omne tollatur; ita, ut indefectibilis inde certitudo enascatur, quid pro vero, quid pro falso tenendum: jam verò manifestum est, id locum non habere sine iudicis istius infallibilitate.

S. II.

Supremus Controversiarum in Religione iudex statui nequit sola Scriptura, multò minus Spiritus privatus, aut Potestas civilis.

Quisquis vel obiter Protestantium principia noscit, primo conspicit obtutu, quòd nobis quoad rem hanc prænotatam cum ipsis sit controversia; quam quidem debite expediemus.

Imprimis itaque *S. Scriptura* propriè loquendo non est supremus iudex subortium in Religione controversiarum; distinguere namque oportet in omnibus causis hæc duo; *Lex*, & *Judex*. Nam *Lex* est *Regula*, secundum quam *Judex* suam debet instituere sententiam: jam verò sacram scripturam *Legem* esse nemo negat: igitur hæc ipsa nequit esse proprius iudex, qui relatè ad ipsam

sam hanc scripturam in causis controversis definitivum ferret iudicium. — Silens igitur Regula à iudice pronunciante distinguitur; quare etiam in omni Republica aliud est lex, aliud iudex & Magistratus.

Cùm porro ipsi Protestantes negare non amplius audeant, non omnia in scripturâ tam clara esse, ut interpretatione & definitâ explicatione non indigeant; hinc per se consequitur, quòd Scriptura in variis iudicem deposcat ab ipsâ distinctum, qui legitimâ certaque ratione decernat proprium & à Deo intentum in locis difficilibus sensum, ne in errorem inducantur Fideles. Sanè, “ Quædam sunt difficilia intellectu; quæ in-
 “ docti & instabiles depravant, sicut & cæ-
 “ teras scripturas, ad suam ipsorum perdi-
 “ tionem. “ *II. Petr. III. 16.* — Igitur scrip-
 tura cùm exponi per alium debeat, iudicem alium à se distinctum necessariò reposcit. — Quis etiam ignorat, quòd ipsimet Protestan-
 tes in ordine ad copiosas & frequentes apud ipsos de fide & moribus exortas lites diri-
 mendas, aut saltem sopiendas, synodos sæpe sæpius congregare coacti fuerint, & hodie-
 dum adhuc cogantur? Quis ignorat, quòd Protestantes, etsi rectam & eandem à Deo dictatam Scripturam sese habere gloriantur; nihilominus in Fide diversissimas nutriant teneantque opiniones? Quis denique ignorat, id non ex alio fonte manare, quàm quòd non habeant generalem eundemque infalli-
 bilem.

bilem in controversiis de Fide & moribus alium judicem, cujus sententiæ omnes in unum colla submitterent & capita?

Cùm itaque Protestantes in causâ hucusque enarratâ nullum amplius præsidium inveniant, ad castrum confugiunt aliud, veruntamen undequaque ruinosum penitusque fatiscens, nempe ad *spiritum privatum*, quem complures eorum pro legitimo & competente judice controversiarum circa Fidem & mores divenditant.

Spiritum privatum! — Pro judice controversiarum, à quarum rectâ decisione salus æterna dependet! — Quis quæto! privatum hominis spiritum judicem postulaverit aut admiserit in decisione causæ, quæ aliquot Carolinos importat? Et tamen privatus ille spiritus ponderabit, atque infallibiliter discernet, quodnam sit genuinum Dei verbum, quique rectus illius sensus; ita quidem, ut omnimodam æternæ salutis nostræ securitatem vertiginoso huic capiti superimponere possimus! — Sed quibus ineptiis non implicantur illi, qui veram Christi Ecclesiam, ac Petri Cathedram infeliciter deserunt! — Nullus profectò beatitudinis æternæ sincerè cupidus tam periculosi, incerti, ac pro semetipso abrepti judicis sententiam in hac causâ extremi momenti suscipiet. — Sanè, cùm spiritus privatus sit varius in variis hominibus, quisque ad li-

bitum

bitum fidei dogmata sibi effingeret: tot ferme Religiones succrescerent, quot essent capita, in quibus privatus ille iudex resideret, iisque in causâ Religionis præciperet: anceps proinde & dubius semper hæreret animus, an iudex Caji, num verò potius iudex Titii rectè decreverit: Sic spiritus ille privatus suggestit fortè *Luthero*, aliquos è Canone Ecclesiastico libros expungendos esse, quos tamen retinendos esse spiritus itidem privatus *Calvino* persuasit. *Luthero* item à spiritu privato dictatum fortè fuit, hæc verba Christi: *Hoc est corpus meum* de reali præsentia corporis Christi in Eucharistiâ saltem in sumptione intelligenda esse; dum tamen spiritus quoque privatus interpretationem penitus contrariam in mentem *Calvini* injecit: & sic de plurimis aliis. Sed quis horum omnium extremam non sentit ineptiam?

Patet ergo, quòd spiritus privatus controversias in fide & moribus non solum non finiat, sed quasi in infinitum protendat atque multiplicet. Cùm igitur Christus in Ecclesiâ suâ iudicem esse voluerit & constituerit, qui partes litigantes coram formato visibilique tribunali audire, causam legaliter discutere, & sententiam publicè ferre queat, ut eâ ratione pax & unitas in Ecclesiâ constabiliatur; hinc spiritus privatus meritò per ipsam etiam naturalem rationem ex sancto hoc tribunali eiectus fuit & eliminatus.

Afylum nihilominus adhuc aliquod pro salvando spiritu privato se se invenisse opinantur Protestantes aliqui aut in *radio spiritus Dei*, cum *Claudio* suo; aut in *interiore gustu veritatis*, quem eorum *Furius*, seu *Furieu* in hunc effectum excogitavit. — Verum neutrum statui posse pro iudice controversiarum in Religione, quis quæso! primo non perspicit intuitu? Quo enim jure, quo convincente argumento dicet nobisque probabit *Claudius*, se in definiendis controversiis fidei & morum habere reipsa *radium spiritus Dei*, & tantum quidem radium, vi cujus infallibiliter ipse, eaque ratione causam illam definire possit, ut totus orbis Christianus ejus iudicio possit debeatque tutò acquiescere? Dicent & alii, quibus *Claudiana* non arridebit interpretatio & definitio in rebus fidei & morum, se se per *radium spiritus Dei* illustratos sentire oppositum; dicent, inquam, hoc ipsum eodem jure, quo contrarium contendit *Claudius*. — Ergone spiritus Dei in se divisus est? — Idem est de *interiore gustu veritatis* ex parte *Furii*: cui enim vel mediocriter tincto persuadebit *Furius*, se, aut alium quendam, aut fortè omnes talem interiorem habere *gustum veritatis*, vi cujus circa res tam delicatas, tanti ponderis, tantique momenti, ut à rectà earum determinatione salus pendeat æterna fidelium, iudicium ferri possit infallibile & ineluctabile; cui proinde omnes acquiescere teneantur? Sanè, sicut innumeri & oppositi sunt hominum

num gustus; ita & innumeri oppositique
 sensus enascentur: quilibet de gustu *verita-*
tis sibi competente gloriabitur. Quot igitur
 quantique inde manabunt errores oppositi!
 quot opinionum commenta secum pugnan-
 tia! quanta erit animorum discordia! Fana-
 ricus quisque, ut suis placitis auctoritatem
 conciliet, lucidum spiritûs divini radium sibi
 adfulgere, suamque animam interno verita-
 tis gustu adfici pertinaciter adfirmabit: quis
 autem illum mendacii convincere poterit?
 Radius ille divini spiritûs, gustus iste veri-
 tatis omnino internus est, invisibilis est, aliis-
 que imperceptibilis: quo igitur sensu ab aliis
 debite cognosci, & tanquam publica regula
 definiens admitti poterit? Si igitur viri isti
 suis consodalibus non ex industriâ imponere,
 saltem duntaxat joculari velle putandi sunt.
 Sed vereor, ne illud Ezechielis XIII. 3. 4.
 5. 6. tangat illos; nempe: " Væ Prophetis
 " *insipientibus*, qui sequuntur *spiritum suum*,
 " & nihil vident. Quasi vulpes in desertis
 " Prophetæ tui Israel erant. NON ASCENDIS-
 " TIS EX ADVERSO, NEQUE OPPOSUISTIS MURUM
 " PRO DOMO ISRAEL, UT STARETIS IN PRÆLIO
 " IN DIE DOMINI. Vident vana, & divinant
 " mendacium, dicentes: Air Dominus, cum
 " Dominus non miserit eos; & *perseverave-*
 " *runt confirmare sermonem* ».

Potestas judiciaria in controversiis fidei
 & morum tribui etiam nequit Populo, uti
 varii Protestantes perperam contendunt; ne-
 que

que etiam Ecclesiæ infallibilitas Magistratui politico subjacet, veluti comminiscuntur Angli; nec denique judicium in his controversiis repetendum est à consistorio conflato ex Ministris & senioribus laicis; quemadmodum fabulantur *Puritani* cum *Calvino* & *Beza*.

Enimvero Potestas hæc judiciaria ibi solummodo reperitur, ubi Christus eandem collocare ac vigere voluit; ast non populo & plebi, non Magistratui civili sive politico, non Ministris & senioribus Sacerdotii expertibus ullibi locorum, sed Apostolis eorumque, dicta in prioribus ratione, successoribus Potestas ista divinitus est tradita; iis namque dictum est: “Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos spiritus sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei „. *Act. XX.* — Item His, & non aliis dixit Christus: “Vos estis sal terræ. Vos estis lux mundi „. *Matth. V.* — Insuper: “Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam „. *Matth. XVI.* Ita nimirum etiam, ut portæ inferi adversus Ecclesiam in hac petrâ solidatam nunquam prævalituræ sint; quod utique vel maximè ad integritatem & stabilitatem sanæ doctrinæ vel maximè referendum est. — Illis denique solis Potestas hæc judiciaria competit, quibus Christus dedit clavès, quibus suas commisit oves, quibusque auctoritatem ligandi ac solvendi concessit; hæc verò Petro, & Apostolis, non verò Principibus, Magistratibus,

ribus, laicali Consistorio, aut Populo tradita fuisse ad sufficientiam probavimus, & perenni veræ Ecclesiæ praxi ab Apostolis usque ad nos deductâ consolidatur.

Juvat hîc profectò audire *S. Ambrosium Epist. XXI. ad Valentinianum II. Imp.* “Quando audisti, clementissime Imperator, in causâ fidei Laicos de Episcopis judicasse? Ita ergo quadam adulatione curvamus, ut Sacerdotalis juris immemores, & quod Deus donavit mihi, hoc ipse aliis putem esse credendum? Si docendus est Episcopus à Laico, quid sequetur? Laicus ergo disputet, & Episcopus audiat, Episcopus discat à Laico. At certè, si vel scripturarum seriem divinarum, vel vetera tempora retractemus, quis est, qui abnuat in causa Fidei Episcopos solere de Imperatoribus Christianis, non Imperatores de Episcopis judicare? Eris, Deo favente, etiam senectutis maturitate provecior, & tunc de hoc censebis, qualis Episcopus sit, qui Laicis jus Sacerdotale substernit. Pater tuus (*Valentinianus I. Imp.*) vir maturioris ævi dicebar: Non est meum judicare inter Episcopos; Tua nunc Clementia: Ego debeo judicare.”

Possem adhuc allegare magnum illum *Osium Cordubensem, Athanasium, Gregorium Nazianzenum, Chrysostrum, Joannem Damascenum* &c. Sed de his, ubi de nexu Imperii cum Ecclesiâ agemus,

Quæ in contrarium solent adversarii allegare imperantium civilium facta, nullibi prellius compacta invenio, quam apud *Cl. Sardagna, Tom. II. Tract. III. Artic. II. de jud. controv. §. CXLVIII.* & duobus sequentibus, ubi ponit sequentia:

“ Objiciuntur facta Imperatorum. — Imperatores sæpius officio judicis functi sunt in materiâ Religionis, Episcopis non invitatis: ergo. — *Primo, Constantinus magnus* judices destinavit, qui Cæciliani & Donatistarum causam discuterent, quamvis Donatistæ prius jam damnati fuerint in Concilio Romano ab octodecim Episcopis, atque ipso Melchiade Romano Pontifice, eosque remisit ad Concilium Arelatense jussu suo congregatum. Cumque Donatistæ, etiam post hoc Concilium, ad ipsum Imperatorem provocassent, ultimum ille hac in causa tulit Judicium. — *Secundo, Imperatores præfederunt Conciliis œcumenicis; Marcianus & Pulcheria Chalcedonensi, Constantinus Pogonatus Constantinopolitano tertio, Irene & Constantinus Nicæno secundo, Basilius Constantinopolitano quarto.* — *Tertio, Ipsi Imperatores subscripserunt Concilio.* — *Quarto, Justinianus Imperator de sacris Liturgiæ ritibus constitutionem edidit, quâ mystica verba consecrationis Eucharistiæ non demissa, sed elatâ voce proferri jussit, pluraque, quæ Ecclesiam tangunt, in legibus*

Cæsareis constituit. — Quinto Capitularia
 Caroli magni multa continent de Ecclesiis
 & Religione &c.

Respond. Multa sæpe fiunt juri na-
 turali, ac divino contraria. — Resp. ad im-
 neg. Anteced. Nam ipse *Constantinus* agno-
 vit, & sæpius professus est, eam causam
 ad suum forum non pertinere, ut mani-
 festum est ex ejus *Epistolâ* ad Patres Con-
 cili *Arelatensis* in qua scribit Imperator:
 Quoties à me ipso improbissimis aditionibus sunt
 sunt condignâ responsione oppressi? Qui uti-
 que, si hoc ante oculos habere voluissent, mi-
 nimè hoc ipsum interposuissent. Meum judicium
 expostulant, qui ipse judicium Christi exspecto.
 Lico enim, ut se veritas habet: Sacerdotum
 judicium ita debet haberi, ac si ipse Dominus
 residens judicet. . . Perquirunt sæcularia, re-
 linquentes cælestia. O rabida furoris audacia!
 Sicut in causis gentium fieri solet, appellatio-
 nem interposuerunt. . . Quid hi detractores le-
 gis, qui venientes cæleste judicium, meum pu-
 taverunt postulandum, sic sentire de Christo
 Salvatore? — Ut tamen Donatistis prætex-
 tum omnem adimeret, eos, consentiente
 Sylvestro Romano Pontifice, ad aliud Con-
 cilium plenius, nempe *Arelatense* Duce-
 torum Episcoporum remisit. Cùm autem
 nec sic quidem illi cederent, ut scribit S.
 Augustinus *Epist.* 45. aliàs 162. ad *Glorium*
 & *Eleusium* Cap. 7. Eis ipse cessit, ut de illa
 causâ post Episcopos judicaret, à sanctis An-
 tistibus

“ *zistitibus postea veniam petiturus, dum tamen*
“ *illi, quod ulterius dicerent, non haberent, si*
“ *ejus sententiæ non obtemperarent, ad quem ip-*
“ *si provocaverunt, sic & illi aliquando cederent*
“ *veritati.*

Addi potest & alia Constantini magni
confessio, quam refert *Rufinus Lib. I. Hist.*
Cap. I. sub his terminis: *Deus, vos constituit*
Sacerdotes, & Potestatem vobis dedit de nobis
quoque judicandi. & ideo nos à vobis vite judi-
camur, vos autem non potestis ab hominibus (lai-
cis) judicari.

“ Respond ad 2dum: Imperatores Con-
“ ciliis præfederunt, non ut fidei iudices,
“ sed ut Concilii Protectores, & pacis De-
“ fensores. Cæterum verbum *præsidere* de-
“ notat hîc sessionem tantum *honorariam;*
“ scimus enim Conciliis illis *authoritative*
“ præfuisse Romani Pontificis Legatos.

Et sanè *Marcianus* ipse in orat. quam
actione 6, habuit ad Patres Concilii Chal-
cedonenfis inter alia dixit, *se cum uxore piis-*
sima Pulcheria ad Concilium venisse, ad fidem
roborandam, non ad aliquam Potentiam osten-
dendam, aut exercendam.

“ Respond. ad 3tium: Imperatores sub-
“ scripsere quidem; sed modo diverso ab
“ Episcopis veris in materiâ Religionis ju-
“ dicibus. Subscripsere illi Synodo, non ut
“ *Epis.*

“ Episcopi *desinientes*, sed ut *consentientes*, ut
 “ pater ex subscriptione Constantini Pogo-
 “ nati in *sexta Synodo: Constantinus in Christo*
 “ *Deo Rex, atque Imperator Romanorum, le-*
 “ *gimus & consensimus.*

“ Respond. ad *4um*: Justinianus Impe-
 “ rator sæpius limites Potestatis suæ trans-
 “ gressus est. Et quamvis quædam, quæ in
 “ jure civili continentur, & à Justiniano de-
 “ creta sunt, in Ecclesiâ adhuc observentur;
 “ id tamen non oritur ex vi legum civilium,
 “ sed ex acceptatione Ecclesiæ; ut *Agapetus*
 “ *I. scribit Justiniano*, qui edictum aliquod
 “ de fide orthodoxâ promulgarat: *Firminus*,
 “ *inquit, laudamus, amplectimur: non quia*
 “ *Laicis auctoritatem Prædicationis admittimus;*
 “ *sed quia studium fidei vestræ Patrum nostro-*
 “ *rum Regulis conveniens confirmamus atque ro-*
 “ *boramus.* Græci Imperatores præcipue post
 “ Sæculum IX. eousque propriam auctori-
 “ tatem extenderunt, ut non solum leges
 “ ad Ecclesiam ejusque Ministros pertinen-
 “ tes publicarent, nullâ omnino habitâ sa-
 “ crorum Canonum ratione; verum etiam
 “ ulterius progressi, Potestatem sibi vindi-
 “ carent Episcopatus, Metropolesque novas
 “ creandi, Ecclesiis vacantibus Episcopos
 “ concedendi, priscis Metropolitanis suffra-
 “ ganeos subducendi, ac tribuendi Episco-
 “ pis facultatem, ut in alieno territorio Pon-
 “ tificalia exercerent. Vide *Ludov. Thomassi-*
 “ *num de veteri, & nova Disciplina Ecclesiæ*
 “ *Part. I. Lib. I. Cap. 43.*

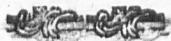
“ Respond. ad *sc̄tum*: Capitularia Caroli
“ magni nihil aliud continent, quàm Cano-
“ nes Conciliorum, quibus Carolus in unum
“ codicem collectis, rogantibus Episcopis,
“ nomen suum præfixit, ut sic illi diligen-
“ tius observarentur à fidelibus, cùm cer-
“ nerent, idem ab utraque Potestate, spi-
“ rituali, & politicâ præcipi „

§. III.

*Utrum Ecclesia sit infallibilis iudex in con-
troversis Religionis?*

Ecclēsiam Christi esse societatem *inequalem*, in qua Potestas *rectoria* ex ordinatione divina existit penes Ecclesiæ Præsules, & præprimis penes Christi in terris Vicarium, summum nempe Pontificem, ex ipsâ Ecclesiæ notione patescit. Illos quoque debitâ ratione spectatos *judices* esse, ex iis, quæ hucusque retulimus, momentis invictè deducitur.

Dum itaque instituitur quæstio, an Ecclesia sit infallibilis iudex controversiarum in causâ religionis occurrentium, facile cognoscitur, quæstionem istam non ad Principes hujus mundi, non ad collectionem plebis, neque etiam ad particulares Pastores, sed vel maximè ad universos debitè coordinatos iudices referri. Ecclesia, quæ est *columna & firmamentum veritatis* I. Timoth. III. 15. solidatur in cathedrâ Petri. “ Tu es Pe-
“ trus,

“ trus, & super hanc Petram ædificabo Ec-
 “ clesiam meam, & Portæ inferi non præva-
 “ lebunt adversus eam, ”. *Matth. XVI. 18.*

Ecclesia hæc spectari potest aut ut con-
 gregata in Concilio quodam generali, & accu-
 menico; aut ut per totum orbem christianum
 dispersa, ita tamen, ut concernentium con-
 sensus in iis, quæ ad fidem & mores per-
 tinent, sit moraliter unanimis. — Cùm igitur
 Ecclesiæ adpromissa sit adfidentia spiri-
 tûs sancti, cumque Christus cùm ipsâ sit
 usque ad consummationem sæculi; conse-
 quens est, quòd tam Ecclesia congregata,
 quàm dispersa dono *inerrantiæ* gaudeat; ma-
 net enim semper una eademque Ecclesia
 Christi universalis.

Resolvimus itaque, quòd vera Christi
 Ecclesia sit iudex infallibilis Controversiarum
 fidei & morum; adeoque per iudicium il-
 lius controversias istas terminari eatenus, ut
 quilibet definitivæ illius sententiæ acquiescere
 debeat atque subscribere.

Nam controversiarum harum iudex
 infallibilis & ultimus est, quem Ecclesiæ
 fundator Christus Dominus talem esse vo-
 luit, & instituit; atvero Christus Ecclesiam
 suam voluit esse iudicem infallibilem in re-
 bus tanti momenti: id nobis manifestè in-
 digitando, dum dixit: “ Tu es Petrus, &
 “ super hanc Petram ædificabo Ecclesiam
 “ meam.”

“ meam, & portæ inferi non prævalebunt
 “ adversus eam „ *Matth. XVI.* Enimvero,
 cum Ecclesia à Christo ita sit ædificata su-
 per hanc Petram, ut portæ inferi prævalere
 adversus eam nequeant, necessario consequi-
 tur, quòd neque perversi fidem impugnan-
 tes homines, neque ipsa usque adeo fraus
 ac vis diabolica veræ Ecclesiæ dogmata con-
 cutere valeant atque infringere: his quippe
 concussis mysticum istud ædificium corruat
 necessum est. Ad hoc verò, ut Ecclesia im-
 munem se conservet à concussionem & in-
 fractionem Dogmatum, pollere debet vi ac
 potestate infallibili & ineluctabili judicandi
 definiendique, quænam sit vera atque divi-
 na, & quænam sit falsa ac diabolica doctrina
 in fide & moribus; quia secus ipsa cum Fi-
 delibus in errorem induceretur insanabilem,
 & ita portæ inferi adversus eam prævale-
 rent contra apertam Christi promissionem.

Ad hanc igitur Ecclesiam, uti nempe
 superius *Pag. 9.* à nobis definita fuit, debite
 etiam referuntur sequentia Christi verba:
 “ Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus
 “ usque ad consummationem sæculi „. *Matth.*
ab. — “ Spiritus veritatis docebit vos om-
 “ nem veritatem „. *Joan. XVI.* — “ Et ego
 “ rogabo Patrem, & alium Paraclitum da-
 “ bit vobis, ut maneat vobiscum in æter-
 “ num, Spiritum veritatis „. *Joan. XIV.* —
 “ Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut
 “ Ethnicus, & Publicanus „. *Matth. XVIII.*

Circa adplicationem ultimi hujus textus ad præsens momentum, *Cl. Savagna Tom. II. Art. II. Controv. II.* rectè notat sequentia: "Quamquam hic Christus de injuriis loquatur, quas unus ab alio patitur, multò magis tamen hæc verba intelligenda sunt de injuriis, quæ fiunt in totam Ecclesiam, & in Deum, qualis est Hæresis. Si enim Ecclesia in causâ injuriæ particularis inter te & proximum tuum est necessariò audienda; quantò magis audienda est, quandò oritur Controversia de Fide, re omnium gravissimâ, quæ ipsum Deum, & universum corpus Fidelium offendit? Et si singulares Prælati Ecclesiarum particularium indistinctè sumti in causis moralibus tantâ pollent Authoritate, ut qui illorum judicio stare recusat, sit sicut Ethnicus habendus; multò magis in Religionis dissidio obsequendum est judicio Pastoris universalis, & Ecclesiæ totius. Apostolus I. ad Timoth. III. 15. ait: *Ut scias, quomodo te oporteat in domo Dei conversari, quæ est Ecclesia Dei vivi, columna & firmamentum veritatis.* Quæ verba non de particulari Ecclesia Ephesina, cui præerat Timotheus, sed de universali Ecclesiâ juxta obvium sensum intelligenda sunt. At, si universa Ecclesia in errorem contra Fidem laberetur, non veritatis, sed falsitatis foret columna.

Ecclesia igitur, quæ in errorem induci labique nequit, gaudet collatâ divinitus Potestate, de ingruentibus contra fidem & mores erroribus infallibiliter judicandi, eosdemque detegendi ac proscribendi, *ut jam non simus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris. Epbes. IV. 12.* — Profectò, si Ecclesia in gravissimo isthoc negotio non esset infallibilis, actum foret de Ecclesiâ ipsâ, atque de salute æternâ Fidelium.

Et revera, probasse, Ecclesiam nostram esse *veram* Ecclesiam, veluti é notis ejus characteristicis invictè probavimus, idem est, ac evicisse, hanc unam, sanctam, catholicam, & apostolicam Ecclesiam esse judicem competentem occurrentium in Religione dissidiorum. Vera Ecclesia veros habere, atque in se completi debet judices, qui obvenientes in ea dirimant & decernant controversias; Quis enim Reipublicæ rectè ordinatæ, sive sacra sit, sive profana, jus istud denegare ausit? — Societates politicæ in gremio suo suos habent judices, qui controversias ad forum illud pertinentes vi decretoria finiunt, & sic pacem ac tranquillitatem pro salute Reipublicæ custodiunt atque consolidant; ergo à potiore per providum Dei consilium in Ecclesiâ tanquam societate divinitus institutâ existunt judices definiens recto ordine causas sacras, à quarum debitâ resolutione salus æterna dependet. Hos porro judi-

judices sive in unum congregatos, sive per orbem christianum dispersos Ecclesiam representare, nemo est, qui ambigar.

Progrediamur insuper ad *Traditionem*, & luculentis ex eâ testimoniis confirmemus, quod Ecclesia sit iudex memoratarum controversiarum. Sic statim in principio nascentis Ecclesiæ Apostoli plenâ Auctoritate decernebant ea, quæ circa observantiam legalium occurrebant. Decretum hoc suum ad primos dirigebant Fideles, & id ipsum tanquam spiritus sancti oraculum annuntiabant, dicendo: *Visum est spiritui sancto, & Nobis. Act. XV. 28.* — Et S. Ignatius Martyr, ac discipulus S. Joannis in sua ad Philadelphiam Epistolâ indigitat, quod si quis schismatico adhæreat, non sit hæres Regni cælorum; & quod omnis, qui se induci permittit in aliam, quàm *Ecclesiæ* doctrinam, alienus sit à Passione Domini.

De cætero Patres *Græci* ex ordine ita loquuntur: nempe S. *Irenæus Lib. III. adversus Hæres. Cap. IV.* ait: “ Non oportet adhuc
 “ quærere apud alios veritatem, quam facile
 “ est ab *Ecclesia* sumere; cum Apostoli quasi
 “ in depositorium dives plenissimè contulerint omnia, quæ sunt veritatis, ut omnis,
 “ quicumque velit,umat ex eâ porum vitæ —
 “ *Eusebius Lib. I. de Preparatione Evangelicâ*
 “ *Cap. III.* inquit: “ Certum est, Salvatorem
 “ nostrum prædixisse, *Doctrinam* suam in
 “ testi-

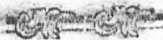
testimonium omnium gentium per uni-
versum terrarum orbem prædicatum iri,
& Ecclesiam, quæ postea virtute sua con-
stituta est, invictam atque inexpugnabilem
fore, nec unquam futurum, ut à morte
superetur, sed firmam fore semper & im-
mobilem, tanquam in Petra stabilitam at-
que fundatam,, — *S. Alexander Episcopus
Alexandrinus in Epist. ad Alexandrum Constan-
tinopolitanum* dicit: “Ecclesiam unam solam,
catholicam & Apostolicam agnoscimus;
quæ sicut nunquam expugnari potest,
etiamsi totus mundus eam oppugnare in-
stituat, sic omnem impiam Hæreticorum
incurtionem evincit ac profligat,, — *S.
Athanasius in Epist. ad Epietet.* pronun-
ciat: “Hoc solummodò ad ea respondere suffi-
cit, quòd ista non sint catholice Ecclesie,
neque ista Patres nostri senserunt,, —
S. Cyrillus Hierosol. Catech. XVIII. testatur:
“Catholica vocatur Ecclesia, quia per uni-
versum sit terrarum orbem diffusa; &
quia docet catholicè, id est, universaliter,
& sine ullo defectu vel differentiâ, omnia
dogmata, quæ deberent venire in cog-
nitionem,, — *S. Chrysostomus Serm. de Pen-
tecoste* ait de Ecclesia: “Non tenerur tem-
porum qualitate, sed spiritus eam sancti,
gratia gubernat; & ideo non senescit,
nec contrahitur, & multis oppugnantibus,
non opprimitur,, Et *Homilia*, cum de
sua expulsionem ageretur: “Christi Ecclesia,
nihil fortius; siquis eam impugnare pro-
ponit,

ponit, vires atterat necesse est, velut si
 cœlo bellum meditetur inferre. Ecclesiam
 vincere nulla vis potest; Deus est in Ec-
 clesiâ, qui est omnibus fortior „ — S.
Isidorus Pelusiota Lib. I. Epist. 238. inquit:
 Per Inferi portas Divinus sermo impiorum
 hominum cœtus, atque Hæresum blas-
 phemias intelligit; quibus omnibus ob-
 sistens Dei Ecclesia eas quidem frangit &
 expugnat, ab iis autem vinci non potest „

Audiamus & Patres *latinos* similiter de
 Ecclesiâ perorantes. Sic *Tertullianus Lib. de*
Præscript. Cap. XXI. ait: “ Quid autem præ-
 dicaverint (Apostoli) id est, quid illis Chri-
 stus revelaverit, & hîc præscribam non
 aliter probari debere, nisi per easdem Ec-
 clesias, quas ipsi Apostoli condiderunt,
 ipsi eis prædicando tam vivâ, quod ajunt,
 voce, quàm per Epistolas postea. Si hæc
 ita sint, constat proinde omnem doctrinam,
 quæ cum illis Ecclesiis Apostolicis matri-
 cibus & originalibus fidei conspiret, ve-
 ritati deputandam, id sine dubio tenen-
 tem, quod Ecclesiæ ab Apostolis, Apo-
 stoli à Christo, Christus à Deo accepit:
 omnem verò doctrinam de mendacio præ-
 judicandam, quæ sapiat contra veritatem
 Ecclesiarum, & Apostolorum, & Christi,
 & Dei „ — S. *Hilarius de Trinitate Lib.*
VII. adpositè dicit: “ Hoc enim Ecclesiæ
 proprium est, ut tum vincat, cum lædi-
 tur; tum intelligatur, cum arguitur; tum
 “ ob-

" obtineat, dum deseritur, — *S. Hieronymus in Dialogo adv. Luciferianos* inquit: " Po-
 " teram omnes propositionum rivulos uno
 " Ecclesiæ sole siccare. — Item: *Etiamsi*
 " *Scripturæ Authoritas non subesset, totius*
 " *orbis in hanc partem consensus instar*
 " *præcepti obtineret* „ — *S. Augustinus Lib.*
contra Epist. Fundamenti Cap. V. dicit, " Ego
 " verò Evangelio non crederem, nisi me
 " catholicæ Ecclesiæ commoveret Authori-
 " ras „ Et *Lib. de utilitate credendi Cap. XVII,*
 " Ecclesiæ nolle primas dare, vel summæ
 " profectò impietatis est, vel præcipitis ar-
 " rogantiæ „ Denique de Symbolo ad Ca-
 " techumenos *Serm. I. Cap. VI.* " Ipsa est
 " Ecclesia sancta, Ecclesia una, Ecclesia vera;
 " Ecclesia catholica contra omnes Hæreses
 " pugnans. Pugnare potest; expugnari non
 " potest. Hæreses omnes de illâ exierunt
 " tanquam sarmenta inutilia de vite præcisa.
 " Ipsa autem manet in radice suâ, in vite
 " suâ, in charitate sua: Portæ inferorum
 " non vincunt eam „ Ita Augustinus pro mo-
 " re suo egregiè. — Tandem præter complu-
 " res alios *S. Gregorius magnus Lib. IX. in Job.*
 " *Cap. VI.* inquit: " sancta Ecclesia persecu-
 " tiones iniquorum sine cessatione tolerat;
 " sed tamen usque ad mundi terminum sine
 " defectu perdurat; quia tunc sancta Eccle-
 " sia valentius in veritate reficitur, cum ar-
 " dentius pro veritate fatigatur „

Ex aëtlatis nunc atque in medium pō-
 fitis tantis pro infallibili iudicio Ecclesiæ in
 Controversiis fidei & morum tum ex *S.*
Scriptura, tum ex *Traditione*, tum ex *notis*
veræ Ecclesiæ, tum ex *Ratione intrinseca* po-
 stulatis momentis, imbecille & insipidum,
 quod nonnulli Heterodoxi hoc loco intru-
 dere conantur argumentum de *circulo vitioso*
 per sese collabitur penitusque explosum est.—
 Sanè, contra Protestantes spiritum privatum
 pro iudice harum Controversiarum statuen-
 res argumentum de circulo vitioso rectè ur-
 getur, utpote qui nudè ex scriptura spiri-
 tum privatum, & discretionem scripturæ
 ex spiritu privato postulant.

Nemo igitur catholicorum in dubium
 vocare ausit, quòd Ecclesia sit infallibilis ju-
 dex Controversiarum in fide & moribus,
 quodque illi pro Hæreticis habendi sint,
 quos universalis Ecclesia damnavit ac decla-
 ravit quæ tales. Notum est profectò, quòd
 à tempore Apostolorum usque ad nos pro
 Hæreticis à Catholicis semper habiti sint,
 qui errores contra Fidem ab Ecclesia clarè
 & perspicuè damnatos pertinaciter defende-
 re non sunt veriti: unde inter Hæreticos
 semper numerati sunt Simoniani, Gnostici,
 Valentiniani, Marcionitæ, Montanistæ, Ma-
 nichæi, Novariani, Donatistæ, Ariani, Ma-
 cedoniani, Nestoriani &c. Constat insuper,
 quòd plurimi Martyres pro defensione Dog-
 matis clarè ab Ecclesia decisi minimè dubi-
 taverint sanguinem & vitam profundere.

§. IV.

An Ecclesia etiam sit infallibilis in decisione facti dogmatici.

Ad statum quæstionis hujus rectè intelligendum, ante omnia notandum est, quòd facta alia sint *purè talia*, seu cum nullo jure connexa: uti dum quæritur, an reipfa factum sit, quòd v. g. *Cornelius Jansenius* *Iprensis* librum scripserit, sub hoc præfixo titulo: *Augustinus &c.* Et quòd quoad præsens facta alia sint *dogmatica*, seu nexa cum jure, ita, ut ex horum negatione factorum sequatur negatio juris sive dogmatis: veluti dum quæritur, an *Doctrina Jansenii*, prout in famosis quinque ejus propositionibus continetur & exprimitur, sit hæretica.

Dum itaque quæritur, an Ecclesia sit infallibilis in decidendis quæstionibus facti, consequitur, quòd sermo non sit, de *factis juris*, v. g. an *Jansenius* eum scripserit librum, aut quid circa illas propositiones in solâ mente habuerit; sed quòd procedat quæstio de *factis dogmaticis*, an v. g. propositiones illæ, quæ *Jansenio* tribuuntur, prout ab eodem concinnatæ leguntur & expressæ, in totâ suâ serie & texturâ, seu in exhibito systemate doctrinam contineant Hæterodoxam, vel non. — Jansenium hic compello, quia occasione Jansenitarum controversia illa in galliis potissimum agitari cœ-

pit Anno 1656. occasione declarationis ema-
 natae ab Alexandro VII. Papâ, ratione sen-
 sùs, quo damnatae à suo Prædecessore In-
 nocentio X. Propositiones Jansenii damnatae
 fuerint. — Jansenistae igitur hodiedum ad-
 huc negant, Ecclesiam esse infallibilem in de-
 cidendis factis dogmaticis, contendendo, eam
 judicio certo & infallibili statuere non posse,
 sensum unius, aut plurium propositionum,
 prout ille eruitur ex totâ doctrinâ, libro,
 aut systemate alicujus authoris, v. g. Lu-
 theri, Calvinii, Jansenii, Quesnelli &c. he-
 terodoxum esse, aut orthodoxum.

Quorsum illa colliment, nemini ignotum
 esse potest; collimant nempe ad planissimam
 aperiendam viam Hæresibus quibuscunque
 & utcunque venenatis, quin Ecclesia cursum
 earum retundere possit aut refrænare: in
 illud porro collimant, ut Potestas judicativa
 in causis fidei & morum Ecclesiæ, divinitus
 tributa sub fucato ac specioso titulo facti é
 medio tollatur, aut saltem reddatur inefficax.

Decernendum est igitur, firmiterque te-
 nendum, quòd Ecclesia etiam sit judex in
 decisione factorum dogmaticorum, relatè
 quoque ad intentionem authoris, prout in-
 tento isthæc ex prolata verborum expressio-
 ne naturaliter innotescit: sanè quilibet id in-
 tendere censetur, quod clara ejus verba lo-
 quuntur. — Itaque Ecclesia in iis decernit
 infallibiliter, quæ ad conservandam veram
 fidem,

Adem, adeoque ad detegendas & aboliendas
Hæreses sunt necessaria; ideo enim habet
adſistentiam ſpiritûs ſancti, ideo eſt colum-
na veritatis: atverò ſi Eccleſia non eſſet in-
fallibilis in dijudicandis factis dogmaticis
ſenſu à nobis nunc propoſito & explanato,
neque veram fidem conſervare, neque Hæ-
reſes detegere pollet atque comprimere;
enimvero extunc ſenſum orthodoxum ab he-
terodoxo infallibiliter diſtinguere non poſſet
atque ſecernere; uti per ſe patet. Sed Ec-
cleſia, quæ non poteſt cognoscere & diſtin-
guere infallibiliter quæ doctrina ſenſum ha-
beat orthodoxum aut heterodoxum, verum
aut falſum, divinum aut ab Hæreticis con-
fectum, ipſa neque conſervare poteſt veram
fidem, neque convellere ac comprimere Hæ-
reſes.

Unde Cl. *Sardagna Tom. II. Tract. III.*

Art. II. Controv. V. §. CCXVII. rectè inquit:

“ Si Eccleſia non eſſet infallibilis in adpro-
bandâ vel damnandâ doctrinâ, etiam re-
latè ad ſenſum authoris, poſſent libri hæ-
retici diſſeminari, ac fideles ſubverti, quin
Eccleſia huic malo mederi poſſet; omnes
enim Pontificiæ Bullæ, atque Eccleſiæ de-
creta facile eluderentur, dicendo: non
hunc eſſe ſenſum doctrinæ in libris illis
contentæ, quem ipſis Eccleſia falſò af-
fingeret „

Prosequitur expost Cl. Author in fine
 §. CCXVIII. in modum sequentem: “ Ipsi
 “ Janseniani fateri debent, Ecclesiam infal-
 “ libilem esse in dignoscendo sensu singu-
 “ lorum Patrum, quibus series traditionis
 “ ostenditur, dum v. g. post accuratè dis-
 “ cussâ sanctorum Petrum Opera judicat
 “ doctrinam de reali præsentia Christi in
 “ Eucharistia contineri v. g. in scriptis SS.
 “ Ignatii, Irenæi, Ambrosii, Augustini &c.
 “ Neque enim Ecclesia judicare potuit, hanc
 “ doctrinam ad nos profectam esse etiam
 “ ex traditione, nisi prius particulari judi-
 “ cio judicasset, ita Patres illos tradidisse.
 “ Ergo si de sanâ, etiam de perversâ doc-
 “ trina infallibiliter judicat relatè ad sensum
 “ Authoris. *Claudius Pajot* Præco Calvinia-
 “ nus in Galliis priori sæculo advertit, doc-
 “ trinae consequentiam à *Jansenianis* negligi;
 “ ideoque in celebri concertatione, quam
 “ habuit cum *Antonio Arnaldo*, authore Li-
 “ bri de perpetuâ fide circa realem Christi
 “ præsentiam in Eucharistia, ait: *Si tibi Ar-*
 “ *nalde licet de sensu Jansenii litigare post Ec-*
 “ *clesiæ definitionem; quidni licebit nobis de sensu*
 “ *Augustini, Chrysoptomi, & aliorum disputare*
 “ *in nostra de reali præsentia disceptatione?* ”

Potestatem infallibiliter judicandi de fac-
 tis dogmaticis, de sensu librorum ac pro-
 positionum à Christo tributam esse Ecclesiæ,
 ipsa credidit semper & exercuit; quare etiam
 non rarò ipsos heterodoxæ doctrinae aucto-

res anathemate percussit: quis autem in causa tanti momenti, pro conservatione fidei & morum tantopere necessariâ, Ecclesiam errasse adserere præsumserit?

Quòd verò Ecclesia antiquissimis modò temporibus hanc exercuerit potestatem auctoritatemque, patet ex solemnibus variorum Hæresiarcharum condemnationibus. Sic Concilium universale *Nicænum* sæculo IV. non solum doctrinam & blasphemias *Arii*, sed ipsam usque adeo personam illius condemnavit, etsi *Arius* variis modis & effugiis causam suam defendere studuerit; quibus inadrentis dicebant *Nicæni* Concilii Patres in *Epistola Synodica ad Ecclesiam Alexandrinam* ac decernebant: *Placuit Concilio, communibus suffragiis anathema denunciare & EI IPSI (Ario) & nefariæ EJUS OPINIONI, & VERBIS SENTENTISQUE execrabilibus, quibus usus est ad Filium Dei blasphemias onerandum.*— Sæculo V. *Pelagius* cum discipulo suo *Cælestio* in variis damnati similiter fuere Conciliis; speciatim in *Carthaginensi*, *Hierosolymitano*, *Diospolitano*, in quo *Pelagius* fidem suam callidè occultare studuit, in *Milevitano*, *Romano*, *Constantinopolitano* &c. Eodem sæculo in Synodo *Ephesina*, quæ fuit œcumenica III. in qua *S. Cælestinus* Pontifex vices suas commisit *S. Cyrillo Alexandrino*, damnatus est *Nestorius*, & denuo *Pelagius*. In hoc Concilio, cum lecta fuisset *Epistola Nestorii ad Cyrillum*, & inventa contraria fidei *Nicænae*, Patres

exclamarunt: *Omnia, quæ epistola hæc com-
plectitur, cum fide Nicæna aperte pugnant, sunt-
que ab eadem omnino aliena: quare omnes, qui
ita credunt, à recta fide alienos esse judicamus...*
omnes *Episcopi simul clamaverunt: Quicumque
NESTORIUM non anathematizat, anathema sit.
Omnes Nestorii EPISTOLAM & DOGMATA ana-
thematizamus...* *IMPIAM FIDEM Nestorii ana-
thematizamus.* Eodem insuper sæculo dam-
nata fuit in Concilio *Chalcedonensi*, quod est
œcumenicum IV. Hæresis *Eutichiana* adferens
unam duntaxat verbi incarnati naturam. —
Sæculo VI. Synodus *Constantinopolitana* II.
quæ fuit œcumenica V. in causa trium ca-
pitulorum, idest de scriptis *Theodori Mop-
suesteni, Theodoret* contra *Cyrillum, & Ibe
Edeffeni* Epistola ad *Marim Persam*, tria ista
capitula condemnavit, & Collatione VIII. in
modum loquitur sequentem: *In memoria te-
nentes promissiones de sancta Ecclesia factas, &
qui dixit, quod portæ inferi non prævalebunt
adversus eam, id est, Hereticorum mortifera
linguæ; recordantes autem, & quæ per Oseam de
ea prophetata sunt, in quibus dicit: Et sponsabo
te mihi in fide, & cognosces Dominum..... Nos
autem mandatum habentes, per doctrinam rectam
exhortari populum... necessarium putavimus ca-
pitulis comprehendere & prædicationem veritatis,
& Hereticorum, nec non impietatis eorum con-
demnationem.*

Subjiciuntur extunc *Canones.* Et qui-
dem *Canone XII.* sub finem dicitur: “Siquis
“ igitur

igitur defendit prædictum **IMPIUM Theodo-**
rum (Mopsuestenum) & **IMPIA** ejus *conscrip-*
ta, in quibus tam prædictas, quam *innu-*
merabiles alias blasphemias effudit contra *mag-*
num Deum & Salvatorem Jesum Christum; &
 non anathematizat eum, & impia ejus
 conscripta, & omnes, qui suscipiunt, vel
 defendunt eum, & dicunt, orthodoxè eum ex-
 posuisse; & qui scripserunt pro eo, vel impiis
 ejus conscriptis, & eos, qui similia illis sa-
 piunt, vel aliquando sapuerunt, & usque
 ad mortem permanserunt, vel permanent
 in tali impietate, talis anathema sit „

Et *Canone XIII.* „ Siquis defendit im-
 pia *Theodoretii* conscripta, quæ contra rec-
 tam fidem, & contra primam *Ephesinam*
 sanctam Synodum, & *S. Cyrillum*, & duo-
 decim ejus capitula exposuit, & omnia,
 quæ conscripsit pro *Theodoro & Nestorio*
 impiis, ... talis anathema sit „

Insuper *Canone XIV.* „ Siquis defendit
 Epistolam, quam dicitur *Ibas ad Marinum*
Persam Hæreticum scripsisse ... Siquis igi-
 tur memoratam impiam Epistolam defen-
 dit, sed non anathematizat eam, & de-
 fensores ejus, & eos, qui scripserunt,
 vel scribunt pro ea, vel pro impietate,
 quæ in ea continetur, & præsumunt eam,
 defendere, vel insertam ei impietatem no-
 mine sanctorum Patrum, vel sancti Chal-
 cedonensis Concilii, & in his usque ad
 mortem permanent, talis anathema sit „

Denique condemnationem trium capitulorum ratam habuit *Vigilius Papa* in Epistola ad *Eutichium Constantinopolitanum* his verbis: *Predicta itaque tria impia capitula anathematizamus & condemnamus; scilicet impium Theodorum Mopsuestiae unà cum impiis ejus scriptis, & quaecunque impiè Theodoretus scripsit, atque etiam Epistolam, quæ dicitur ab Iba scripta fuisse, quæ superius dictæ profanæ blasphemiae comprehenduntur. Quin etiam quemcunque, qui crediderit, aliquo ullo tempore ea capitula debere suscipi, aut defendi, vel conatus fuerit hanc præsentem condemnationem subvertere, simili anathemati subjecimus.*

Rectè tamen cum aliis advertit *Cl. Sargadagna Tom. II. Art. II. Controv. V.* quòd
 “ Equidem Romani Pontifices, cæterique
 “ rum Orientis, tum Occidentis Episcopi
 “ Schisma jam factum videntes à pertinacissimis trium capitulorum defensoribus,
 “ dispensatione usi sint circa illos, qui tria
 “ capitula damnare recusabant, modò non vituperarent Ecclesiam, quæ illa damnaverat, nec eam errasse dicerent, aut turbas excitarent: & de Canonum rigore, ac disciplinæ severitate aliquid remiserunt, anathema latum à quinta Synodo ad tempus suspendentes, ut bonum Ecclesiasticæ pacis curaretur. Atvero dispensationis elapso tempore, posteaquam Afri, Illyriciani, aliique saniora edocti sunt, cum paucis tantum superessent trium capitulorum defensores,

“ fenfores, fummo jure cum ipsis egit Ec-
“ clesia, nec prius ipsos recepit ad commu-
“ nionem, quàm professi fuissent se quintam
“ Synodum pari cum aliis quatuor œcume-
“ nicis veneratione suscipere, & tria capi-
“ tula condemnassent „.

§. V.

*An Summus Pontifex sit judex Controver-
siarum fidei & morum?*

Quòd, & qua ratione Ecclesia sive con-
gregata, sive dispersa sit judex infallibilis
Controversiarum circa fidem & mores hu-
cusque designavimus: ex quibus & resultat,
rectè distinguendum esse inter Ecclesiam do-
centem, & discentem; non enim omnes Apo-
stoli, neque omnes Pastores & Doctores;
id est: Munus docendi, & infallibiliter de-
cernendi non pertinet ad universitatem ple-
bis, sed ad illos, quem & quos ad docen-
dum & instruendum cœtum fidelium Chri-
stus instituit: igitur alii sunt docentes, &
alii docendi, sive discentes.

Quoniam porro in emergentibus sub-
inde schismatibus, aut Hæresibus, ac doctri-
nis & propositionibus erroneis adire oportet
& audire judicem, qui controversiam di-
rimat, ac venenatos hujusmodi partus in
prima sua nativitate extinguat, ne matures-
centes ac majores indies vires suscipientes

eò difficilior enerventur & eradicentur, quin
 potius in fatalem stragem animarum lon-
 gius serpent, ac plurima membra inficiant
 & perdant, hinc divinæ fuit consentaneum
 Providentiæ, Ecclesiæ suæ Regimen ita in-
 stituere, ut pro decernendis urgentibus hu-
 jusmodi causis iudex opportunè conveniri,
 isque debitam ferre possit sententiam.

Cum igitur sæpius tales suboriantur er-
 rores, quin Ecclesiæ Præsules, id est, quin
 Ecclesia sit congregata in universali & in-
 fallibili Concilio; cumque etiam tota Eccle-
 sia dispersa tam subito consultari & audiri
 nequeat, ac necessum est quandoque Hære-
 ses nascentes, & schismata exstringi; hinc
 quæritur, an ergo Summus Pontifex é *Ca-
 thedra loquens*, sit iudex infallibilis in decer-
 nendis iis, quæ ad fidem & mores pertinent?

Quandoquidem verò Summus Pontifex di-
 catur ex *Cathedra loqui*, dilucidè expendit
*Cl. Veith, de Primatu & Infallibilitate Romani
 Pontificis, Sect. II. Posit. XIV.* ubi ait: “Tunc
 “Papa ex *Cathedra* loquitur, quando,
 “tanquam universalis Pastor & Caput Ec-
 “clesiæ, circa fidei & morum quæstiones
 “totam Ecclesiam, seu universos fideles
 “alloquitur, eosque ad credendum propo-
 “situm Dogma obligat, aut contrarium sen-
 “tientes anathemate percellit. Ratio autem,
 “cur tali casu Pontifex *ex Cathedra loqui*
 “dicatur, est hæc, quia tunc agit ex offi-

“cio ut Pastor Rectorque totius Ecclesiæ
“à Christo constitutus: proindeque in Cæ-
“thedra Petri per legitimam successionem
“accepta, sedet & pronunciat sententiam
“definitivam, ut *publicus* Doctor omnes
“Christi fideles erudiens, & ad adsumum
“obligans. Hujus generis *dogmaticas* Defini-
“tiones edidit *Innocentius I.* & *Zosimus*
“contra *Pelagianos*, *Cælestinus I.* contra *Ne-*
“*storium*, *Leo I.* contra *Eutychetem*, *Agatho I.*
“contra *Monothelitas*, *Leo X.* contra *Luthe-*
“*rum* &c. Dixi primo, *tanquam universalis*
“*Pastor* & *Caput Ecclesiæ*: nam ut persona,
“vel Doctor *privatus* absolute errare potest
“Papa. Dixi secundo, *circa fidei* & *morum*
“*quæstiones*; in aliis enim quæstionibus, uti
“etiam *puri* facti non connexi cum jure,
“falli potest „

Hunc quæstionis statum omnino perspi-
cè etiam exponit atque rimatur *Cl. Autor*
Febronii abbreviati, speciatim in suo *Brevi-*
culo Pag. 39. & *seqq.* ubi statuit sequentia:
“Ecclesia in docendo & credendo est in-
“fallibilis. Quod à toto cœtu fidelium fide
“divina credendum proponitur, certum &
“infallibile est. Verùm his præsuppositis,
“nova exurgit quæstio: (*nempe*) si nova
“controversia in materia fidei oriatur: si
“ipsi Episcopi & Doctores inter se dissen-
“tiant; imò si hæc lis inter ipsos Episco-
“pos Pastores exurgat: si generale Conci-
“lium non est congregatum, nec congre-
“gari

" gari potest? ubi tunc residebit infallibili-
 " ras? Quis erit iudex Controversiæ infal-
 " libilis, cujus sententiæ & iudicio stare de-
 " bemus? An Concilium? sed, ut dixi, non
 " est congregatum, nec congregandum;
 " quippe hujus congregationi non solum
 " longior mora, sed & multa obstacula po-
 " ni possunt. An consensus omnium Epis-
 " coporum totius Ecclesiæ? At jam aliqui
 " inter se dissentiunt; imò sic dissensus unius
 " alteriusve jam infirmaret totam infallibi-
 " litatem, & sic nullum unquam iudicium
 " erit infallibile. An consensum majoris par-
 " tis? Hoc moraliter est impossibile. Num
 " omnes in orbe Episcopi erunt intorro-
 " gandi? Quis numerabit, ut tandem dig-
 " noscatur, cui sententiæ major pars adhæ-
 " reat? Et quis hunc consensum fidelibus
 " certò annuntiabit? Quid, si plurimi Epis-
 " copi errarent, uti factum in ipsis Con-
 " ciliis *Arminensi*, & *Ephesino II*? Quid igitur
 " restat? Nil nisi Cæsus fidelium, lai-
 " corum, civium, rusticorum, mulierum &c.
 " Sed horum utique est audire, non docere;
 " credere (*id est discere*) non iudicare; pasci,
 " non pascere. En! quousque prolabimur?

" Profectò hæc omnia remedia pro fi-
 " nienda controversia, & stabilienda doctri-
 " na vel omnino moraliter impossibilia, vel
 " saltem extraordinaria sunt: si Christus Ec-
 " clesiæ suæ bene consulere volebat, (con-
 " suluit

“ soluit autem) ei providere debuit de me-
“ dio ordinario, certo, atque præsentì, ut
“ enatis controversiis semper præstò sit ju-
“ dex, cujus iudicio stari debet, ne plures
“ fideles in errorem inducantur, vel diu in
“ eodem detineantur. Omnis communitas
“ sibi providet de mediis ad sui conserva-
“ tionem necessariis tum ordinariis, tum ex-
“ traordinariis. Putas, Christum minus pro-
“ vidisse Ecclesiæ suæ, quam usque ad fi-
“ nem mundi duraturam esse voluit?

“ Periculum non fat submovent, qui
“ dicunt, Ecclesiam perpetuò habere in-
“ fluxum & aduersionem à Christo. Hoc qui-
“ dem verum est: ad tamen hic influxus & ad-
“ sistentia sunt invisibiles. Debet ergo cognos-
“ ci, per quem canalem iste influxus & ad-
“ sistentia in Ecclesiâ visibili operentur, atque
“ eo ipso necesse est, hunc canalem esse cer-
“ tum, semper præsentem, atque apertum.
“ Hunc canalem dicimus esse Primatum Petri,
“ atque Romanorum Pontificum, quando, ut
“ ajunt, loquitur *ex cathedra*, id est, ad to-
“ tam Ecclesiam, & ut ita dicam, cum totâ
“ Ecclesiâ. Non enim sic *solum* statuimus Pon-
“ tificem infallibilem, ut ejus qualiscunque
“ enunciatio aut adsertio pro infallibili ha-
“ beat; siquidem ut homo privatus, ut
“ Doctor, ut Magister sua sensa promere
“ valet; sed quando ut Vicarius Christi, ut
“ Successor Petri loquitur, cui Christus suam
“ inedi-

inædificavit Ecclesiam, cui fidei depositum
 commisit, cui in fide & doctrinâ omnes
 suas oves pascendas tradidit, quemque
 jussit confirmare fratres suos: nempe tunc,
 quando exorto in Ecclesiâ dubio vel con-
 troversâ, facta prius diligenti inquisitione,
 audito suo tum concilio domestico, tum
 iis Episcopis & Ecclesiis, in quibus lis &
 error grassatur, consulta quoque sacra
 Scriptura & Traditione, vocem suam de-
 promens ex alto judicat, statuit, docet,
 definit,

Atqui tunc non ipse solus loquitur
 Pontifex, sed cum ipso loquuntur suum
 concilium domesticum, Episcopi consulti,
 quorum interest, & qui propius causæ
 notitiam habent; denique cæteri per or-
 bem dispersi Episcopi per adhæSIONem &
 communionem cum Romana Sede, qua-
 cum in fide & doctrina tanquam cum
 centro unionis necessariò conspirare de-
 bent, & quia non habent causam dissen-
 tiendi; ut adeo horum adensus sit qui-
 dem *tacitus*, ad tamen moraliter semper
præsens, certus, & justè præsumtus. Ita verè
 dici valet: Pontifex loquitur cum tota Ec-
 clesia, & Ecclesia cum Pontifice, quin
 necesse sit expectare consensum reliquo-
 rum Pastorum *expressum* atque *futurum*,
 utpote qui, uti demonstravimus, morali-
 ter impossibilis existit „

Porro

Porro cum omni tempore schismata
enasci, ac Hæreses succrescere possint in
summum Ecclesiæ detrimentum, cum pari-
ter ad malum istud gravissimum indilate in-
digitandum, aut amoliendum infinita Christi
Providentia Ecclesiæ suæ media competentia
tribuisset credenda sit; cumque malum istud
neque debite cognosci, nec efficaciter con-
velli possit, nisi in promptu habeatur tri-
bunal & iudex competens & infallibilis ve-
rum à falso eatenus discernendi, ut ejus
iudicio Fideles tuto acquiescere possint ac
debeant; cum denique præter cathedram
Petri, ac summum Christi in terris Vica-
rium, promptum huiusmodi tribunal, ac ju-
dex semper paratus assignari non possit; hinc
rectè concluditur, Summum Pontificem in
decidendis definiendisque memoratis contro-
versis esse infallibilem. — Profectò certa ra-
tione tenendum est, id Christum pro Ec-
clesiæ sua fecisse & instituisse, quod pro Ec-
clesiæ, & fidei conservatione maximè op-
portunum est, imò necessum: atverò per
iudicem infallibilem Pro ingruente necessi-
tate paratum & expeditum, schismata re-
primi & Hæreses opportunum est atque ne-
cessarium: igitur dubitari non potest, quin
de hoc medio Christus Ecclesiæ suæ pro-
viderit. — Consequitur, quòd legitimus Pe-
tri successor, visibile caput Ecclesiæ, Sum-
mus in terris Christi Vicarius, Pontifex
nempe Romanus sit quoque iudex infallibi-
lis in decidendis controversis fidei & morum.

Quare *Cl. Veith* loco superius citato ulterius ita prosequitur: “ Ostendo, Papam
 “ jus & potestatem tuendi & conservandi
 “ unitatem fidei in Ecclesia universali non
 “ habiturum, nisi, subortis dubiis aut con-
 “ troversis fidei, totam Ecclesiam, id est,
 “ omnes Fideles, tam Laicos, quàm Cleri-
 “ cos, ipsosque Episcopos cogere posset ad
 “ Adsensum *dogmaticis* suis adsertionibus
 “ præstandum. Quomodo enim sine hac vi
 “ coactiva tuebitur unitatem fidei, ut om-
 “ nes cum ipso idem sentiant & credant?
 “ Quomodò erit centrum unitatis fidei, si
 “ fidelibus ab hoc centro recedere & dissen-
 “ tire licitum sit? Certè antiquissima & per-
 “ petua Patrum traditio est, omnes fideles
 “ obligari, ut cum Cathedra Petri seu Ro-
 “ mano Pontifice in doctrina fidei & mo-
 “ rum consentiant. Sic *S. Irenæus* sæculo
 “ secundo Ecclesiæ scribit *L. 3. contra Hæ-*
 “ *reses C. 3.* his verbis: *ad hanc enim Eccle-*
 “ *siam* (loquitur de Ecclesia Romana parti-
 “ *culari)* *propter potentioverem Principalitatem*
 “ *neesse est omnem convenire Ecclesiam, id est,*
 “ *eos, qui sunt undique fideles: nimirum ne-*
 “ *cesse est, omnes in doctrina fidei conve-*
 “ *nire cum Ecclesia Romana; nam S. Ire-*
 “ *næus* hoc loco sibi probandum proposuit,
 “ ex Romanæ Ecclesiæ fide & traditione
 “ Hæreticos confundi; prout legenti totum
 “ contextum patebit. *S. Cyprianus* sæculo
 “ tertio *Epist. 55. ad Cornelium* ait: *Neque*
 “ *enim Hæreses abortæ sunt, aut nata sunt*
 “ *schis-*

“ schismata, quàm inde, quod Sacerdoti Dei non
“ obtemperatur, nec unus in Ecclesiâ ad tempus
“ Sacerdos & iudex (nempe in rebus fidei &
“ morum) vice Christi cogitatur; qui videlicet
“ est Romanus Pontifex, utpote jure divino
“ Vicarius Christi, & Pastor supremus Ec-
“ clesiæ... S. Hieronymus sæculo quarto in
“ Epistola ad Damasum Papam, de contro-
“ versia, utrum in Deo dicendum sit tres
“ Hypostases dari, scribens, ait: *Ideo mihi*
“ *Cathedram Petri & fidem apostolico ore lau-*
“ *datam censui consulendam... vos estis lux mun-*
“ *di, vos sal terræ... Ego nullum primum nisi*
“ *Christum sequens, Beatitudini tuæ, id est Ca-*
“ *thedræ Petri communionem consocior: super illam*
“ *Petram ædificatam Ecclesiam scio..... Qui-*
“ *cunque tecum non colligit, spargit, hoc est,*
“ *qui Christi non est, Antichristi est... Quam-*
“ *obrem obtestor Beatitudinem tuam per Cruci-*
“ *fixum, mundi salutem, per Homousion (seu*
“ *consubstantialem, id est, habentem unam*
“ *eandemque substantiam) Trinitatem, ut*
“ *mibi epistolis tuis sive tacendarum, sive dicen-*
“ *darum Hypostaseon detur auctoritas. Taceo*
“ *plura alia Patrum testimonia in hanc rem,*
“ *quibus palam fit, omnes fideles obligari,*
“ *ut in quæstionibus fidei & morum cum*
“ *Sede Apostolicâ sentiant; nisi enim hæc*
“ *obligatio daretur, omnes in ejusdem fi-*
“ *dei unitate conservare, & ad idem secum,*
“ *tanquam unitatis hujus centro, sentien-*
“ *dum adigere: quod divus Hieronymus bre-*
“ *viter ac distinctè enunciavit in Dialogo ad-*

“ *versus Luciferianos num. 9. his verbis: Ec-*
 “ *clesiæ salus in Summi Sacerdotis Dignitate*
 “ *pendet; cui si non exors quædam & ab*
 “ *omnibus eminens detur Potestas, tot in*
 “ *Ecclesiis efficiuntur schismata, quot Sa-*
 “ *cerdotes „*

Cùm itaque Christus Dominus de me-
 diis omnibus pro Ecclesiæ conservatione, ac
 Fidei integritate necessariis eidem inteme-
 ratæ sponiæ suæ providisse dici à quolibet
 rectè sentiente debeat; cumque medium præ-
 memoratum in omni consideratione specta-
 tum penitus necessum sit ad schismata præ-
 pediendâ, ac Fidei unitatem contra ingruen-
 tes Hæreses fartam tectam conservandam;
 nemo non vider, in hanc penitus convenien-
 dum esse sententiam ab omnibus, qui de
 infinitâ Christi Providentiâ recta sensa foveat.

Quare etiam *S. Thomas 2. 2. Q. 1. Art. 20.*
 inquit: “ Ad illius Auctoritatem pertinet
 “ editio Symboli, ut ab omnibus inconcussa
 “ fide teneantur. Hoc autem pertinet ad
 “ auctoritatem Summi Pontificis, ad quem
 “ majores & difficiliore Ecclesiæ quæstiones
 “ referuntur, ut dicitur *in Decret. Extr. de*
 “ *Baptismo Cap. Majores.* Unde & Dominus
 “ *Luc. XXII.* Petro dixit, quem Summum
 “ Pontificem constituit, *Ego pro te rogavi,*
 “ *ut non deficiat fides tua.* Et hujus ratio est,
 “ quia una fides debet esse totius Ecclesiæ
 “ secundum illud *1. Corinth. 1. Idipsum dica-*

" *tis omnes, ut non sint in vobis schismata:*
 " quod servari non posset, nisi quæstio fi-
 " dei de fide exorta determinetur per eum,
 " qui toti Ecclesiæ præest, ut sic ejus sen-
 " tentia à totâ Ecclesiâ firmiter teneatur;
 " & ideo ad solam auctoritatem Summi Pon-
 " tificis pertinet nova editio Symboli, sicut
 " & omnia alia, quæ pertinent ad totam
 " Ecclesiam, ut congregare Synodum ge-
 " neralem, & alia hujusmodi „

Substratæ materiæ magis magisque enu-
 cleandæ ac vindicandæ vel maximè adtem-
 perata sunt ea, quæ *Antifebronius vindicatus*
Part. II. Diss. V. Cap. II. Pag. 322. & seqq.
 adpositè pulchrèque refert: " Ea tantummo-
 " do conferamus, quæ in *Jansenii* causâ à
 " Gallicanis Episcopis ad Romanos Pontifi-
 " ces *Innocentium X. & Alexandrum VII.*
 " perscripta fuere. Epistola, quâ anno 1651.
 " ab *Innocentio* quinque Jansenianarum propo-
 " sitionum damnationem petierunt, ab his
 " verbis inchoatur: *Majores causas ad Sedem*
 " *Apostolicam referre* SOLEMNIS ECCLESIE MOS
 " EST, quem FIDES PETRI NUNQUAM DEFICIENS
 " *perpetuo retineri* PRO JURE suo postulat. *Inno-*
 " *centius* anno 1653. Propositiones confixit.
 " Eodem anno Episcopi ad *Innocentium* se-
 " cundò scripsere, gratulantes, quòd PESTI
 " GRASSANTI ET CERTISSIMAM PERDITIONEM
 " ADLATURE *obstitisset* SUMMI PONTIFICIS inde-
 " *fessum studium, & ex alto petita potestas,*
 " *quæ*

quæ SOLA acerrimam illam animorum collisionem compescere poterat.

“ Tum inter *Innocentii I. ad Africanos*
 “ de *Pelagii* erroribus Decretalem, & hanc
 “ *Innocentii X.* constitutionem institutâ com-
 “ paratione; *Enimvero*, inquit, *vetustæ illius*
 “ *ætatis Ecclesia catholica solâ Cathedræ Petri*
 “ *communione & auctoritate fulta. . . Pelagianæ*
 “ *Hæresis damnationi absque cunctatione sub-*
 “ *scripsit; perspectum enim habebat non solum ex*
 “ *Christi Domini nostri pollicitatione Petro factâ,*
 “ *sed etiam ex Actis priorum Pontificum. . .*
 “ *judicia PRO SANCIENDA FIDEI REGULA à sum-*
 “ *mis Pontificibus lata. . . DIVINA ÆQUE AC*
 “ *SUMMA PER UNIVERSAM ECCLESIAM AUCTORITA-*
 “ *TE NITI.*

“ *Fansenii* tamen ad seclæ, ut meritum
 “ damnationis relum effugerent, comminisci
 “ cœperant, neque illas propositiones *Fan-*
 “ *senii* esse, neque in *Fansenii* sensu damna-
 “ ras. Iterum ergo Gallicani Antistites anno
 “ 1654. ad *Innocentium* confugerunt, de *Fan-*
 “ *senianis* querentes, quòd è *vetere fidei de-*
 “ *posito, cujus custodia Cathedræ Petri à Christo*
 “ *concredita est, partem adimere tentarent.*

“ Mortuo autem *Innocentio*, ad *Alexan-*
 “ *drum VII.* ejus Successorem literas anno
 “ 1656. dederunt, in quibus quæ super *In-*
 “ *nocentiu* decreto acta fuerant referentes,
 “ eadem, inquit, *alacritate illud suscipimus,*
 “ *quæ*

qua Concilii Africani Patres ab ipsis expeti-
tam Zosimi epistolam amplexi sunt; quæ Pe-
lagii atque Cælestii errores... PEREMTORIO DE-
CRETO PROSTRAVIT.

Ut æquissimis Gallicorum Præsulorum
in rem catholicam studiis Alexander satis-
faceret, celebrem ad eos fidei formulam
ab omnibus subscribendam misit. At Fan-
seniani novas ordiri technas, ut invitam
subscriptionem effugerent. Anno igitur
1661. Episcopi aliis literis Romanum Pon-
tificem consuluerunt. In his multa notatu
digna sunt. Ast postquam, inquit, supra
montem illum, qui est in vertice montium,
ascendisti, ut evangelizares Sion, vox Domini
in manu forti: quippe dedit Deus voci suæ
vocem virtutis in tuâ Beatitudine, quæ locuta
est sicut potestatem habens; clamavit, & quasi
tuba exaltavit vocem suam ad retundendos om-
nes impetus Fansemaneæ sectæ... Nullum quippe
novimus montem coagulatum, quàm Apostoli-
cum, ubi Doctrina cælestis, sicut lac parvulis,
bene autem valentibus tanquam solidus cibus
ministratur. In hoc monte nos ipsi pascimur
(ut ait Augustinus ad populum suum) pasci-
mus vos, pascimur vobiscum, & quia in eo
Dominus docet, statuimus ibi secundum verba
Tertulliani finem quærendi, stationem credendi,
expunctionem inveniendi... In te autem, ve-
lut in Petri successore, nostrum omnium for-
titude firmata est.

“ Eodem anno Episcopi Encyclicam per
 “ Gallias epistolam direxere, qua Alexandri-
 “ na formula præscribatur; ibi autem ani-
 “ madverterunt, has omnes turbas à ma-
 “ ligno spiritu excitatas fuisse, etsi post *In-*
 “ *nocentii* constitutionem, qua *Fansenii* pro-
 “ positiones ut hæreticæ notabantur, *nihil*
 “ *amplius supererat desiderandum*, *Fanseniani*
 “ Episcoporum studio artibus ac dolis elu-
 “ dere satagebant.

“ Itaque Antistites anno 1663. aliis En-
 “ cyclicis literis *Alexandrinæ* formulæ sub-
 “ scriptionem urserunt. In his porro literis
 “ *Aviti Viennensis* Episcopi ad *Hormisdam*
 “ Papam epistolæ meminerunt, in qua erga
 “ Pontificem omnes Galliarum Ecclesias ita
 “ comparatas esse adseverabant, ut quidquid
 “ in fidei causis ipsi decernere videretur,
 “ amplectendum sibi credendumque profite-
 “ rentur. Addunt, hoc esse præcipuum suæ
 “ ipsorum gloriæ caput, unde invicta eo-
 “ rum fides auctoritasque falli nescia eva-
 “ dat; utramque, si Religionis centrum ser-
 “ vent, indissolubili nodo conjunctam.

“ Quid, quæso! ad explicandam com-
 “ mendandamque Pontificis *infallibilitatem*
 “ istis disertius atque magnificentius? Anne
 “ enim ab omni erroris periculo atque adeo
 “ suspicione immunis non sit *fides Petri*, nun-
 “ quam deficiens ex alto petita potestas,
 “ quæ sola & animorum in rebus fidei col-
 “ lisionem

“ lisionem compescere possit, & judicia sua
“ absque cunctatione subscribi postulet; qui
“ errores peremptorio decreto prosterнат; in
“ quo det Deus voci suæ vocem virtutis;
“ per quem Doctrina cœlestis administratur;
“ in quo docente statuimus finem quærendi,
“ & stationem credendi, ut omnium forti-
“ tudo firmetur; qui cæterorum reddat in-
“ victam fidem, auctoritatemque errori haud
“ obnoxiam? „

Impetrare etiam à me non valeo, ut
omittam præclara quædam loca *Cl. Petri Bal-
lerinii* in rem hanc maximè facientia: loqui-
tur autem is in libro suo *singulari de vi ac-
ratione Primatûs Cap. XIII. §. I. n. 1.* in mo-
dum sequentem: “ Traditionem exordiat ab
“ antiquissimo Patre, Martyre, & Lugdu-
“ nensi Episcopo *S. Ivenæo*, qui Apostolico-
“ rum Patrum suppar & auditor fuit. Is in
“ libris, quos contra Hæreses pro catholica
“ fide scripsit, eximium de Primatu Roma-
“ næ Sedis testimonium ponens, hujus Pri-
“ matûs vim in necessitate unitatis fidei om-
“ nibus christianis impositâ veluti præci-
“ puam inculcat. Perspicuè nimirum de fidei
“ doctrina, quæ in Ecclesiâ Romanâ jam
“ inde ab Apostolis per summos Pontifices
“ sibi invicem succedentes traditur, Sermo-
“ nem faciens, affirmat imprimis *hac doctri-
“ nâ Hæreticos atque Hæreses detegi, atque re-
“ futari.*

“ *Maximæ & antiquissimæ & omnibus cog-*
 “ *nita à gloriosissimis duobus Apostolis Petro &*
 “ *Paulo Romæ fundatæ & constitutæ Ecclesiæ*
 “ *eam, quam habet ab Apostolis traditionem,*
 “ *& annuntiatam hominibus fidem per successio-*
 “ *nem Episcoporum venientem usque ad nos, in-*
 “ *dicantes, confundimus omnes eos, qui quoque*
 “ *modo vel per sui placentiam malam, vel va-*
 “ *nam gloriam, vel per coecitatem & malam*
 “ *sententiam, præterquam oportet colligunt. IRE-*
 “ *NÆUS Lib. 3. contra Hæres. Cap. 3.*

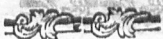
“ *Dein verò rationem adlaturus, cur ex*
 “ *hujus Apostolicæ Ecclesiæ potius, quam*
 “ *ex aliarum traditione ac fide Hæreticos*
 “ *& Hæreses dignoscendas atque confunden-*
 “ *das proposuerit, Primatum ejusdem Ro-*
 “ *manæ Ecclesiæ proprium adfert, cujus*
 “ *præcipuum jus illud declarat, ut cum eâ*
 “ *omnes undique catholicæ Ecclesiæ, in eâ-*
 “ *dem utique fide, convenire seu concor-*
 “ *dare debeant; ad hanc enim Ecclesiam, in-*
 “ *quit, propter potentio rem Principalitatem ne-*
 “ *cesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est*
 “ *eos, qui sunt undique fideles: ut scilicet ex*
 “ *hac concordia seu unitate fidei cum fide*
 “ *Romanâ discernatur, quænam Ecclesia, vel*
 “ *quinam Christiani teneant veram fidem,*
 “ *veramque Christi doctrinam: alias, si qui*
 “ *discordent, eorum doctrina Hæresi deputetur.*

Idem Author citato libro Cap. XV.
 §. VIII, n. 31. ponit sequentia; “ *Cum Ro-*
 “ *manâ*

“mani Pontifices in controversiis fidei dog-
“maticas definitiones promulgant, quibus
“ex Primatûs institutione ac officio unitati
“fidei in tota Ecclesia prospiciant; illas S. Pe-
“trus qui in ipsis vivit, per os eorum pro-
“nunciat, & loquitur fidei veritatem, ac
“judicia hujusmodi semper habita fue-
“runt in Ecclesiâ veluti judicia ipsius
“S. Petri, seu illa S. Petri fides, quam
“Christus posuit *Petram* & fundamentum
“Ecclesiæ. Non est autem hæc *Petri*, seu
“successorum ejus fides fundamentum Ec-
“clesiæ ex ipsius Ecclesiæ consensu, sed
“per se se ex institutione Christi, quæ pro-
“fectò exigit, ut illi absolutè omnes adhæ-
“reant, & consensum præstent bono uni-
“tatis, quæ in hac fidei petrâ tanquam in
“centro formatur & continetur. Quid?
“quòd Christus, cùm Petri fidei commisit,
“ut in periculis & dissensionibus circa fidem
“confirmaret fratres, commisit, ut eos ad
“adsensum cogeret, & in unitate contine-
“ret; non verò cogendi vim ex eorum
“consensu derivavit: aliàs non commisisset,
“ut ipse confirmaret fratres, sed ut ipsi,
“si ei præstarent adsensum, se se confir-
“marent. Idem itaque confirmandi manda-
“tum, quod ex Primatûs officio Romanos
“quoque Petri successores adficit, à fratrum
“& Ecclesiæ consensu cogendi vim ex-
“spectare dici non potest.”

Denique idem Author Cap. XV. §. I. n. 3. & 4. præfens argumentum ita concludit: " Quid autem ex his sequatur in eam
 " sententiam de inerrantiâ & infallibilitate
 " summorum Pontificum in definitionibus
 " fidei, quam adversarii maximo conatu im-
 " petunt & impugnant, quisque omni præ-
 " judicio vacuus facile intelliget. Si enim
 " Romani Pontificis jus præcipuum, pro-
 " prium, & personale ratione Primatûs est
 " jus cogendi omnes catholicos, totamque
 " Ecclesiam catholicam ad eandem secum
 " unitatem præsertim in fide; si hoc jus
 " Petro tributum ob continendam & con-
 " servandam fidei unitatem ratione Prima-
 " tûs, non debuit in Petro desinere, sed ad
 " successores ejus transivit; si ob hujusmodi
 " finem S. Petri fides à Christo posita fuit
 " tanquam petra & fundamentum Ecclesiæ,
 " cui tota Ecclesia incumberet & adhereret
 " unitate ejusdem fidei; si ob eundem fi-
 " nem Christus voluit, ut in periculis &
 " controversiis fidei, quibus Daemon cri-
 " brare niteretur Christianos, Petrus sua fide
 " confirmaret fratres, seu contineret in ejus-
 " dem suæ fidei unitate; si ob eundem fi-
 " nem & officium, quod etiam post Aposto-
 " lorum mortem Ecclesiæ in perpetuum du-
 " ratione necessarium futurum erat, Petri
 " fides ac doctrina fidei non debebat desi-
 " nere in Petro, sed transire ad ejus suc-
 " cessores, in quibus ipse semper vivens,
 " ac per eorum os semper loquens & do-
 " cens

“ cens veram fidem, hujus unitatem conti-
“ neret; si hac de causâ Romanorum Pon-
“ tificum fides habenda est uti fides Petri,
“ & veluti ore ipsius Petri tradita, cui obe-
“ dientia & obsequium etiam cordis præ-
“ standum est; si hinc orta est illa præro-
“ gativa Romanæ fidei peculiaris, quam om-
“ nes profiteri necesse est, ut se Catholicos
“ probent, & à qua qui absunt, minimè
“ Catholici habiti, & habendi sunt; Roma-
“ næ autem fidei nomine intelligitur Doc-
“ trina non solum à Petro, verùm etiam à
“ successoribus ejus tradita ac definita, quæ
“ ratione Primatûs ad ipsos traducti eodem
“ jure cogit omnes ad unitatem, ac cogebat
“ fides Petri; & idcirco quod *S. Irenæus*
“ dixit, necesse esse, omnes undique fideles
“ convenire cum Romanâ fide, idem est,
“ ac dicere, necesse esse, omnes convenire
“ cum fide, quam Romani Pontifices ex of-
“ ficio tradunt atque definiunt: si hæc, in-
“ quam, & alia ejusdem generis, quæ ex
“ præmissis fluunt, vera sunt, & consequen-
“ ter verum est, dogmaticas eorundem Pon-
“ tificum definitiones cogere totam Eccle-
“ siam ad adsentiendum iisdem, & ad ejus-
“ dem fidei unitatem omnino præstandam;
“ quis non videat, ejusmodi definitiones de-
“ bere esse infallibiles? *Bossuetus* Sermonem
“ faciens de doctrinâ Ecclesiæ catholicæ,
“ hoc principium certissimum quarto loco
“ ponit, *non licere discedere ab ejus Ecclesiæ*
“ *doctrina, idem esse aliis verbis, ac dicere, eam*
“ *doctri-*

a doctrinam esse infallibilem. Similiter igitur
 a fateri necessarium esse, convenire, & non
 a deserere unitatem cum definitionibus, seu
 a doctrinâ fidei Romanorum Pontificum,
 a idem est, ac fateri, hanc esse infallibilem.
 a Enimvero siqua ejusmodi definitio esse
 a posset erronea, Ecclesia, quæ ad unitatem
 a ejusdem fidei ratione Primatus cogitur,
 a cogeretur ad adfentiendum errori, quod
 a ex promissis Christi Ecclesiæ factis est im-
 a possibile. Vel ergo negandum est, Prima-
 a tus jus præcipuum non respicere unita-
 a tem Ecclesiæ cum fide Petri & Successo-
 a rum ejus, quod ex scripturâ & traditione
 a ipsi adversarii concedere ac fateri com-
 a pulsi sunt: vel si hoc extra dubium est,
 a definitionum, quæ in unitatis bonum à
 a Romanis Pontificibus prodeuntes vi coac-
 a tivâ præditæ sunt, inerrantia in dubium
 a vocari non potest. Videant ergo adversa-
 a rii, num cum laudatis principiis, quæ ipsi
 a quoque confitentur, cohæreant, quando
 a concessis principiis inerrantiæ seu infalli-
 a bilitatis consequentiam cœteroquin legiti-
 a mam ac necessariam impugnant.

a Neque verò incohærentiam se decli-
 a nare existiment, eòquòd fateantur, necesse
 a quidem esse omnes Christianos convenire
 a cum fide Romanæ Sedis seu Ecclesiæ, quam
 a erroris expertem & infallibilem agnoscunt;
 a non verò convenire etiam cum fide, quam
 a definiunt Summi Pontifices, quibus tan-
 a rummodo

rummodo infallibilitatem denegant. Hæc enim distinctio inter Romanam sedem aut Ecclesiam, & Romanos Pontifices, cum de doctrina fidei, & de jure cogendi ad fidei unitatem agitur, ex principiis jam constitutis ita refellitur, ut qui eam obtrudunt, cum iisdem principiis per ipsos quoque concessis haud concordantes, in idem incohærentiæ vitium recidant, quod vitare contendunt. Enimvero cur, rogo, necessarium esse fatentur, omnes Christianos convenire, seu unitatem servare cum Romanæ Sedis & Ecclesiæ fide, hancque prærogativam soli Romanæ, & nulli alii particulari Ecclesiæ vel sedi adtribuunt? utique propter potiorem Principalitatem respondebunt cum S. Irenæo, id est, propter Primatum ejus unius proprium, qui quidem ob unitatem potissimum fidei conservandam institutus, vi cogendi prædictus ipsam necessitatem conveniendi in fide omnibus verè Christianis imponit. Quæ autem vis ac prærogativa Romanæ Sedis aut Ecclesiæ propter Primatum concedenda est, Romanis Pontificibus competit, in quibus tantum est tota ratio Primatûs, ita, ut neminem in eo consortem aut coadjutorem requirat.... Fides ergo Romanæ Sedis vel Ecclesiæ, quæ eam conveniendi necessitatem adfert ratione Primatûs, alia non est, nisi fides à Romanis Pontificibus tradita, & in unitatis bonum, cum opus est, ex ejusdem Primatûs offi-

“cio ac jure definitâ. Qui igitur apertissi-
 “mis traditionis testimoniis convicti, ne-
 “cessarium fatentur convenire cum Romanæ
 “Sedis seu Ecclesiæ fide, necessarium quo-
 “que fateri debent cum doctrinâ fidei à
 “Romanis Pontificibus propositâ seu defi-
 “nitâ convenire, ac propterea infallibilem
 “agnoscant oportet eam, quam eidem pro-
 “ponunt definiuntque doctrinam fidei, quæ
 “eadem est ac Romanæ Sedis & Ecclesiæ
 “doctrina ac fides, cum qua totam Eccle-
 “siam convenire necesse est. Siquis adver-
 “sarium in hoc adhuc repugnet, quo-
 “modo cum concessis principiis concordet
 “non video, ”

CAPUT IV.

*De nexu inter Ecclesiam, & civile
imperium.*

§. I.

Generalis notio hujus objecti.

Cuiuslibet à præventionis ac partialitatis stu-
 dio immuni manifestè adparet ex iis omni-
 bus, quæ hucusque pro sanctâ Dei Ecclesiâ
 retulimus, argumentis atque momentis, quòd
 Ecclesia (aliter ac passim sentiunt Protestan-
 tes) sit status inæqualis, status sacer à po-
 litico

litico omnino distinctus, denique status *divino* speciarim *jure* institutus, ita, ut sacrae hujus Reipublicae Regimen atque Gubernatio per veram jurisdictionem spirituales & ecclesiasticam ab ipso Christo Domino concedita fuerit Petro, ac reliquis Apostolis, & horum sub debitâ mensurâ ac subordinatione Hierarchicâ successoribus.

Illud sacrae Potestatis depositum Rectoribus Ecclesiae *jure divino* traditum nec immutare ipsi, minus in manus alienas transferre possunt; quin eo ipso fixos à Christo limites infringant & excedant. Habet Ecclesia jura sua spiritualia, habet & civile Imperium jura sua politica; quin tamen pars una in jura partis alterius involare audeat. Deo, quae sunt Dei, Caesari, quae sunt Caesaris, ex ipsâ Christi sententiâ tribuenda sunt. — Utramque porro Potestatem, si debitè exercentur, miro modo conciliari, & cum summâ utilitate reciproca vigere in societate humana, nemo rerum expertus, animique candorem suis in praecordiis fovens inficias ire potest. — Quodsi privati quidam hincinde irrepserint abusus, animo recolendum est illud vulgatum: *Tollatur abusus, & maneat usus.* — Itaque Rectores Ecclesiae quâ tales non nisi in causas ecclesiasticas, & imperantes civiles in causas politicas Potestatem respective suam exercere valent.

De scriptoribus illis, qui adfentationibus commoti, uni aut alteri parti Potestatem adjudicarunt incompetentem, *Cl. Zallinger L. V. J. E. P. Cap. VI. §. CCCLXIV.* sequentia dicit: “ Siqui olim Doctores ultra
 “ justos limites amplificasse sacram Ecclesiae
 “ Potestatem censendi sunt; potiore certè
 “ jure adfirmabimus, hodiernos scriptores
 “ non paucos in eadem Potestate seu arctan-
 “ dâ, seu atterendâ ita versari, ut nihil
 “ prope, nisi *inane Potestatis simulacrum* Ec-
 “ clesiae relinquunt: vim omnem ac faculta-
 “ tem eâ utendi in manus Principum poli-
 “ tiorum transferant. Nec verò, cùm Ca-
 “ tholicos se non pauci profiteantur ex il-
 “ lorum numero, apertè sacrilegi sunt; sed
 “ vias obliquas & anfractus irruendi in sanc-
 “ tuarium, nempe obrentus nexusque con-
 “ fingunt tot ac tantos, ut nesciam, quæ
 “ causa sacra ac spiritualis, quodve negotium
 “ ecclesiasticum excogitari possit, in quo
 “ non totum pene à politicâ Potestate pen-
 “ dere debeat, quidquid ab ecclesiasticâ de-
 “ cernendum & conficiendum erat „.

Et §. subsequente addit sequentia: “ Ec-
 “ clesiae Potestatem esse supremam in suo
 “ genere, atque à politicâ Potestate inde-
 “ pendentem verbis non negant, qui catho-
 “ lico nomine censeri volunt, neque jana
 “ *Puffendorfianum spectrum* de repugnantia sta-
 “ tûs in statu producent, ab ipsis Protestan-
 “ tibus nunc quidem explosum. Nihilomi-

nus illud perpetuò ingerunt tanquam cer-
 tissimum juris ecclesiastici principium: *Ec-
 clesia in statu est*, (civili) *non é contrario sta-
 tus in Ecclesia*. Sed animadverte: Non vi-
 deo, quomodo id dictum conciliari queat
 cum obviis ideis *de toto & parte, de priori
 ac posteriori*. Ecclesia una est & catholica,
 multoque latius diffunditur, ac quivis ci-
 vilis status: igitur status, nempe id, quod
 minus est, nec nisi pars Ecclesiæ univer-
 salis, in Ecclesia est, non contra. Dein
 Ecclesia supra fundamentum Apostolorum
 & Prophetarum ædificata, omnem civilem
 statum, qui nunc quidem est, antiquitate
 superat; unde status in Ecclesiâ condi-
 buerunt, non Ecclesia in statu. Sanè Prin-
 ceps, qui hunc civilem statum repræsen-
 tat, per Baptismum Ecclesiam ingreditur,
 non Ecclesia Principem,,.

Et paulò post, interjectâ nimirum atque
 explanatâ hypothesi, subnectit: "Nihil ergo
 ex ancipiti hac, seu potius falsâ senten-
 tiâ: *Ecclesia est in statu*, legitime concludi
 potest contra jura Potestatis sacre, nisi
 cum Protestantibus *systema territoriale* con-
 cludere quis velit, illudque efficere, quod
 ipsis nunc Lutheranis displicet: *Cujus est
 Regio, illius est Religio*,,.

§. II.

Specialior memorati nexûs discussio.

Statûs civilis notionem, originem, auctores, potestatem & finem in jure naturæ publico diffusè satis & clarè exposuimus. Similiter ex jure ecclesiastico publico hucusque explanato ad sufficientiam summamque perspicuitatem innotescit, quis Statûs ecclesiastici sit auctor, quæ statûs hujus natura, qualis in eo jurisdictio vigeat, quosque respiciat fines. Quæ quidem singula si ultro citroque considerentur ac comparentur inter sese, quemlibet oppidò convincunt, quòd lata sit distinctio inter statum *civilem*, & *ecclesiasticum*; quòdque hac inadventâ diversitate statûs, nihilominus optimè cohæreant inter se, hominesque tum ecclesiasticis, tum civilibus legibus deditos ad æternam ac temporalem felicitatem perducant.

Ad fines istos consequendos singularis potestas cum mediis propriis & adcommo-
datis tributa est Ecclesiæ Præsulibus ac Rectoribus; specialis itidem & distincta unâ cum mediis adpertinentibus concessa est Reipublicæ politicæ imperantibus ac moderatoribus: ita quidem, ut Respublica tam sacra, quàm civilis inter præfixos limites consistere debeat: cui quidem obligationi si pars utraque satisfaciatur integrè & ex officio, concordia & pax inter Ecclesiam & Imperium

florescit, fovetur ac consolidatur, publica ac mutua tranquillitas conservatur, populorum salus paratur, ac justitia & pax se se mutuo exosculantur tum pro Ecclesiæ, tum pro Imperii consolatione, & bono maximo: dum é contra ex infaustâ collisione mala subsequuntur non satis deploranda, totique societati humanæ exitialia. Religionis & Ecclesiæ leges civile imperium minimè labefactant; quin potius idipsum erigant atque corroborent: & leges civiles rectè institutæ sunt Ecclesiæ suffulcimenta. Priores à solâ Potestate sacrâ dimanare possunt; posteriores verò é jurisdictione civili descendunt. Igitur potestas legislativa *sacra* neutiquam Imperantibus politicis, sed solis Ecclesiæ Præsulibus competere potest ex ipsâ juris divini constitutione, veluti in decursu uberius explanabitur, simul atque ex perpetuâ & non interpolatâ Ecclesiæ praxi.

Quocirca Cl. *Bertrandus Erdt* in sua *Dissertatione de Ecclesia Christi regnante* §. XI. n. 4. ita disserit: “ Post ascensum Christi sacrum
 “ Ecclesiæ Imperium actu exercuerunt Apo-
 “ stoli, exercuerunt quoque post decessum
 “ Apostolorum horum Successores S.S. Pon-
 “ tifices, & Episcopi. Et quidem utrique
 “ semper independenter à Principibus poli-
 “ tics; imò his contradicentibus, prohiben-
 “ tibus, atrocissima tormenta mortemque
 “ minantibus ac inferentibus, prout actus
 “ Apostolorum, horum epistolæ canonicæ,
 M 2 “ atque

"atque historia ecclesiastica abunde testan-
 "tur. Nempe per tria prima sæcula Eccle-
 "siae plurima non localia solum, sed natio-
 "nalia quoque Concilia, in causâ Paschatis,
 "Baptismi Hæreticorum, Montani &c. coe-
 "gere Præsules, non Principes: Dispensa-
 "tiones homicidis, & moechis concessere
 "Pontifices, non Reges: excommunicati
 "sunt Hæretici à Præsulibus, non à Prin-
 "cipibus: electi sunt, aut depositi Episcopi
 "cum *Paulo Samosateno* & aliis à Pontifici-
 "bus, non ab Imperantibus politicis: pau-
 "cis: totum Regimen externum Ecclesiae
 "erat penes Pontifices, & Episcopos, non
 "Reges. Sed neque postquam Ecclesiae chri-
 "stianae nomen dederunt Christique legem
 "amplexi sunt Principes, pristinum jus
 "Episcopis abrogatum est; posteriores quip-
 "pe sub *Constantino magno* successerunt aequè,
 "ac eorum antecessores invicem, atque jura
 "Apostolorum sacra dirigebant eâ dignitate
 "& potestate, quæ à Christo, & Apostolis
 "in ipsos propagata erat",

§. III.

*Eadem causa ulterioribus constabatur
 argumentis.*

Constat ex anterioribus in decursu operis
 in medium adlatis momentis, fide divinâ cer-
 tum esse, quòd una, sancta, catholica, &
 aposto-

apostolica existat Ecclesia, in qua viget Hierarchya divinitus instituta, infallibilitas decernendi, ac potestas regendi. Pariter exactis hucusque productis atque protractis elucescit, quinam illi sint, quibus praeemorata sacra potestas à Christo tributa sit atque commissa; nimirum, non Reges, non Principes, non Magistratus; sed Apostoli, & horum legitimi Successores ii sunt, quibus regendi, solvendi ligandique in causis spiritualibus potestatem ille dedit, cujus arbitrio rectissimaque voluntate Ecclesia instituta, ejusdemque Pastores ac ministri deputati fuerunt.

Quare Cl. Author *Antifebronii vindicati Part. I. Diss. II. Cap. I. sub finem n. X.* inquit: "An ergo credibile sit, Christum Ecclesiae suae tam malè consuluisse, ut cum uno illam spiritu agi voluerit, eam tamen laicae potestatis, à qua tanta tamque periculosa morum dissimilitudo metuenda erat, arbitrio commiserit? Quanquam non his opus est argumentis, cum Paulus quid hac in re sentiendum sit, palam fecerit. Deus, inquit ille I. Cor. XII. 28. in Ecclesia sua posuit primum Apostolos, deinde Prophetas, tum Pastores, & Doctores. Ubi Reges? Ii tamen nominandi erant, ac primo quidem loco, nisi Paulus, cui Christi mens perspecta erat, omnem eis in Ecclesiâ potestatem adimere voluisset. Inviçto hoc argumento utuntur Bellarminus, Schwarzius,

„ ac *Podiensis Antistes*. Præiverat autem illis
 „ *S. Joannes Damascenus*, cujus hæc sunt
 „ verba de *Mag. Orat. II. Penes Imperatores*
 „ potestas non est, ut Ecclesiis leges sanciant.
 „ Attende, quid dicat *Apostolus*: Quosdam qui-
 „ dem posuit *Deus in Ecclesia*, primum Apo-
 „ stolos, secundo *Prophetas*, tertio *Pastores* &
 „ *Doctores ad perfectionem Ecclesiæ*: non adjecit
 „ *Imperatores*. Verbum locuti non sunt vobis
 „ *Reges*, sed *Apostoli* & *Prophetae*, *Pastoresque*
 „ & *Doctores*. . . *Tibi parebimus, o Imperator!*
 „ in iis, quæ ad hujus sæculi negotia pertinent. . .
 „ Verum ad res Ecclesiæ statuendas *Pastores* ha-
 „ bemus, qui nobis verbum loquuntur, atque
 „ ecclesiastica statuta tradiderunt „.

Audiamus etiam hoc loco illustriora va-
 riorum Patrum in rem hanc effata ac testi-
 monia. Sic magnus ille *Osus Cordubensis*
Episcopus Constantium filium *Constantini* ab
Arianis seductum, & eorum persuasione ne-
 gotiis ecclesiasticis se immiscentem graviter
 monet his egregiis verbis: „ Ne te misceas
 „ rebus ecclesiasticis, nec nobis *Episcopis*,
 „ *Imperator!* in hoc genere rerum eccle-
 „ siasticarum præcipe, sed ea potius à nobis
 „ discere. Tibi *Deus imperium* tradidit, no-
 „ bis ecclesiastica concedidit. Ac quemad-
 „ modum, qui tibi imperium surripit, *Deo*
 „ ordinanti repugnat; ita metue, ne, si ad
 „ te ecclesiastica pertrahas, magni criminis
 „ reus fias. Reddite, scriptum est, quæ sunt
 „ *Cæsaris, Cæsari*, & quæ sunt *Dei, Deo*.
 „ Ne-

“Neque nobis igitur terræ mandare licet,
“neque tu adolendi habes potestatem.”

Apud S. Athan. in Epist. ad Solitar.

S. Hilarius Lib. I. ad eundem Constantium porro ita loquitur: “Provideat & de-

“cernat Clementia tua, ut omnes ubique

“judices, quibus provinciarum administra-

“tiones concredite sunt, ad quos sola cura

“& sollicitudo publicorum negotiorum per-

“tinere debet, à religiosa se observantiâ

“abstineant; neque posthac præsumant at-

“que usurpent, ut putent, se causas cog-

“noscere clericorum.”

S. Athanasius in Epist. ad solitarios de eodem Constantio inter alia sic loquitur: “Qua-

“re dum simulat ecclesiasticum se curare

“Canonem, omnia contra Canonem agere

“molitus est... Quis Canon præcipit, ut é-

“Palatio Episcopus mittatur? quis tradidit

“Comites... Ecclesiasticis præesse rebus?...

“Quandonam Ecclesiæ decretum ab Impe-

“ratore accepit auctoritatem?,”

Insuper S. Felix II. in Epistola ad Zenonem Augustum ita differit: “Puto, quòd vo-

“bis sine ullâ dubitatione sit utile, si Eccle-

“siam catholicam vestri tempore Principa-

“rûs sinatis uti legibus suis, nec libertati

“ejus quemquam perinittatis obsistere, qua

“Regni vobis restituit potestatem. Cerrum

“est enim hoc rebus vestris esse salutare,”

“ ut

“ ut eum de causis Dei agitur, juxta ipsius
 “ constitutum Regiam voluntatem Sacerdo-
 “ ribus Christi studeatis subdere, non præ-
 “ ferre, & sacrosancta per eorum Præfules
 “ discere potius, quàm docere; Ecclesiæ
 “ formam sequi, non huic humanitus se-
 “ quenda jura præfigere, neque ejus sanctio-
 “ nibus velle dominari, cui Deus voluit Cle-
 “ mentiam tuam piæ devotionis colla sub-
 “ mittere, ne, dum mensura cœlestis dispo-
 “ sitionis exceditur, eatur in Contumeliam
 “ disponentis,

Denique S. *Gelasius I. in Literis ad Au-
 stasium Imperatorem* ita loquitur: “ Duo sunt,
 “ Imperator auguste! quibus principaliter
 “ mundus hic regitur: *Auctoritas sacra Pon-*
 “ *tificum, & Regalis potestas.* In quibus tanto
 “ gravius est pondus Sacerdotum, quanto ma-
 “ jorem etiam pro ipsis Regibus in divino red-
 “ turi sunt examine rationem. Nosti enim,
 “ Fili clementissime! quod licet præsideas
 “ humano generi dignitate, rerum tamen
 “ Præfulibus divinarum devotus colla sub-
 “ mittis, atque ab eis causas tuæ salutis ex-
 “ petis, inque sumendis cœlestibus Sacra-
 “ mentis, eisque, ut competit disponendis,
 “ subdi debere te cognoscis Religionis or-
 “ dine potius quàm præesse. Nosti itaque
 “ inter hæc ex illorum te pendere judicio,
 “ non illos velle ad tuam redigi volunta-
 “ tem. Si enim quantum ad ordinem per-
 “ tinet publicæ disciplinæ cognoscentes im-
 “ perium

perium tibi supernâ dispositione collatum,
legibus tuis ipsi parent Religionis Antisti-
tes. . . . quo, rogo, te decet adfectu eis
obedire, qui pro erogandis venerabilibus
sunt adtributi mysteriis „

Itaque imperantibus IN *Sacra* jus nullum
est: quid ipsis, quâ *Advocatis* Ecclesiæ CIRCA
Sacra competat, infra succinctius edicemus.

Prætenſa quæ in contrarium adduci
facta solent, nil omnino juris evincunt; ve-
luti ex recensione præcipuorum, ad quæ
adversarii provocant, clarè patebit. Sic in-
quiunt primo: *Constantinus* in causâ *Dona-*
tistarum iudices dedit; ergo exercuit jus in
sacra. — Verùm facilis & prompta est respon-
sio aliorum passim, & in specie *Cl. Erdt*,
§. XI n. 6. nempe: *Constantinus* in causâ
Donatistarum *Cæciliano* Episcopo *Carthagi-*
nensi gravissima crimina imponentium judi-
ces dedit, iisque dum causâ cecidissent in
primâ instantiâ, alterum delegatum iudicium
Episcoporum *Arelate* concessit; ut refert
S. Augustinus *Epist. 162.* *Non quia jam necesse*
erat, sed eorum perversitatibus cedens, ac omni
modo cupiens tantam impudentiam cobiberi &c.
Neutiquam igitur iudices dedit *Constanti-*
nus, ut in Episcopos jurisdictionem exer-
ceret; sed ut suâ adſistentiâ & protectione
turbas in utroque statu exortas, quibus se-
dandis impares erant Pontifex, & Episco-
pi, compesceret, ac *Donatistarum* impuden-
tiam

riam efficaciter refranaret. — Citatus author
 quoad aliud quoddam Constantini factum
 breviter ita respondet: “Porro *A*judicium,
 “quod Constantinus Mediolani instituit, *non*
 “*jure*, sed *facto* institutum est: ideo postea,
 “teste *S. Augustino Epist. cit* veniam prop-
 “terea petit ab Ecclesiæ Præsulibus.”

*A*junt *secundo*: Varia Concilia generalia
 ab Imperatoribus convocata fuerunt; ergo
 & — sed plana iterum est responsio, eos
 convocasse antiquis temporibus Orientalia
 Concilia non authoritativè & ex officio, id
 enim est intimum Primatui Summis Ponti-
 ficibus divinitus concessio; sed duntaxat sub
 ratione majoris protectionis ac suffulcimenti:
 unde etiam constat, quod tales convocatio-
 nes consensus Pontificius aut antecesserit,
 aut concomitatus, aut subsequutus fuerit. Ad-
 dit citatus Erdt præclare sequentia: “Porro
 “cur olim tantæ fuerint partes Imperato-
 “rum in convocandis Conciliis œcumenicis,
 “ratio est: quia illis temporibus per con-
 “tinua schismata, invalescentes Hæreses,
 “aut alias oppressiones, Ecclesia quasi con-
 “quassabatur; & Pontifices, ut vellet,
 “tali malo averuncando minimè sufficiebant.
 “In hisce ergo malis supprimendis pien-
 “tissimi Principes potestatem indicandi Con-
 “cilia sibi vindicarunt *non ex proprio Regi-*
 “*minis jure*, sed *jure Protectionis*: ut ordo
 “deberet servare, tumultus & tumultates
 “compescerentur, omnia tranquillè pera-
 “gerentur,

gerentur, Patrumque Canones & Decreta
 illorum Potentiâ & Authoritate sustentan-
 rentur, Ad Conciliorum nempe convocand
 tionem utraque potestas, ecclesiastica, &
 civilis, concurrere potest: illa, ut per ca-
 nones damnentur Hæreses, extinguantur
 schismata, sacra decreta ad disciplinam
 ecclesiasticam restituendam condantur: Hæc
 verò, ut canones & decreta in forensi ju-
 dicio vim legis, & effectum obtineant,
 atque per Imperii Provincias executioni
 tradantur, Hæreticorum contumacia fran-
 gatur &c. ».

§. IV.

De protectione & advocatia.

Constabilitâ nunc & evictâ causâ, quod
 Imperantibus civilibus defectu sacrae juris-
 dictionis spiritualis jus nullum in Sacra com-
 petat; discutiendum pro fine restat, an, &
 quali jure gaudeant *circa Sacra*; id est, quid
 ipsis ex munere advocati Ecclesiae incumbat.
 Securior in hac parte viam inire haud
 poterimus, ac si ea, quæ *magnum & acume-
 nicum Concilium generale Tridentinum* in hac
 causâ proponit, pro regulâ spectemus &
 normâ.

Quamobrem ipsa sanctissimi Concilii
 verba in extenso referre juvat; sunt autem
 sequentia: "Cupiens sancta Synodus eccle-
 "stasticam

«*clasticam disciplinam in Christiano populo*
 «*non solum restitui, sed etiam perpetuo*
 «*sarram rectam à quibuscunque impedi-*
 «*mentis conservari, præter ea, quæ ab ec-*
 «*clesiasticis personis constituit. Seculares*
 «*quoque Principes officii sui admonendos esse*
 «*censuit, confidens eos, ut Catholicos, quos*
 «*DEUS sanctæ fidei Ecclesiæque Protectores esse*
 «*voluit, jus suum Ecclesiæ restitui non tan-*
 «*tum esse concessuros; sed etiam subditos*
 «*suos omnes ad debitam erga Clerum, Pa-*
 «*rochos & superiores Ordines reverentiam*
 «*revocatos; nec permissuros, ut officia-*
 «*les, aut minores Magistratus, Ecclesiæ, &*
 «*personarum ecclesiasticarum immunitatem, Dei*
 «*ordinatione, & canonicis sanctionibus consti-*
 «*tutam, aliquo cupiditatis studio, vel in-*
 «*consideratione aliquâ violent; sed unâ cum*
 «*ipsis Principibus debitam sacris Summorum*
 «*Pontificum, & Conciliorum constitutionibus*
 «*observantiam præstent. Decernit itaque &*
 «*præcipit, sacros canones, & Concilia ge-*
 «*neralia omnia, nec non alias Apostolicas*
 «*sanctiones in favorem ecclesiasticarum per-*
 «*sonarum, libertatis ecclesiasticæ, & contra*
 «*ejus violatores editas, quæ omnia præ-*
 «*senti etiam Decreto innovat, exactè ab*
 «*omnibus observari debere &c.». Ss. 25.*
Cap. XX. de Reformatione.

Quid his superaddendum? illud præpri-
 mis forsitan, quod in fine jam citati capituli
 ad pietissimos Principes adnectitur gravis-
 simum

finum his conceptum verbis monitum:
“ Adeoque eâ in re quisque officium suum,
“ sedulò præstet: quo cultus divinus devotè
“ exerceri, & Prælati cæterique clerici in
“ residentiis & officiis suis quieti, & sine im-
“ pedimentis, cum fructu & ædificatione po-
“ puli permanere valeant.”

Edocemur itaque & intelligimus, quòd
ipse Deus Principes voluerit esse *Protectores*
Fidei & Ecclesiæ; *Protectores*, inquam, non
Judices. — Sanctum istud *Protectoris* officium
pientissimi Principes eò lubentius & effica-
cius exercere consueverunt, atque etiamnum
exercent, quò magis intelligunt & expe-
riuntur, civilis Republicæ fundamenta lon-
go tempore inconcussa manere haud posse,
si Religionis & Ecclesiæ destruatür ædificium;
vulnera enim Religionis vulnera quoque in
imperium esse civile, nemo non intelligit.
Curandum igitur omnimodè, ut sublatis è
medio quibusque incommodis atque impe-
dimentis, Ecclesia & Imperium arctissimis
copulentur nexibus, sicque mutuâ cohæsi-
onè, mutua populorum salus, ac publica tran-
quillitas enascatur ac conservetur. Ecclesiæ
Dogmata, & Canones Principum Protectio-
ne suffulti præstitutum efficacius faciliusque
fortiuntur effectum, & à moribus præser-
vantur hostilibus; & leges imperii spiritu,
viribusque Religionis roboratæ mirificam
nanciscuntur efficaciam: adeoque nil pul-
chrius, nil salubre magis, quàm si Ecclesia
im-

imperio, & si Imperium Ecclesiae dextram porrigat, & manu forti in manum fortem positam populorum salus tam aeterna, quam temporalis promoveatur ac consolidetur.

Intelligimus insuper ex allegatis sancti Concilii verbis, quod christianis Principibus incumbat cura, ne Ecclesiae, & personarum ecclesiasticarum immunitas, Dei ordinatione, & canonicis functionibus constituta violetur. — Sanè, sicut imperii jura, venerandaeque constitutiones immunes esse debent, inviolataeque relinqui ex parte Ecclesiae; sic pariter ex parte Imperii jura Ecclesiae cum suis adjunctis intacta manere debent & inconcussa, imò conveniente Protectione suffulciri; ita nimirum, uti loquitur sancta Synodus, ut *debita sacris Summorum Pontificum, & Conciliorum constitutionibus observantia praestetur: ex hac quippe neglecta observantia chaos magnum in utroque statu exurgeret.*

Intelligimus denique, ex mente sancti hujus Concilii pientissimorum Principum operam in id quoque sedulo collocandam esse, ut *divinus cultus devotè exerceri, & Praelati caeterique Clerici in residentiis & officiis suis quieti, & sine impedimentis, cum fructu & edificatione populi permanere valeant.*

Devotum debitumque cultus divini exercitium non solum procurat animarum salutem, majoremque Dei exaltat gloriam; ve-
rùm

rùm etiam Ecclesiæ, ipsique Republicæ singularissimum splendorem & decorem affundit. Curandum est itaque sedulo, ut singula, quæ ad insignis hujus cultûs splendorem & exaltationem sive quoad personas, sive quoad res ipsas necessaria sunt & utilia, studiosè conserventur & amplificentur. Atque hoc æquè ac quodcunque aliud Protectionis & Advocatiæ rectè ordinatæ studium Principes pietissimi pro ratione muneris sui sanctæ Dei Ecclesiæ impendere consueverunt.

Hæc ad majorem Dei gloriam,

Sub patrocinio B. V. Mariæ, S. P. Francisci,
& S. Antonii Paduani optimo animo scripta,
Subjecta aunitus sint

Censuræ sanctæ Matris Ecclesiæ.

Devotum debitumque cultus divini exercitium non solum procurari animarum salutem, majoremque Dei exaltationem; verum